

SPIS TREŚCI

List Prezesa Zarządu Grupy LOTOS [1.1]	6
Kluczowe wpływy, szanse i ryzyka w aspekcie zrównoważonego rozwoju [1.2]	8
Rozdział I Profil organizacji	
Nazwa [2.1]	10
Profil i obszar działalności [2.2, 2.5–2.6]	10
Struktura operacyjna [2.3–2.4, 2.7–2.9]	12
Nagrody i wyróżnienia [2.10]	17
Rozdział II Profil raportu	
Wytyczne GRI	20
Profil [3.1–3.4]	20
Zakres i zasięg raportu [3.5–3.10]	21
Weryfikacja [3.13]	22
Rozdział III Struktura i system zarządzania	
Nadzór [4.1–4.3, 4.7]	23
Premiowanie a wyniki Spółki [4.5]	25
Unikanie konfliktu interesów [4.6]	25
Zgłaszanie rekomendacji [4.4]	26
Misja, wizja, system wartości [4.8]	27
Zarządzanie [4.9–4.11]	28
Członkostwo w organizacjach [4.12–4.13]	33
Rozdział IV Zaangażowanie [4.14–4.17]	
Wpływ Programu 10+ na środowisko	35
– Kryteria oceny i waloryzacji oddziaływań	39
– Wyniki waloryzacji	40
Ekologia w środowisku morskim na przykładzie działalności Petrobaltic	44
– Źródła zagrożeń dla środowiska	46
– Ochrona środowiska w Petrobalticu	48
– Zapobieganie zagrożeniom środowiska morskiego	49
– Monitoring i prace badawcze	50
– Program zarządzania środowiskowego	50
Dialog społeczny	53
– Porozumienie wewnątrz organizacji	53
– Zaangażowanie społeczne pracowników	56
– Edukacja sportowa dzieci i młodzieży	57
– EURO na Przeróbce	59
– Na ratunek bałtyckiej przyrodzie	60

SPIS TREŚCI

Rozdział V Ekonomiczne aspekty działalności

Wprowadzenie do wskaźników wyników _____ 62

Wyniki ekonomiczne

- Bezpośrednia wartość ekonomiczna uzyskana i rozdysponowana z uwzględnieniem przychodów, kosztów operacyjnych, wynagrodzenia pracowników, dotacji i innych inwestycji na rzecz społeczności, niepodzielonych zysków oraz wpłat dla właścicieli kapitału i instytucji państwowych [EC1] _____ 63
- Konsekwencje finansowe, ryzyka i możliwości organizacji związane ze zmianami klimatycznymi [EC2] _____ 64
- Pokrycie zobowiązań organizacji związanych z planami emerytalnymi i świadczeniami [EC3] _____ 64
- Istotne wsparcie finansowe uzyskane od państwa [EC4] _____ 65

Obecność na rynku

- Relacja standardowego wynagrodzenia na poziomie podstawowym do minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w głównych lokalizacjach dla działalności firmy [EC5] _____ 65
- Polityka, praktyki oraz udział wydatków na rzecz lokalnych dostawców w głównych lokalizacjach organizacji [EC6] _____ 65
- Procedury w zakresie zatrudniania pracowników z rynku lokalnego oraz procent wyższego kierownictwa pozyskanego z rynku lokalnego w głównych lokalizacjach organizacji [EC7] _____ 66

Pośredni wpływ finansowy

- Wkład w rozwój infrastruktury oraz świadczenie usług na rzecz społeczeństwa poprzez działania komercyjne, przekazywanie towarów oraz działanie pro-bono. Wpływ tych działań na społeczeństwo [EC8] _____ 66

Rozdział VI Środowiskowe aspekty działalności

Materiały

- Wykorzystane surowce/materiały według wagi i objętości [EN1] _____ 67
- Procent materiałów pochodzących z recyklingu wykorzystanych w procesie produkcyjnym [EN2] _____ 67

Energia

- Bezpośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii [EN3] _____ 68
- Pośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii [EN4] _____ 68
- Ilość energii zaoszczędzonej dzięki konserwacji/remontom infrastruktury i poprawie efektywności energetycznej dotychczas stosowanych narzędzi [EN5] _____ 69

Woda

- Całkowity pobór wody według źródła [EN8] _____ 70
- Źródła wody zubożone przez nadmierny jej pobór [EN9] _____ 70
- Procent i łączna objętość wody podlegającej recyklingowi i ponownemu wykorzystaniu [EN10] _____ 70

Bioróżnorodność

- Lokalizacja oraz powierzchnia posiadanych, dzierzawionych lub zarządzanych gruntów zlokalizowanych w obszarach chronionych lub obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi bądź przylegających do takich obszarów [EN11] _____ 71
- Opis istotnego wpływu działalności, produktów i usług na bioróżnorodność obszarów chronionych i obszarów o dużej bioróżnorodności poza obszarami chronionymi [EN12] _____ 72
- Siedliska chronione lub zrewitalizowane [EN13] _____ 72
- Strategie, działania i plany zarządzania wpływem na bioróżnorodność [EN14] _____ 72

SPIS TREŚCI

– Liczba gatunków znajdujących się w Czerwonej Księdze Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i Jej Zasobów [IUCN] oraz na krajowych listach gatunków zagrożonych, zidentyfikowanych na obszarze oddziaływania organizacji według stopnia zagrożenia wyginieciem [EN15]	72
Emisje, ścieki, odpady	
– Całkowita bezpośrednia i pośrednia ilość emisji gazów cieplarnianych według wagi [EN16]	73
– Inne istotne pośrednie emisje gazów cieplarnianych według wagi [EN17]	73
– Inicjatywy podjęte w celu zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i uzyskane efekty [EN18]	73
– Emisje substancji niszczących warstwę ozonową według wagi [EN19]	75
– Emisja związków NO _x , SO _x i innych istotnych związków emitowanych do powietrza według rodzaju i wagi [EN20]	75
– Całkowita objętość odprowadzanych ścieków według jakości i docelowego miejsca przeznaczenia [EN21]	76
– Całkowita waga odpadów według rodzaju i metody postępowania z nimi [EN22]	77
– Całkowita liczba i objętość istotnych wycieków [EN23]	78
– Waga transportowanych, importowanych, eksportowanych i przetworzonych odpadów uznanych za niebezpieczne (w rozumieniu <i>Aneksu I, II, III, i VIII Konwencji Bazylejskiej</i>) oraz procent odpadów przemieszczanych transgranicznie [EN24]	78
– Rodzaj, rozmiar, status ochronny oraz znaczenie dla bioróżnorodności akwenów wodnych i odnośnych siedlisk, na które istotny wpływ ma zrzucana przez organizację woda i wycieki [EN25]	78
Produkty i usługi	
– Inicjatywy mające na celu minimalizowanie wpływu produktów i usług na środowisko oraz zakres wpływu tych inicjatyw [EN26]	79
– Procent odzyskanych materiałów ze sprzedawanych produktów i ich opakowań, według kategorii materiału [EN27]	82
Zgodność z prawem	
– Wartość istotnych grzywien i całkowita wartość niefinansowych sankcji za niedostosowanie się do praw i regulacji dotyczących ochrony środowiska [EN28]	83
Transport	
– Istotny wpływ na środowisko na skutek transportu produktów, innych dóbr i materiałów wykorzystywanych w działalności organizacji oraz transport pracowników [EN29]	83
Wydatki na ochronę środowiska	
– Całkowite wydatki poniesione na ochronę środowiska i inwestycje według ich rodzaju [EN30]	85

Rozdział VII Społeczne aspekty działalności

Praktyki w Stosunkach Pracy i Godna Praca

Zatrudnienie

– Łączna liczba pracowników według typu zatrudnienia, rodzaju umowy o pracę i regionu [LA1]	86
– Łączna liczba odejść i wskaźnik rotacji pracowników w podziale na grupy wiekowe, płeć i region [LA2]	87
– Świadczenia dodatkowe gwarantowane pełnoetatowym pracownikom, które nie są zapewniane pracownikom czasowym i pracującym w niepełnym wymiarze godzin, według głównych jednostek organizacyjnych [LA3]	87

Relacje w stosunkach pracy i zarządzania

– Odsetek pracowników, których obejmuje układ zbiorowy pracy [LA4]	88
– Minimalne okresy wypowiedzenia związane z istotnymi zmianami działalności, z uwzględnieniem czy są one określone w układzie zbiorowym pracy [LA5]	88

Bezpieczeństwo i higiena pracy

– Odsetek całkowitej liczby zatrudnionych, reprezentowanych w formalnych komisjach ds. bezpieczeństwa i higieny pracy, w których skład wchodzi kierownictwo i pracownicy, które doradzają w zakresie programów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz monitorują takie programy [LA6]	88
--	----

SPIS TREŚCI

– Wskaźnik urazów, chorób zawodowych, dni straconych i nieobecności w pracy oraz liczba wypadków śmiertelnych związanych z pracą według regionów [LA7]	89
– Edukacja, szkolenia, doradztwo, programy prewencyjne i kontroli ryzyka, które zapewniają pomoc w przypadku poważnych chorób pracownikom, ich rodzinom lub członkom społeczności lokalnej [LA8]	90
– Kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy uwzględnione w formalnych porozumieniach ze związkami zawodowymi [LA9]	90
Szkolenia i edukacja	
– Średnia liczba godzin w ramach szkoleń przypadających na jednego pracownika według rodzaju zatrudnienia w systemie rocznym [LA10]	91
– Programy rozwoju umiejętności menadżerskich i kształcenia ustawicznego, które wspierają ciągłość zatrudnienia pracowników oraz ułatwiają przejście na emeryturę [LA11]	91
– Odsetek pracowników podlegających regularnym ocenom jakości pracy i przeglądom rozwoju kariery zawodowej [LA12]	91
Różnicowanie i równe szanse	
– Skład organów zarządzających i nadzorczych spółki w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności [LA13]	92
– Skala podstawowego wynagrodzenia mężczyzn w stosunku do wynagrodzenia kobiet według kategorii zatrudnienia [LA14]	92
Prawa Człowieka	
Praktyki dotyczące inwestycji i zamówień	
– Procent i łączna liczba znaczących umów inwestycyjnych, które zawierają klauzule dotyczące praw człowieka lub które zostały poddane kontroli pod tym kątem [HR1]	93
– Procent znaczących dostawców i wykonawców, którzy zostali poddani kontroli w zakresie przestrzegania praw człowieka oraz działania podjęte w tej kwestii [HR2]	93
– Łączna liczba godzin szkoleń pracowników w zakresie polityki i procedur dotyczących przestrzegania praw człowieka, które są istotne dla prowadzonej działalności biznesowej oraz procent przeszkolonych pracowników [HR3]	93
Przeciwdziałanie dyskryminacji	
– Łączna liczba przypadków dyskryminacji i podjęte działania w tej kwestii [HR4]	93
Wolność zrzeszania się i negocjacji zbiorowych	
– Działalność zidentyfikowana jako mogąca stanowić ryzyko naruszenia prawa swobody zrzeszania się i negocjacji zbiorowych oraz działania podjęte w celu wspierania możliwości wykonania tych praw [HR5]	94
Praca dzieci	
– Działania zidentyfikowane jako niosące ze sobą istotne ryzyko wykorzystania pracy dzieci oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków [HR6]	94
Praca obowiązkowa i przymusowa	
– Działania zidentyfikowane jako niosące ze sobą istotne ryzyko wystąpienia pracy przymusowej lub obowiązkowej oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków [HR7]	94
Praktyki bezpieczeństwa	
– Procent pracowników ochrony wyszkolonych zgodnie z polityką bądź procedurami obowiązującymi w organizacji dotyczącymi aspektów praw człowieka, które są istotne w związku z prowadzoną działalnością biznesową [HR8]	94
Odpowiedzialność za Produkt	
Zdrowie i bezpieczeństwo klienta	
– Etapy cyklu życia produktu, na których ocenia się wpływ produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo w celu poprawy wskaźników oraz procent istotnych kategorii produktów i usług podlegających takim procedurom [PR1]	95

SPIS TREŚCI

– Całkowita liczba incydentów niedostosowania się do regulacji i dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących wpływu produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo [PR2]	98
Oznakowanie produktów i usług	
– Rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur oraz procent znaczących produktów i usług podlegających takim wymogom [PR3]	99
– Całkowita liczba incydentów niedostosowania się do regulacji i dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących informacji na temat produktów i usług oraz ich etykietowania [PR4]	102
– Praktyki dotyczące satysfakcji klienta z uwzględnieniem wyników ankiet mających na celu badanie tej satysfakcji [PR5]	102
Komunikacja marketingowa	
– Programy przestrzegania praw, standardów oraz dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących komunikacji marketingowej z uwzględnieniem reklamy, promocji oraz sponsoringu [PR6]	106
– Całkowita liczba przypadków niezgodności z regulacjami i dobrowolnymi kodeksami regulującymi kwestie komunikacji marketingowej z uwzględnieniem reklamy, promocji i sponsoringu według rodzaju skutków [PR7]	107
Prywatność klienta	
– Całkowita liczba uzasadnionych skarg związanych z naruszeniem prywatności klienta i utraty danych [PR8]	107
Dostosowanie się do obowiązujących praw i regulacji	
– Wartość pieniężna istotnych kar z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami dotyczącymi dostawy i użytkowania produktów i usług [PR9]	107
Społeczność	
Społeczność lokalna	
– Charakter, skala i efektywność programów i praktyk w zakresie oceny i zarządzania wpływem działalności organizacji na społeczność lokalną, włączając wpływ wejścia na dany rynek, prowadzenia i zakończenia działalności [SO1]	108
Korupcja	
– Procent i całkowita liczba jednostek biznesowych narażonych na ryzyko korupcyjne [SO2]	119
– Procent pracowników przeszkolonych w zakresie polityki i procedur antykorupcyjnych organizacji [SO3]	119
– Działania podjęte w odpowiedzi na przypadki korupcji [SO4]	119
Polityka państwowa	
– Stanowisko w zakresie polityki państwowej oraz udział organizacji w rozwoju polityki państwowej i lobbingu [SO5]	120
– Całkowita wartość finansowa i rzeczowa darowizn na rzecz partii politycznych, polityków i instytucji o podobnym charakterze [SO6]	120
Zachowania antykonkurencyjne	
– Całkowita liczba działań prawnych, zachowań antykonkurencyjnych, antytrustowych i praktyk monopolowych podjętych wobec organizacji oraz ich wynik finalny [SO7]	121
Zgodność z obowiązującym prawem i regulacjami	
– Pieniężna wartość istotnych kar i całkowita liczba niepieniężnych sankcji w związku z niedostosowaniem się do obowiązującego prawa i regulacji [SO8]	121
Indeks treści G3 GRI [3.12] w porównaniu z G2	122
Słowniczek terminów	127
Pozyskanie dodatkowych informacji	132
Podziękowania	132
Zespół	132

**LIST PREZESA ZARZĄDU
GRUPY LOTOS
[1.1]**

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce drugi Raport społecznej odpowiedzialności prezentujący w sposób kompleksowy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne aspekty działalności Grupy Kapitałowej LOTOS w 2008 roku.

Miniony rok przyniósł ważne dla jakości polityki społecznej koncernu decyzje. Mam na myśli uchwalenie przez Zarząd Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS do 2012 r., zobowiązanie do cyklicznego raportowania postępów w jej realizacji oraz rozpoczęcie prac wdrażających jednolite standardy postępowania w skali Grupy Kapitałowej.

O tym, że działania te mają istotny wpływ na całokształt procesów zarządzanych dowiodło tempo i zasięg wypracowanego przez koncern u progu 2009 r. programu walki ze spowolnieniem gospodarczym. W pracach nad wdrożeniem Pakietu Antykryzysowego, dzięki opartej na dialogu współpracy wewnątrz organizacji, Spółka przezwyciężyła niesprzyjające okoliczności. Pracownicy Grupy Kapitałowej uzyskali rzetelną wiedzę o potencjalnych zagrożeniach i działaniach, które trzeba podjąć dla ich neutralizacji. Decyzje Grupy LOTOS w obliczu kryzysu były jednymi z pierwszych w Polsce, podjętymi na taką skalę. A opinie pracowników zaprezentowane w niniejszym Raporcie dowodzą, że cała firma pozytywnie zdała ten egzamin. W znacznym stopniu osiągnięcie celów Pakietu Antykryzysowego nie byłoby możliwe bez wcześniejszej dobrej praktyki zaangażowania i współpracy wszystkich szczebli i podmiotów organizacji oraz towarzyszącego im poczucia odpowiedzialności za przyszłość koncernu i los ludzi w nim pracujących.

Konsekwentna realizacja przez Grupę LOTOS strategii biznesowej, w połączeniu z jasno określonymi celami w zakresie zrównoważonego rozwoju, służy dalszemu wzrostowi wartości koncernu oraz zwiększaniu jego udziałów w coraz bardziej konkurencyjnym rynku przy jednoczesnym poszanowaniu oczekiwań kluczowych grup interesariuszy.

Realizacja strategicznego Programu 10+, będącego jedną z największych inwestycji przemysłowych prowadzonych obecnie w Europie Środkowo-Wschodniej, mającą jednocześnie wpływ na bezpieczeństwo energetyczne kraju, wymaga od Grupy LOTOS zachowania najwyższych standardów w zakresie relacji z partnerami biznesowymi, ochrony środowiska i zasobów naturalnych, stosunków z pracownikami i podwykonawcami, instytucjami finansowymi i inwestorami. Konkretnie efekty wytężonej pracy przy realizacji Programu 10+, w postaci pierwszych uruchamianych instalacji, widoczne będą już począwszy od lata tego roku. Równocześnie jednak naszymi praktykami zarządczymi, stosowanymi w tym złożonym procesie inwestycyjnym, pracujemy na reputację i długofalowe zaufanie do marki LOTOS.

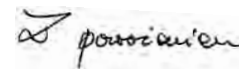
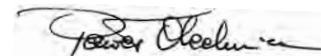
Ubiegłoroczna działalność Grupy LOTOS, poza Programem 10+, skupiła się również na dynamicznym rozwoju segmentu poszukiwawczo-wydobycznego. Na przełomie 2009 r. i 2010 r. planowane jest uruchomienie wydobycia na złożu zlokalizowanym na Morzu Północnym. Otrzymane kolejne koncesje na poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej na norweskim szelfie kontynentalnym stanowią wyraz uznania dla kompetencji i zaufania, jakim norweskie władze obdarzyły polską firmę. Także na Morzu Bałtyckim

List prezesa	1 Profil organizacji	2 Profil raportu	3 Struktura i system zarządzania	4 Zaangażowanie	5 Ekonomiczne aspekty działalności	6 Środowiskowe aspekty działalności	7 Społeczne aspekty działalności
--------------	----------------------	------------------	----------------------------------	-----------------	------------------------------------	-------------------------------------	----------------------------------

**LIST PREZESA ZARZĄDU
GRUPY LOTOS
[1.1]**

realizowano w minionym roku konkretne przedsięwzięcia, których wymiernym efektem jest wzrost wydobycia ropy naftowej o około 40 proc. w porównaniu z 2007 r. Wszystko zaś przy zastosowaniu tzw. najlepszych możliwych praktyk w całym łańcuchu technologicznym, gwarantujących bezpieczeństwo pracowników i poszanowanie środowiska naturalnego. Również w działalności handlowej Grupa LOTOS odnotowała kolejny rok wzrostu udziałów w rynku. Poza konsekwentnie realizowaną strategią w tym obszarze, to bez wątpienia efekt dobrego standardu zarządzania relacjami z klientami budowanego w skali Grupy Kapitałowej na przestrzeni ostatnich lat. Wzmacnianie tych relacji, również przez promocję i wspieranie dobrych praktyk społecznie odpowiedzialnego biznesu wśród naszych kontrahentów i dostawców, jest jednym z celów firmy.

Pomimo widocznego spowolnienia gospodarczego i niesprzyjających warunków rynkowych, Grupa LOTOS nie zaniecha budowania trwałych podstaw swojej działalności w zgodzie z ideą społecznej odpowiedzialności. Naszym celem jest zwiększanie spójności społecznej w otoczeniu koncernu, promowanie innowacyjności naszych pracowników, wspieranie polityki państwa w dziedzinie zrównoważonego rozwoju przy zachowaniu równowagi przyrodniczej w obszarze oddziaływania realizowanych inwestycji. Jestem przekonany, że dzięki porozumieniu społecznemu osiągniętemu wewnątrz Spółki, z sukcesem zrealizujemy nasze ambitne zamierzenia zarówno w wymiarze społecznym, jak i ekonomicznym – z korzyścią dla wszystkich interesariuszy zainteresowanych pomyślnym rozwojem Grupy LOTOS.

Paweł Olechnowicz
Prezes Zarządu
Dyrektor Generalny
Grupa LOTOS S.A.

List prezesa	1 Profil organizacji	2 Profil raportu	3 Struktura i system zarządzania	4 Zaangażowanie	5 Ekonomiczne aspekty działalności	6 Środowiskowe aspekty działalności	7 Społeczne aspekty działalności
--------------	----------------------	------------------	----------------------------------	-----------------	------------------------------------	-------------------------------------	----------------------------------

**KLUCZOWE WPŁYWY,
SZANSE I RYZYKA
W ASPEKcie
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU
[1.2]**

Działalność Grupy Kapitałowej LOTOS w istotnym stopniu narażona jest na ryzyka zewnętrzne wynikające z ogólnej sytuacji makroekonomicznej kraju i świata. Są to w głównej mierze ryzyka związane ze zmiennością stóp procentowych i kursów wymiany walut, zmiennością cen surowców i marż rafineryjnych, ryzyka cen uprawnień do emisji CO₂, a także ryzyka związane z dostępnością do surowców i źródeł finansowania. Wpływ na działalność mają także ryzyka związane ze zmiennością regulacji prawnych, zmianami w polityce państwa oraz wynikające z tego zmiany celów strategicznych.

W dobie globalnego spowolnienia gospodarczego i dużej zmienności cen surowców i produktów naftowych oraz gwałtownych, stosunkowo dużych zmian kursów walut najistotniejsze dla rozwoju koncernu jest terminowe ukończenie inwestycji Programu 10+, rozpoczęcie uzyskiwania korzyści z zainwestowanego kapitału, uzyskanie dostępu do kolejnych własnych złóż ropy naftowej na Morzu Bałtyckim oraz norweskim szelfie kontynentalnym, a także wzmocnienie pozycji rynkowej i zwiększenie efektywności sprzedaży zarówno w kraju, jak i za granicą.

Jednym z kluczowych celów jest stopniowy rozwój skali wydobycia z własnych złóż ropy. Zgodnie ze strategią Grupy LOTOS założono istotne

zwiększenie nakładów inwestycyjnych na segment poszukiwań i wydobycia ropy naftowej. Strategia zakłada, iż do 2012r. Spółka będzie wydobywać ok. 1 mln ton ropy rocznie, czyli co najmniej 10% swoich zdolności przerobowych. Do 2015r. wydobycie ma wzrosnąć do 20% przerobu.

Z uwagi na światowe spowolnienie gospodarcze plany wydobywcze mogą zostać zweryfikowane. W 2008r. w Grupie LOTOS kontynuowano działania związane z przyjętą strategią dywersyfikacji dostaw ropy naftowej, koncentrując się na najważniejszych aspektach niniejszego celu strategicznego: bezpieczeństwie dostaw ropy naftowej i poprawie konkurencyjności poprzez pełne wykorzystanie nadmorskiej lokalizacji własnej rafinerii.

Grupa LOTOS, działając w otoczeniu makroekonomicznym, które ma duży wpływ na realizowaną marżę sprzedaży, jest narażona na niekorzystny wpływ czynników rynkowych, zwłaszcza w sytuacji kryzysu gospodarczego. W takiej sytuacji, szczególnego znaczenia nabiera jakość życia gospodarczego w aspekcie wiarygodności i płynności kontrahentów bezpośrednich, która zależy z kolei od płynności ich płatników. Dlatego tak ważna dla Spółki jest polityka zabezpieczania transakcji i kontroli należności.

**KLUCZOWE WPŁYWY,
SZANSE I RYZYKA
W ASPEKcie
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU
[1.2]**

Z działalnością koncernu wiążą się również następujące kategorie ryzyka:

- **ryzyka prawne o charakterze strategicznym** – w ramach prowadzonych analiz strategicznych Spółka współpracuje z organami administracji państwowej, odpowiedzialnymi za tworzenie i realizację strategii rządu dla sektora naftowego,
- **ryzyko zaostżenia wymagań jakościowych dla produktów naftowych** – na bieżąco monitorowane są projekty nowych norm i rozporządzeń mających wpływ na działalność produkcyjną i handlową Spółki,
- **ryzyka środowiskowe, procesowo-techniczne i zdrowotne:**
 - ryzyka środowiskowe: ryzyko braku dostatecznej liczby uprawnień do emisji CO₂, ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, skutkujące zrzutami ponadnormatywnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód i/lub gruntu oraz ryzyka nie spełnienia wymogów przepisów prawa środowiskowego (krajowego i wspólnotowego),
 - ryzyka procesowo-techniczne: dotyczące zwłaszcza zagrożeń związanych z przerabianymi substancjami, stosowanymi procesami technologicznymi, użytkowymi aparatami i urządzeniami, a także warunkami operacyjnymi związanymi m.in. z parametrami wysokich ciśnień i temperatur,
 - ryzyka zdrowotne: dotyczące narażenia pracowników na oddziaływanie czynników niebezpiecznych i uciążliwych, związanych z wykonywaną pracą i bliskością prowadzonych procesów technologicznych, mogących w konsekwencji prowadzić do występowania wypadków przy pracy, czy chorób zawodowych.

W celu ograniczenia prawdopodobieństwa wystąpienia wspomnianych zdarzeń niepożądanych, w tym także chorób zawodowych i niekorzystnych skutków zdrowotnych, związanych z pracą wykonywaną przez pracowników Spółki, szczególną rangę nadaje się inicjatywom i działaniom profilaktycznym. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz uregulowaniami wewnętrznymi, systematycznie identyfikuje się zagrożenia na stanowiskach pracy i ocenia ryzyko zawodowe. Stosowane powszechnie środki i zabezpieczenia w dziedzinie bezpieczeństwa pracy, ukierunkowane są na minimalizację ryzyka procesowo-technicznego i zdrowotnego. W procesach produkcyjnych wykorzystywane są technologie i urządzenia spełniające kryteria najlepszych dostępnych technik BAT (ang. *Best Available Techniques*). Instalacje procesowe są wyposażane w odpowiednie systemy bezpieczeństwa i ochrony, w tym w wielowarstwowe systemy zabezpieczeń (tj. warstwy zapobiegania, ochrony i przeciwdziałania). Przedmiotem szczególnej troski są także wymogi proceduralne dotyczące znajomości postępowania pracowników

z urządzeniami i aparatami o skomplikowanym działaniu czy użytkowanymi substancjami niebezpiecznymi. Zasady i wymogi systemowe w tym zakresie, w szczególności przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bezpiecznego postępowania i wykonywania prac, są bardzo rygorystycznie kontrolowane i egzekwowane.

W 2008 r. Grupa LOTOS rozpoczęła prace przygotowawcze do wdrożenia Zintegrowanego Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym. Celem prac jest stworzenie jednego centrum informacji o kluczowych ryzykach w Grupie Kapitałowej LOTOS i ujednolicenie metod zarządzania ryzykami. Ukończenie prac prowadzonych w ramach Biura Strategii nastąpi w 2010 r. Kluczowe decyzje w zakresie zidentyfikowanych ryzyk oraz zasad postępowania będą rozstrzygane przez Komitet Strategii. W Grupie LOTOS ponadto funkcjonuje audyt wewnętrzny, który dokonuje m.in. oceny systemów zarządzania ryzykiem, a także analizy procesów biznesowych. Stosowne sprawozdania przedkładane są Zarządowi i Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS.

List prezesa	1 Profil organizacji	2 Profil raportu	3 Struktura i system zarządzania	4 Zaangażowanie	5 Ekonomiczne aspekty działalności	6 Środowiskowe aspekty działalności	7 Społeczne aspekty działalności
--------------	----------------------	------------------	----------------------------------	-----------------	------------------------------------	-------------------------------------	----------------------------------

NAZWA
[2.1]

**PROFIL I OBSZAR
DZIAŁALNOŚCI**
[2.2, 2.5, 2.6]

Nazwa

Niniejszy Raport społecznej odpowiedzialności dotyczy działalności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. (Grupa Kapitałowa LOTOS, Grupa), w szczególności zaś jednostki dominującej, tj. Grupy LOTOS S.A. (Grupa LOTOS, Spółka).

Profil i obszar działalności

Grupa LOTOS to ogólnopolski koncern naftowy zajmujący się wydobywaniem i przerobem ropy naftowej oraz sprzedażą hurtową i detaliczną wysokiej jakości produktów naftowych.

Spółka dostarcza na rynek m.in. benzynę bezołowiową, olej napędowy, olej opałowy oraz paliwo lotnicze. Koncern jest również liderem w produkcji i sprzedaży w Polsce olejów silnikowych, asfaltów oraz parafin (marka Prometeo). Wielu klientom w kraju znany jest poprzez sieć stacji paliw LOTOS oraz wyróżniane w swoich kategoriach produkty, takie jak paliwa premium LOTOS Dynamic czy też cieszący się dużym zainteresowaniem program lojalnościowy LOTOS Navigator. Za granicą uznanie zdobyła przede wszystkim marka olejowa, czyli rodzina olejów silnikowych LOTOS.

Grupa LOTOS jest Spółką Akcyjną, której akcje notowane są od 9 czerwca 2005 r. na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych. Kapitał zakładowy Grupy LOTOS według stanu na 31 grudnia 2008 r. wynosił 113.700.000 zł i dzielił się na 113.700.000 akcji zwykłych imiennych i na okaziciela o wartości nominalnej 1 zł każda.

Struktura własności kapitału zakładowego Grupy LOTOS w dniu 31 grudnia 2008 r. przedstawiała się następująco:

51,91% Nafta Polska S.A. **6,93%** Skarb Państwa **41,16%** Pozostali* (akcje serii A i B)

Akcjonariusz	Liczba akcji	Udział w %
Nafta Polska S.A.	59.025.000	51,91
Skarb Państwa	7.878.030	6,93
Pozostali* (akcje serii A i B)	46.796.970	41,16
Razem	113.700.000	100,00

W dniu 31 grudnia 2008 r. Nafta Polska S.A. była właścicielem 51,91% akcji Grupy LOTOS. Nafta Polska jest spółką kontrolowaną przez Skarb Państwa, który 31 grudnia 2008 r. posiadał bezpośrednio 6,93% akcji Grupy LOTOS. Na koniec 2008 r., bezpośrednio i pośrednio, Skarb Państwa posiadał 58,84% akcji Spółki.

Od publikacji poprzedniego Raportu społecznej odpowiedzialności kapitał zakładowy nie zmienił się.

*
Akcje serii A:
11.796.970 sztuk = 10,38%
Akcje serii B:
35.000.000 sztuk = 30,78%

PROFIL I OBSZAR DZIAŁALNOŚCI [2.2, 2.5, 2.6]

Zgodnie ze Statutem Spółka prowadzi działalność na terenie Polski oraz za granicą. W skład ogólnopolskiej Grupy Kapitałowej, oprócz Grupy LOTOS (spółka matka, zarządza rafinerią gdańską) oraz spółek: LOTOS Czechowice S.A., LOTOS Jasło S.A. i firmy poszukiwawczo-wydobywczej Petrobaltic S.A., która prowadzi wydobywanie ropy naftowej i gazu spod dna Bałtyku, wchodzi 13 spółek ze znakiem LOTOS. Jedna z nich ma swoją siedzibę na Litwie, a druga w Norwegii. Poprzez zlokalizowaną właśnie w Norwegii spółkę zależną Petrobaltic – LOTOS Exploration and Production Norge AS – koncern obecny jest na norweskim szelfie kontynentalnym, gdzie prowadzi prace poszukiwawczo-wydobywcze.

Na koniec 2008 r. w Grupie Kapitałowej LOTOS było zatrudnionych 4.878 osób. Skonsolidowane aktywa wyniosły 12.202 mln zł. Przerób ropy naftowej przez rafinerię w Gdańsku w 2008 r. wyniósł ponad 6,2 mln ton i był w stosunku do roku poprzedniego większy o około 50 tys. ton. Udział koncernu w krajowym rynku paliw ogółem wyniósł w 2008 r. 25,4% i był wyższy o 1,4% w porównaniu z 2007 r. Skonsolidowane przychody ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosły w 2008 r. 16.294,7 mln zł. To wzrost o 24% w porównaniu z 2007 r. Grupa LOTOS osiągnęła w minionym roku parametry operacyjne lepsze niż w 2007 r. Na ostateczny wynik wpłynęły jednak w sposób niekorzystny dwie kluczowe okoliczności. Grupa LOTOS odczuła nagły spadek ceny ropy naftowej ze 147 USD za baryłkę do ok. 30–40 USD w końcu roku oraz gwałtowne załamanie kursu złotego w stosunku do amerykańskiej waluty. Spadek kursu złotówki do dolara niekorzystnie wpłynął na wyniki finansowe. Nastąpiło bardzo poważne, księgowe przeszacowanie wartości zapasów strategicznych ropy i paliw, które Grupa LOTOS musi utrzymywać z mocy prawa. Połączone działanie tych czynników spowodowało, że wynik netto Spółki w 2008 r. był ujemny. Gdyby nie obciążenia wynikające z przeceny zapasów, ubiegły rok zakończyłby się zyskiem operacyjnym na szacunkowym poziomie 470,5 mln zł.

Grupa Kapitałowa LOTOS realizuje przyjętą trzy lata temu strategię rozwoju. W czerwcu 2008 r. dokonano aktualizacji jej głównych założeń, do których – w perspektywie roku 2012 – należy uzyskanie kolejnych dostępów do złóż ropy naftowej na Morzu Bałtyckim, Północnym i Norweskim, zwiększenie stopnia wielkości i głębokości przerobu rafinerii w Gdańsku oraz dalszy dynamiczny rozwój sprzedaży produktów naftowych. Dokonana aktualizacja ma związek z nowym zdefiniowaniem kluczowych programów strategicznych, podjętymi przez koncern działaniami

w zakresie zwiększania bezpieczeństwa energetycznego kraju oraz przyjętymi i zapowiadany zmianami w dyrektywach Unii Europejskiej dotyczącymi sektora paliwowo-energetycznego.

Głównym elementem strategii rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS jest realizacja Programu 10+. Celem Programu jest m.in. zwiększenie w 2010 r. zdolności przerobowych gdańskiej rafinerii o około 75%, tj. do 10,5 mln ton rocznie. Koncern zakłada też wzrost udziału do 2012 r. w krajowym rynku paliw do 30%.

Grupa Kapitałowa LOTOS w swoim dążeniu do zrównoważonego rozwoju stosuje nowoczesne technologie i innowacyjne rozwiązania wynikające z nowych trendów w polityce energetycznej Europy oraz zmieniających się uwarunkowań gospodarczych. Realizacja strategii wzmacnia pozycję Grupy jako silnego i efektywnie rozwijającego się podmiotu, odgrywającego znaczącą rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego kraju oraz funkcjonującego zgodnie z ideą społecznej odpowiedzialności biznesu.

O pozycji konkurencyjnej koncernu świadczą m.in. osiągnięte w polskich i międzynarodowych rankingach wyniki. W 2008 r. gdańska rafineria Grupy LOTOS została uznana za najlepszą rafinerię Europy Środkowo-Wschodniej. Wyróżnienie przyznało gremium eksperckie pod patronatem World Refining Association – niezależnej instytucji działającej na rzecz rozwoju sektora przemysłowo-energetycznego. Tytuł *Rafinerii Roku 2008* zakład otrzymał z uwagi na wysoki stopień wykorzystania instalacji produkcyjnych oraz jeden z najwyższych w regionie wskaźników efektywności energetycznej, które publikowane są w Studium SOLOMONA. Eksperci docenili także najbardziej zaawansowany program rozwoju w tym regionie Europy, czyli Program 10+. Międzynarodowa organizacja CONCAWE, zrzeszająca większość europejskich rafinerii, uznaje, że miernikami umożliwiającymi dokonywanie porównań są właśnie wyniki raportu SOLOMONA – badania, w ramach którego amerykańska firma konsultingowa ocenia rafinerie pod kątem struktury, efektywności zużycia surowców, wydajności, stopnia wykorzystania instalacji, kosztów pracy, emisji zanieczyszczeń, zagadnienia utrzymania ruchu i temu podobnych. Studium SOLOMONA obejmuje 350 światowych rafinerii. Grupa LOTOS uczestniczy w badaniu od 2004 r. W ostatnim studium Spółka zajęła wysokie, 6. miejsce wśród 106 rafinerii europejskich pod względem efektywności energetycznej – czyli ilości energii opałowej i elektrycznej zużywanej przez rafinerię w stosunku do jej wielkości.

**PROFIL I OBSZAR
DZIAŁALNOŚCI**
[2.2, 2.5, 2.6]

Na ogłoszonej przez redakcję dziennika „Rzeczpospolita” oraz firmę doradczą-audytorską Deloitte we wrześniu 2008 r. „*Liście 500 Największych Firm Europy Środkowo-Wschodniej*” Grupa LOTOS zajęła wysoką 18. pozycję, poprawiając o jedno miejsce wynik osiągnięty na poprzedniej liście za 2006 r. W zestawieniu największych korporacji regionu, które za główne kryterium oceny uznało wysokość przychodów ze sprzedaży w 2007 r., gdański koncern wyprzedził takie firmy paliwowe jak Slovnaft, serbski NIS, rumuński Rompetrol, Unipetrol i rafinerię w Możejkach. W zestawieniu „*Top 20 Największych Polskich Firm*” wspomnianej listy Grupa LOTOS uplasowała się na 8. miejscu. Z kolei wśród 25 największych firm surowcowo-energetycznych Europy Środkowo-Wschodniej LOTOS zajął 11. pozycję.

W sierpniu Grupa LOTOS znalazła się w gronie 250 najlepszych firm energetycznych z całego świata w zestawieniu „*Top 250 Global Energy Company for 2008*” przygotowanym przez agencję Platts i Standard & Poor's. Klasyfikacja uwzględniała 9 branż energetycznych. W badaniu uwzględniono m.in. wysokie wyniki oraz wskaźniki finansowe koncernu, takie jak przychody ze sprzedaży, zysk netto czy stopę zwrotu na

zainwestowanym kapitale (ROCE). Zwrócono również uwagę na ogromne zaangażowanie i poświęcenie pracowników Grupy LOTOS w wypracowanie przez koncern tak wysokich wyników. Ponadto w klasyfikacji „*Przerób i Marketing*” Grupa LOTOS uplasowała się na 32. miejscu globalnie, a w generalnym zestawieniu porównującym spółki z Europy, Bliskiego Wschodu i Afryki firma zajęła 73. pozycję.

Potwierdzenie wysokich ocen Grupy LOTOS przyniosły ogłoszone w kwietniu 2009 r. rankingi corocznie publikowane przez dziennik „Rzeczpospolita” i tygodnik „Polityka”. W zestawieniu 500 największych firm w Polsce „Rzeczpospolitej” Grupa LOTOS uplasowała się na 7. miejscu i tym samym odnotowała poprawę wyniku o jedno miejsce. Zaś w rankingu 500 największych przedsiębiorstw w Polsce opublikowanym przez „Politykę” Grupa LOTOS, podobnie jak w poprzednim roku, zajęła 6. miejsce. Ponadto koncern zajął w zestawieniu „Polityki” za 2008 r. 4. miejsce na liście 50 największych spółek giełdowych oraz 3. miejsce wśród spółek Skarbu Państwa. We wszystkich tych przypadkach kryterium oceny były przychody ze sprzedaży.

STRUKTURA OPERACYJNA
[2.3, 2.4, 2.7–2.9]

Struktura operacyjna

Grupa LOTOS z siedzibą w Gdańsku jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej LOTOS. Spółki bezpośrednio zależne, z większościowym, ponad 50% udziałem Grupy LOTOS, wchodzące w skład Grupy Kapitałowej LOTOS to:

Spółki bezpośrednio zależne	Siedziba	Przedmiot działalności	Stan w dniu 31.12.2008 r.
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	Gdańsk	Sprzedaż krajowa benzyn bezołowiowych (Pb 95, Pb 98), paliw Dynamic (Pb 98, ON), olejów napędowych, lekkiego oleju opałowego, gazu propan-butan; zarządzanie siecią stacji paliw LOTOS	
LOTOS Gaz S.A.*	Mława	Sprzedaż hurtowa i detaliczna LPG; sprzedaż siarki	
LOTOS Oil S.A.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż olejów silnikowych, olejów przemysłowych, smarów; sprzedaż olejów bazowych i plastifikatorów	
LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż asfaltów drogowych, asfaltów modyfikowanych; sprzedaż ciężkiego oleju opałowego (1% i 3%)	

*
Spółka ma swoją grupę
kapitałową

STRUKTURA OPERACYJNA
[2.3, 2.4, 2.7–2.9]

*

Spółka ma swoją grupę kapitałową

1

W IV kw. 2008 r. Spółka LOTOS Jasło S.A. zakończyła przerób ropy naftowej.

2

W 2008 r. LOTOS Tank Sp. z o.o. wygaszała dotychczasową działalność (sprzedaż paliw silnikowych) oraz przygotowywała się do uruchomienia nowego profilu działalności (sprzedaż paliwa lotniczego JET-A1).

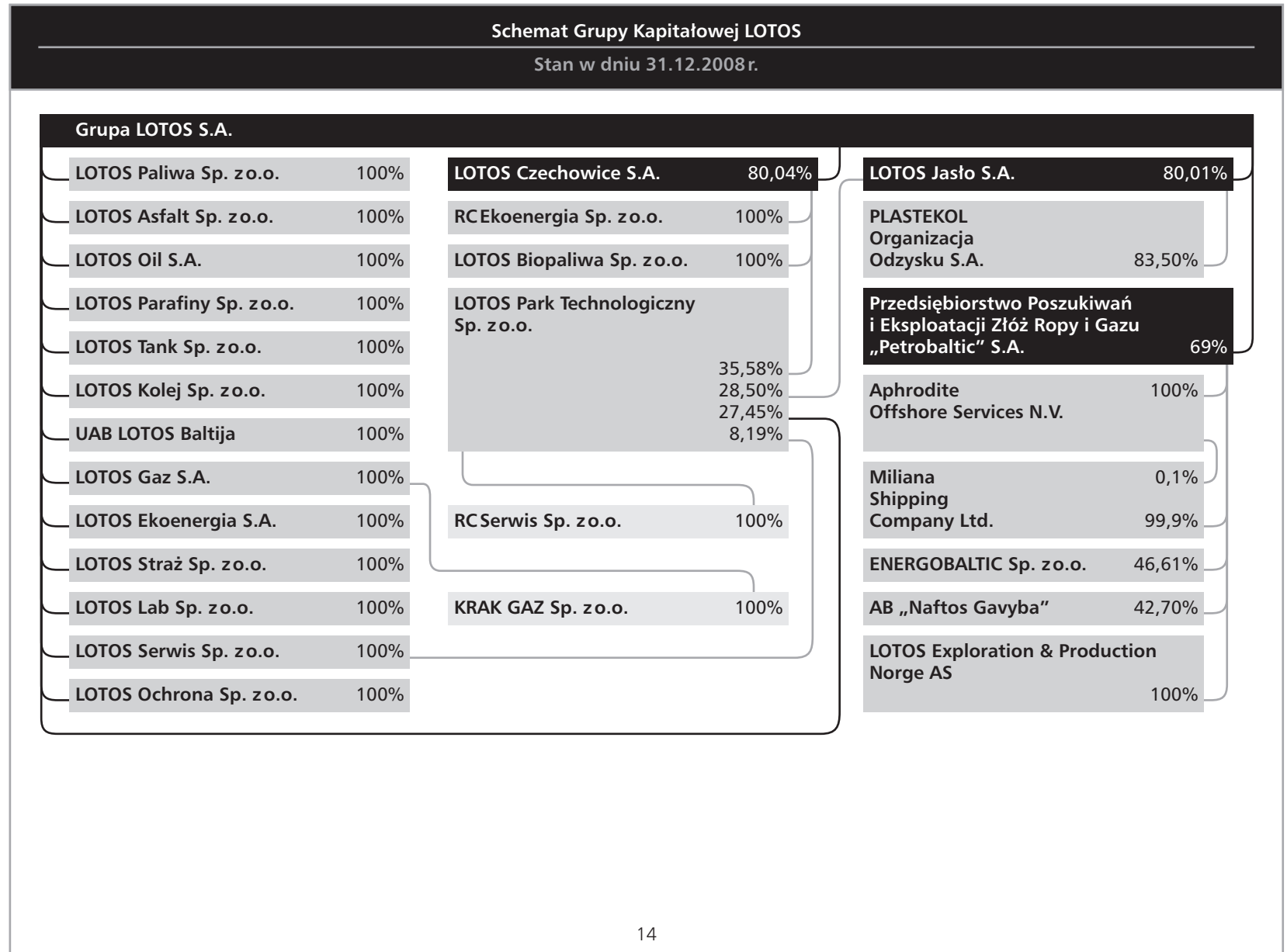
3

1 grudnia 2008 r. Grupa LOTOS zawarła z Podkarpackim Holdingiem Budowy Dróg „DROGBUD” Sp. z o.o. umowę sprzedaży posiadanego pakietu akcji Rafinerii Nafty „GLIMAR” S.A.

4

Po zakończeniu procesu likwidacji, 20.10.2008 r. Sąd Rejonowy w Krakowie postanowił wykreślić LOTOS Hydrokompleks Sp. z o.o. w likwidacji z Krajowego Rejestru Sądowego.

LOTOS Ekoenergia S.A.	Gdańsk	Nie prowadzi działalności operacyjnej
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	Gdańsk	Przewozy kolejowe produktów ropopochodnych, towarów i wagonów-cystern próżnych; świadczenie usług bocznicowych
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	Gdańsk	Usługi w zakresie utrzymania ruchu, obsługi urządzeń i instalacji, wykonawstwa remontów, diagnostyczno-pomiarowe w branżach: mechanicznej, elektrycznej oraz automatyki i systemów sterowania
LOTOS Lab Sp. z o.o.	Gdańsk	Usługi laboratoryjne w zakresie: analityki procesowej, poboru próbek i kontroli jakości, kontroli produktów gotowych w sieci sprzedaży, analityki wody, wód gruntowych i ścieków; wykonywanie pomiarów i dokumentowanie warunków środowiska pracy
LOTOS Straż Sp. z o.o.	Gdańsk	Usługi ratowniczo-gaśnicze; organizowanie i prowadzenie działań prewencyjnych, opiniowanie dokumentacji przeciwpożarowej
LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	Gdańsk	Usługi ochrony osób i mienia, kontroli ruchu osobowego, materiałowego i pojazdów
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Jasło	Produkcja i sprzedaż parafiny zniczowej, mas parafinowych przemysłowych, parafiny standard, parafiny niskozaolejonej; produkcja i sprzedaż zniczy
LOTOS Czechowice S.A.*	Czechowice	Usługi magazynowania zapasów; dystrybucja paliw
LOTOS Jasło S.A.* 1	Jasło	Produkcja i sprzedaż olejów napędowych, lekkich olejów opałowych, ciężkich olejów opałowych, benzyny A60, regranulatu LDPE; usługi przechowywania zapasów obowiązkowych i dystrybucji paliw dla Grupy LOTOS
Petrobaltic S.A. *	Gdańsk	Poszukiwanie oraz eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego
UAB LOTOS Baltija	Litwa	Sprzedaż olejów silnikowych i przemysłowych na rynkach wschodnich; usługi doradztwa dla Grupy Kapitałowej LOTOS w zakresie prowadzenia działalności handlowej na rynku litewskim
LOTOS Tank Sp. z o.o.²	Jasło	Sprzedaż benzyny 95, oleju napędowego, lekkiego oleju opałowego oraz sprzedaż paliwa lotniczego JET A-1
Rafineria Nafty „GLIMAR” S.A. * 3	Gorlice	Działalność usługowa (gospodarka wodno-ściekowa, dzierżawa oraz wynajem gruntów i powierzchni magazynowych)
LOTOS Hydrokompleks Sp. z o.o. w likwidacji 4	Gorlice	Nie prowadzi działalności operacyjnej

STRUKTURA OPERACYJNA
[2.3, 2.4, 2.7–2.9]

STRUKTURA OPERACYJNA
 [2.3, 2.4, 2.7–2.9]

W Grupie Kapitałowej LOTOS obowiązuje model zarządzania segmentowego. Segment, jako wydzielony obszar działalności biznesowej, zarządzany jest przez wyznaczonego członka Zarządu, któremu podlegają pionowe organizacyjne Grupy LOTOS i spółki Grupy. Wyróżnia się następujące segmenty:

- **Zarządczy** – w układzie Grupy Kapitałowej segment prowadzi działania w zakresie wzrostu wartości Grupy, poprzez zarządzanie całokształtem jej działalności, w tym opracowywanie i monitorowanie realizacji strategii, wyznaczanie kierunków rozwoju poszczególnych obszarów biznesowych, koordynację funkcji wsparcia (zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie głównymi procesami biznesowymi, zarządzanie systemami, polityka marketingowa i komunikacyjna, polityka CSR, działalność administracyjno-prawna, IT, audyt wewnętrzny, bezpieczeństwo fizyczne).
- **Poszukiwawczo-wydobywczy** – podstawowym zadaniem segmentu jest opracowywanie strategii rozwoju działalności Grupy Kapitałowej w obszarze poszukiwań i wydobywania złóż ropy naftowej i gazu, zarządzanie i nadzorowanie działań w zakresie poszukiwań i wydobywania oraz odpowiedzialność za realizację strategii w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym.
- **Operacyjny** – podstawowym zadaniem segmentu jest zarządzanie, koordynacja i nadzór nad całokształtem spraw związanych z produkcją rafineryjną i techniką, w tym realizacją Programu 10+. W obszarze zadań segmentu mieści się opracowanie założeń polityki produkcji rafineryjnej, nadzór nad sprawami związanymi z rozwojem i badaniami w obszarze produkcji, koordynacja przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie rozwoju technicznego i technologicznego, kreowanie strategii w zakresie utrzymania i rozbudowy instalacji produkcyjnych.
- **Handlowy** – w zakresie aktywności segmentu mieści się zarządzanie procesami sprzedaży, zaopatrzenia i dystrybucji w Grupie Kapitałowej, w tym kreowanie i realizacja polityki handlowej, planowanie sprzedaży dla wszystkich sektorów biznesowych, zarządzanie kanałami dystrybucji, zatwierdzanie planów i polityk w zakresie działalności handlowej, rozwój strategii w zakresie optymalizacji łańcucha dostaw.
- **Finansowy** – w zakresie aktywności segmentu mieści się zarządzanie całokształtem działalności finansowej i rachunkowej Grupy Kapitałowej, w tym kreowanie polityki i monitorowanie obszaru wewnętrznych przepływów kapitałowych i dywidend, kreowanie i monitorowanie strategii finansowej, podatkowej i ubezpieczeniowej, zarządzanie procesem budżetowania i kontrolingu, nadzorowanie działań w zakresie organizacji finansowania programów rozwojowych Grupy Kapitałowej, koordynacja wdrażania i przestrzegania ładu korporacyjnego, wypracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem finansowym.

Grupa LOTOS, wśród spółek Grupy Kapitałowej, pełni rolę integratora kluczowych funkcji zarządczych i wspomagających.

STRUKTURA OPERACYJNA
 [2.3, 2.4, 2.7–2.9]

W 2008 r. Rada Nadzorcza i Zarząd Spółki działały w następującym składzie osobowym:

Skład Rady Nadzorczej Grupy LOTOS

od 01.01.2008 r. do 30.06.2008 r. jako **Rada Nadzorcza VI kadencji**:

1. Jan Stefanowicz – przewodniczący
2. Henryk Siodmok – wiceprzewodniczący
3. Beata Zawadzka – członek
4. Marta Busz – członek
5. Izabela Emerling – członek
6. Jacek Mościcki – członek
7. Grzegorz Szczodrowski – sekretarz

W dniu 30 czerwca 2008 r. zakończyła się kadencja Rady Nadzorczej i Zwyczajne Walne Zgromadzenie powołało **Radę Nadzorczą VII kadencji** w składzie:

1. Wiesław Skwarko – przewodniczący
2. Leszek Starosta
3. Jan Stefanowicz
4. Radosław Barszcz
5. Piotr Chajderowski
6. Mariusz Obszyński

Zgodnie z §11 ust. 2 Statutu Spółki akcjonariusz Spółki, Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa odwołał Beatę Zawadzką z funkcji członka Rady Nadzorczej z dniem 30 czerwca 2008 r. i powołał w skład Rady Nadzorczej Małgorzatę Hirszel na członka Rady Nadzorczej z dniem 1 lipca 2008 r.

Od 1.07.2008 r. do 31.12.2008 r. skład Rady Nadzorczej VII kadencji przedstawiał się następująco:

1. Wiesław Skwarko – przewodniczący
2. Leszek Starosta – wiceprzewodniczący (wybór na wiceprzewodniczącego w dniu 12 sierpnia 2008 r.)
3. Jan Stefanowicz – członek
4. Radosław Barszcz – członek
5. Piotr Chajderowski – członek
6. Małgorzata Hirszel – członek
7. Mariusz Obszyński – sekretarz (wybór na sekretarza w dniu 12 sierpnia 2008 r.)

Skład Zarządu Grupy LOTOS od 1.01.2008 r. do 31.12.2008 r. przedstawiał się następująco:

1. Paweł Olechnowicz – prezes Zarządu, dyrektor generalny
2. Marek Sokołowski – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. produkcji i rozwoju
3. Mariusz Machajewski – wiceprezes Zarządu, dyrektor ds. ekonomiczno-finansowych.

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA [2.10]

Działalność Grupy LOTOS oraz jej spółek zależnych jest często nie tylko dostrzegana, ale i pozytywnie oceniana przez otoczenie. Jednym z dowodów tego są nagrody i wyróżnienia, jakie firma otrzymuje. Wiele z nich dotyczy wartości szczególnie ważnych dla społeczeństwa – jakości produktów i usług, jakości polityki zarządzania zasobami ludzkimi, czy współpracy z lokalnymi społecznościami.

Rok 2008 przyniósł Grupie Kapitałowej LOTOS ważną nagrodę z tytułu wydanego w ubiegłym roku pierwszego *Raportu społecznej odpowiedzialności* za lata 2006–2007, uznanego przez jury pod przewodnictwem prof. Witolda Orłowskiego za najlepszy raport społeczny 2008 r. Potwierdzeniem jakości komunikacji firmy z interesariuszami stało się zwycięstwo w kwietniu 2009 r. w prestiżowym ogólnopolskim rankingu odpowiedzialnych firm „CSR 24/7”. Wyniki rankingu podsumowały badania wiarygodności działań odpowiedzialnego biznesu wśród 39 największych firm reprezentujących 13 sektorów gospodarki. Grupa LOTOS została zwycięzcą tegorocznej edycji, uzyskując 14,5 pkt na 24 możliwe. Koncern okazał się liderem w takich obszarach jak relacje z interesariuszami i odpowiedzialność za środowisko. Jury podkreśliło w swoim werdykcie, że na dobry wynik firmy wpłynął też raport społecznej odpowiedzialności biznesu, który jako jeden z nielicznych w Polsce powstał w nawiązaniu do standardu raportowania Global Reporting Initiative. Organizatorem konkursu była międzynarodowa firma doradcza Braun & Partners wspólnie z Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”.

Poniżej zaprezentowano wyróżnienia otrzymane przez podmioty Grupy Kapitałowej LOTOS w 2008 r. i pierwszym półroczu 2009 r.

Rok 2008

Styczeń	Grupa LOTOS	6. miejsce w rankingu najbardziej podziwianych spółek giełdowych oraz 10. miejsce w rankingu najwyżej ocenianych 346 zarządów spółek giełdowych w ankiecie dziennika „Puls Biznesu” i agencji Pentor Research International przeprowadzonej wśród 180 analityków, maklerów i doradców inwestycyjnych
	Grupa LOTOS	Mecenas Kultury Miasta Sopotu – wyróżnienie przyznawane co roku przez kapitułę złożoną z przedstawicieli sopockich instytucji kulturalnych oraz trójmiejskich mediów
Luty	LOTOS Parafiny	Gazeta Biznesu – nagroda dla najbardziej dynamicznych małych i średnich firm przyznana po raz drugi z rzędu przez dziennik „Puls Biznesu” i Coface Poland
	LOTOS Kolej	Gazeta Biznesu – nagroda dla najbardziej dynamicznych małych i średnich firm przyznana po raz drugi z rzędu przez dziennik „Puls Biznesu” i Coface Poland
Marzec	LOTOS Paliwa	Certyfikat The European Greenlight Programme za wprowadzenie na stacjach technologii zmniejszającej zużycie energii na cele oświetleniowe
Kwiecień	Grupa LOTOS	Nagroda Business Centre Club za zasługi dla rozwoju pomorskiej przedsiębiorczości oraz kreowanie wizerunku rzetelnego pracodawcy
	LOTOS Gaz	Medal Europejski przyznany przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Business Centre Club oraz Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA
[2.10]

Kwiecień	Grupa LOTOS	4. miejsce wśród spółek giełdowych, 6. miejsce wśród największych polskich przedsiębiorstw i 7. miejsce wśród najbardziej zyskowych firm 2007 r. na „Liście 500” tygodnika „Polityka”
	Grupa LOTOS	8. miejsce na „Liście 500” dziennika „Rzeczpospolita”
	Grupa LOTOS	Film korporacyjny uznany za jeden z dwóch najlepszych w przeglądzie MEDIAL 2008 na VII Kongresie Public Relations
Maj	LOTOS Paliwa	Tytuł „Produkt Roku” dla paliw Dynamic przyznany przez Polską Izbę Paliw Płynnych podczas Międzynarodowych Targów Stacja Paliw
	LOTOS Oil	Oleje silnikowe LOTOS numerem 1 na krajowym rynku według badań MOTO SCAN 2008 przeprowadzonych przez Qualifact Badania Rynkowe i Doradztwo
Czerwiec	Grupa LOTOS	Laureat IX edycji Konkursu Lider Zarządzania Zasobami Ludzkimi organizowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, wspieranego przez Narodowy Bank Polski
	LOTOS Asphalt	Laureat XVIII edycji Konkursu „Teraz Polska” za asfalty modyfikowane MODBIT
	Grupa LOTOS	10. diament do Złotej Statuetki Lidera Polskiego Biznesu za wyniki ekonomiczne, jakość i nowoczesność produktów, zaangażowanie w działalność charytatywną i dbałość o środowisko w konkursie organizowanym przez Business Centre Club
	Grupa LOTOS	Marka Wysokiej Reputacji w Biznesie – 2. miejsce wśród najlepiej znanych i cenionych polskich marek (producentów) w rankingu PremiumBrand opublikowanym przez „Puls Biznesu”
Sierpień	Grupa LOTOS	18. miejsce na liście 500 największych firm Europy Środkowo-Wschodniej dziennika „Rzeczpospolita” oraz firmy doradczej Deloitte Polska
	Grupa LOTOS	8. miejsce na liście „Top 20” największych polskich firm dziennika „Rzeczpospolita” oraz firmy doradczej Deloitte Polska
Wrzesień	Grupa LOTOS	Tytuł Lidera Informatyki 2008 przyznany przez magazyn „ComputerWorld” za sposób zarządzania informatyką, dopasowanie rozwiązań do strategii biznesowej oraz jakość i nowoczesność wdrożeń
Październik	Grupa LOTOS	Tytuł Rafineria Roku 2008 przyznany przez ekspertów World Refining Association

18

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA
[2.10]

Październik	Grupa LOTOS	Tytuł Partner 2008 przyznany przez Jacka Protasa, marszałka województwa Warmińsko-Mazurskiego za wspieranie działań w obszarze kultury w województwie
Listopad	LOTOS Paliwa	Tytuł Top Produkt Pomorza 2008 dla benzyny LOTOS Dynamic 98 przyznany przez czytelników gazety „Polska Dziennik Bałtycki”
	LOTOS Paliwa	Medal Europejski dla paliwa LOTOS Dynamic w XVII edycji konkursu organizowanego przez Business Centre Club
	LOTOS Oil	Tytuł Najlepszy Produkt Targów HPS (Hydraulika, Pneumatyka, Sterowania i Napędy) dla oleju Hydromil Super L-HV 68 za jego innowacyjność i wysoką jakość
	Grupa LOTOS	1. miejsce dla „Raportu Społecznej Odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS 2006-2007” w konkursie „Raporty Społeczne 2008”, organizowanym przez PricewaterhouseCoopers, Forum Odpowiedzialnego Biznesu i CSR Consulting
Grudzień	Grupa LOTOS	19. pozycja marki LOTOS w V edycji Rankingu Najcenniejszych Polskich Marek (MARQA 2008) opublikowanym przez „Rzeczpospolitą”. Wartość marki LOTOS wzrosła w ciągu roku o 30%.
Pierwsze półrocze 2009 roku		
Styczeń	Grupa LOTOS	Tytuł Oil Deal of the Year przyznany przez grupę Thompson Reuters za kredytowanie Programu 10+
Marzec	Grupa LOTOS	Tytuł European Petrochemicals Deal of the Year 2008 przyznany przez Project Finance Magazine (Euromoney) za zorganizowanie finansowania Programu 10+
	LOTOS Kolej	Tytuł Diament Forbesa 2009
Kwiecień	Grupa LOTOS	1. miejsce w ogólnopolskim rankingu „CSR 24/7” organizowanym przez firmę doradczą Braun & Partners wspólnie z Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”. Ranking ocenia społeczną odpowiedzialność firm.
Czerwiec	Grupa LOTOS	Tytuł Business Superbrands Polska przyznany w kolejnej edycji projektu oceniającego siłę marek na rynku konsumenckim i biznesowym przez międzynarodową organizację The Superbrands Ltd.
	Grupa LOTOS	5. miejsce w „Ratingu CSR 24/7” przeprowadzonym wśród 100 firm z Europy Środkowo-Wschodniej zorganizowanym przez Braun&Partners Network. Najwyższa lokata polskiej firmy w rankingu.
	Grupa LOTOS	Laureat X edycji Konkursu <i>Lider Zarządzania Zasobami Ludzkimi</i> organizowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, pod Honorowym Patronatem Wicepremiera, Ministra Gospodarki Waldemara Pawlaka.

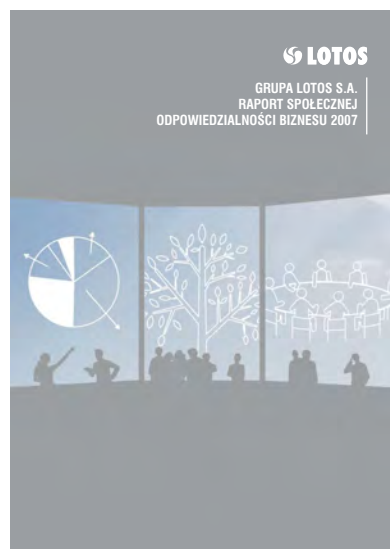
WYTYCZNE GRI

Global Reporting Initiative (GRI) jest niezależną instytucją działającą na rzecz rozwijania i propagowania tzw. *wytycznych zrównoważonego rozwoju (Sustainability Reporting Guidelines)*. Zastosowanie wytycznych GRI ma zasięg globalny. Mogą z nich korzystać wszystkie firmy, które chcą składać kompleksowe sprawozdania ze swojej ekonomicznej, środowiskowej i społecznej działalności.

Misją GRI jest stworzenie wiarygodnych ram odniesienia dla raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju. *Raport społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS za lata 2006–2007* był przygotowany w nawiązaniu do *Wytycznych GRI z 2002 r. (G2)*. Z uwagi na ówczesny stan zaawansowania prac w zakresie wdrożenia wymagań standardu GRI nie było jeszcze możliwe spełnienie wszystkich jego wymagań. *Raport społecznej odpowiedzialności za 2008 r.* powstał w oparciu o *Ramowe Zasady Raportowania* oraz trzecią wersję *Wytycznych GRI (G3)*. Grupa LOTOS deklaruje, w ramach trójstopniowego systemu Poziomów Aplikacji, osiągnięcie Poziomu A.

Poszczególne Poziomy Aplikacji zostały oznaczone przez GRI literami od C (poziom najniższy), przez C+ (gdzie „+” oznacza zewnętrzną weryfikację raportu przez niezależny organ poświadczający), B, B+, A do A+. Kryteria raportowania przyporządkowane do każdego Poziomu stanowią miarę stopnia aplikacji *Wytycznych* oraz uwzględnienia *Ramowych Zasad Raportowania GRI*.

**PROFIL
[3.1–3.4]**

Raport społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS odnosi się do działalności organizacji w roku obrotowym 2008. Tam, gdzie było to istotne, informacje odnoszą się również do wydarzeń ważnych dla przedsiębiorstwa, które miały miejsce w czasie bezpośrednio poprzedzającym publikację *Raportu*, tj. w pierwszym półroczu 2009 r.

Obecny *Raport społecznej odpowiedzialności* jest drugą tego rodzaju publikacją koncernu. W czerwcu 2008 r. wydany został pierwszy *Raport społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS*. Prezentował on informacje z lat 2006–2007. Raport dostępny jest wszystkim zainteresowanym w dedykowanym serwisie internetowym Grupy LOTOS www.csr.lotos.pl.

W 2007 r. ukazał się *Raport środowiskowy Grupy LOTOS za 2006 r.* Począwszy od *Raportu społecznej odpowiedzialności* wydanego w minionym roku, tematyka ochrony środowiska stanowi część raportu społecznego koncernu. Istotne informacje, odnoszące się do realizacji strategii społecznej odpowiedzialności zamieszczane są również cyklicznie w raportach rocznych Grupy LOTOS.

Decyzją Zarządu Grupy LOTOS organizacja przyjęła roczny cykl sprawozdawania postępów we wdrażaniu strategii społecznej odpowiedzialności. Kolejne raporty mają za zadanie odzwierciedlać sytuację koncernu w poszczególnych latach. Wyjątek stanowił pierwszy *Raport*, który prezentował wskaźniki wyników Grupy Kapitałowej w okresie 2 lat, zaś w warstwie ukazującej model zarządzania oraz strategiczne cele polityki społecznej odnosił się w wielu obszarach do 5 lat wstecz, czyli do całej historii działalności Grupy LOTOS.

Za koordynację procesu społecznego raportowania w Grupie Kapitałowej LOTOS odpowiada Biuro Komunikacji i CSR. Wszystkim zainteresowanym udostępniony jest adres e-mail: csr@grupalotos.pl. Szczegółowe informacje kontaktowe zamieszczone są w końcowej części niniejszego *Raportu*.

Raport
społecznej odpowiedzialności
2006–2007

ZAKRES I ZASIĘG RAPORTU
[3.5–3.10]

W procesie definiowania zawartości *Raportu* kierowano się *Ramowymi Zasadami Raportowania* GRI. Doboru – zarówno wskaźników mierzalnych, jak i aspektów opisowych zawartych w *Raporcie* – dokonano w oparciu o zasadę istotności. Przez istotność Grupa LOTOS rozumie znaczenie i wagę danego czynnika nie tylko dla funkcjonowania koncernu zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, ale i dla zewnętrznych interesariuszy oczekujących lub poszukujących wiarygodnych, porównywalnych, rzetelnych danych i informacji mających wpływ na dokonywane przez nich wybory, czy podejmowane decyzje. Ma to szczególne znaczenie z kilku powodów.

- Grupa LOTOS jest spółką giełdową. Fakt ten oznacza, iż jest zobowiązana do zapewnienia swoim akcjonariuszom i potencjalnym inwestorom dostępu do informacji umożliwiających im dokonywanie stosownych porównań sytuacji Spółki z innymi podmiotami branży, uczestnikami rynku kapitałowego zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym. Informacje te mają na celu też umocnienie zaufania do sposobu zarządzania organizacją, stanowiąc czynnik budowy wiarygodności i transparentności.
- Dominującym właścicielem Grupy LOTOS jest Skarb Państwa. Działalność Spółki jest istotna z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego państwa. Zarówno misja, cele, jak i strategia społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa odwołują się do jego miejsca i powinności wobec gospodarki kraju. Stanowią też rodzaj zobowiązania do wyznaczania standardów, propagowania dobrych praktyk zarządczych, społecznych i środowiskowych.
- Grupa LOTOS jest jednym z największych pracodawców na Pomorzu, a jej spółki zależne spełniają podobną funkcję na rynkach lokalnych. Fakt ten zobowiązuje do odpowiedzialności nie tylko za właściwy przebieg procesów gospodarczych, ale pozyskanie, utrzymanie i rozwijanie kapitału ludzkiego, który w istocie buduje pozycję Spółki.
- Grupa Kapitałowa LOTOS prowadzi działalność w istotny sposób oddziałującą na środowisko naturalne. Jako podmiot branży chemicznej jest zobowiązana nie tylko do przestrzegania dyktowanych wymogami prawa standardów środowiskowych, ale – z racji skali działalności – powołana jest do dobrowolnego podejmowania inicjatyw ważnych dla przyszłości. Otwartość na rozwój, z jednoczesnym poszanowaniem i troską o zachowanie wartości otoczenia przyrodniczego i społecznego, jest integralną częścią strategii biznesowej firmy.

Przywołane aspekty miały wpływ na określenie priorytetów polityki społecznej koncernu. Stały się też podstawą dla określenia istotności prezentowanych w niniejszym *Raporcie* faktów i danych, ukazujących stopień i zakres oddziaływania przedsiębiorstwa na jego gospodarcze, społeczne i środowiskowe otoczenie.

Grupa Kapitałowa LOTOS kieruje swój *Raport* do wszystkich zainteresowanych propagowaniem dobrych praktyk odpowiedzialnego biznesu. Adresatami publikacji są także przedstawiciele kluczowych dla rozwoju firmy interesariuszy. W wymiarze wewnętrznym są to pracownicy i zakładowe organizacje związkowe. W wymiarze zewnętrznym *Raport* służy do prowadzenia dialogu społecznego z klientami, społecznościami lokalnymi, partnerami, administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi. Kluczowymi odbiorcami są również akcjonariusze i istotni dla prowadzonych procesów gospodarczych kontrahenci.

W niniejszym *Raporcie* wykorzystano wszystkie podstawowe wskaźniki wyników dotyczących poszczególnych aspektów działalności: ekonomicznych, środowiskowych i społecznych oraz większość przewidzianych *Wytycznymi* GRI wskaźników dodatkowych. Z uwagi na brak wyodrębnionego w okresie sporządzania *Raportu* odpowiedniego *Suplementu Sektorowego*, nie zostały wykorzystane wskaźniki dedykowane dla branży, w jakiej działa koncern, poza tymi jakie przewidziano w zestawie podstawowym. Do kalkulacji prezentowanych w *Raporcie* danych finansowych przyjęto metody tożsame z zastosowanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej LOTOS za 2008 r., tj. zgodne z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) zatwierdzonymi przez Unię Europejską i obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2008 r.

ZAKRES I ZASIĘG RAPORTU [3.5–3.10]

W przeważającej liczbie obszarów problemowych przedstawione w *Raporcie* informacje odnoszą się do podmiotu dominującego, czyli Grupy LOTOS. Dołożono jednak wszelkiej staranności dla uwzględnienia tam, gdzie było to obecnie możliwe, również skonsolidowanych danych odnoszących się do Grupy Kapitałowej LOTOS. W obszarach kluczowych dla odpowiedzialności produktowej zaprezentowano dane odnoszące się do spółek handlowych Grupy Kapitałowej. W aspekcie środowiskowym ukazano aktywność spółki zajmującej się działalnością wydobywczą. W każdym przypadku zastosowano w *Raporcie* stosowne rozróżnienie poprzez dodanie informacji wskazującej na konkretny podmiot zależny Grupy Kapitałowej. Zasięg i zakres raportowania będą sukcesywnie rozszerzane, szczególnie poprzez zwiększenie liczby wskaźników ekonomicznych, środowiskowych i społecznych spółek handlowych Grupy Kapitałowej, czyli podmiotów, które poprzez swoich klientów indywidualnych i instytucjonalnych, kontrahentów i partnerów oraz skalę działalności odgrywają najbardziej istotną rolę w kształtowaniu łańcucha wartości.

Jednocześnie podkreślić należy, że w minionym okresie sprawozdawczym nie zaszły zmiany w strukturze właścicielskiej ani inne istotne okoliczności w odniesieniu do podmiotów zależnych Grupy Kapitałowej, które miałyby wpływ na całościową ocenę organizacji w poszczególnych aspektach lub w porównaniu z innymi krajowymi podmiotami branży. Nie wprowadzono również w niniejszym *Raporcie* korekt informacji przedstawionych w poprzedniej publikacji, ujmującej lata 2006–2007.

WERYFIKACJA [3.13]

Wszelkie dane przedstawione w *Raporcie* zgromadzone zostały w sposób rzetelny i odpowiedzialny, poświadczony za zgodność ze stanem faktycznym przez członków najwyższego kierownictwa Grupy LOTOS oraz wybranych spółek zależnych Grupy Kapitałowej nadzorujących poszczególne raportowane obszary działalności. Dane finansowe zgodne są z informacjami prezentowanymi w sprawozdaniach finansowych odnoszących się do poszczególnych okresów.

Niniejszy *Raport* nie został poddany zewnętrznej weryfikacji przez niezależny organ poświadczający. Podkreślić jednak należy, że większość danych finansowych odnoszących się do ostatniego roku obrotowego, będących przedmiotem obecnego sprawozdania, była oceniana przez biegłych rewidentów firmy Deloitte Audyt Sp. z o.o., badających skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS.

W Grupie LOTOS jest wdrożony Zintegrowany System Zarządzania (ZSZ) oparty o wymagania norm: PN-EN ISO 9001:2001 *System zarządzania*

jakością, PN-EN ISO 14001:2005 *System zarządzania środowiskowego*, PN-N-18001:2004 *System zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy*. W czerwcu 2007 r. Spółka przeszła pomyślnie audit recertyfikujący ZSZ (odnawiający), tj. audit, którego celem jest ocena zgodności systemu zarządzania z wymaganiami norm. Audit recertyfikujący przeprowadzany jest co trzy lata. Zarówno audit recertyfikujący, jak i audit nadzoru (przeprowadzany w Spółce corocznie) dokonywany jest przez zewnętrzną, niezależną jednostkę certyfikującą. Zgodnie z wdrożonymi procedurami ZSZ w Grupie Kapitałowej LOTOS prowadzi się planowane audyty wewnętrzne, mające na celu zweryfikowanie tego, czy ZSZ jest skutecznie wdrożony i utrzymywany oraz czy odpowiada zaplanowanemu działaniu i wymaganiom norm. Cyklicznymi auditami objęte są zatem poszczególne aspekty działalności w zakresie ochrony środowiska, dbałości o bezpieczeństwo i higienę pracy oraz przestrzegania standardów jakości, prezentowane w niniejszym *Raporcie*.

NADZÓR [4.1–4.3, 4.7]

Stały nadzór nad działalnością Grupy LOTOS sprawuje Rada Nadzorcza powoływana przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Regulamin Walnych Zgromadzeń dostępny jest w serwisie internetowym Spółki (http://www.lotos.pl/pobierz_plik/35063).

Zgodnie ze Statutem Spółki Rada Nadzorcza jest powoływana i odwoływana przez Walne Zgromadzenie. W jej skład wchodzi od sześciu do dziewięciu członków. Skarb Państwa, tak długo jak pozostaje akcjonariuszem Spółki, jest uprawniony do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej. Kadencja Rady Nadzorczej jest kadencją wspólną i trwa trzy lata. Przewodniczący Rady Nadzorczej jest powoływany przez Walne Zgromadzenie. Wiceprzewodniczący i sekretarz wybierani są przez Radę Nadzorczą z grona pozostałych członków Rady. Rada Nadzorcza przedkłada corocznie Walnemu Zgromadzeniu zwięzłą ocenę sytuacji Spółki.

Opis kwalifikacji i doświadczenia zawodowego członków Rady Nadzorczej dostępny jest w serwisie internetowym Grupy LOTOS (http://www.lotos.pl/korporacyjny/grupa_lotos/rada_nadzorcza).

Stalymi komitetami Rady Nadzorczej Grupy LOTOS są:

- **Komitet Strategii i Rozwoju**, którego zadaniem jest opiniowanie i przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji w kwestiach planowanych inwestycji mających istotny wpływ na aktywa Spółki,
- **Komitet Organizacji i Zarządzania**, którego zadaniem jest przedstawianie Radzie Nadzorczej opinii i rekomendacji dotyczących struktury zarządzania, w tym kwestii rozwiązań organizacyjnych, systemu wynagrodzeń oraz doboru kadry, umożliwiających osiągnięcie strategicznych celów Spółki,
- **Komitet Audytu**, którego zadaniem jest stałe doradztwo na rzecz Rady Nadzorczej w kwestiach dotyczących właściwego wdrażania zasad sprawozdawczości budżetowej i finansowej, kontroli wewnętrznej Spółki oraz współpraca z biegłymi rewidentami Spółki.

Regulamin Rady Nadzorczej jest dostępny w serwisie internetowym Spółki (http://www.lotos.pl/pobierz_plik/35062).

Grupa LOTOS stosuje zasady ładu korporacyjnego zebrane w zbiorze pod nazwą „Dobre praktyki spółek notowanych na GPW”. Zostały one przyjęte przez Radę Nadzorczą Giełdy Papierów Wartościowych (GPW) 4 lipca 2007 r. Pełen tekst zbioru zasad jest dostępny w serwisie internetowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (<http://www.corp-gov.gpw.pl/assets/library/polish/dobrepraktyki2007.pdf>). W 2008 r. Grupa LOTOS wydała dwa komunikaty dotyczące odstępstw od zasad zawartych w „Dobrych praktykach spółek notowanych na GPW”. Niestosowane przez Grupę LOTOS zasady dotyczą organu nadzorczego. Zakres wspomnianych zasad przedstawia się następująco:

Zasada nr 6 z działu III „Przynajmniej dwóch członków rady nadzorczej powinno spełniać kryteria niezależności od spółki i podmiotów pozostających w istotnym powiązaniu ze spółką. W zakresie kryteriów niezależności członków rady nadzorczej powinien być stosowany Załącznik II do Zalecenia Komisji Europejskiej z 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej). Niezależnie od postanowień pkt b) wyżej wymienionego Załącznika osoba będąca pracownikiem spółki, podmiotu zależnego lub podmiotu stowarzyszonego nie może być uznana za spełniającą kryteria niezależności, o których mowa w tym Załączniku. Ponadto za powiązanie z akcjonariuszem wykluczające przymiot niezależności członka rady nadzorczej w rozumieniu niniejszej zasady rozumie się rzeczywiste i istotne powiązanie z akcjonariuszem mającym prawo do wykonywania 5% i więcej ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu”.

Powyższa zasada nie jest stosowana ze względu na fakt, że Grupa LOTOS nie dysponuje informacjami dotyczącymi niezależności członków Rady Nadzorczej. Ponadto, ze względu na obecny akcjonariat Spółki oraz jej rolę w polskim sektorze paliwowym, nie funkcjonowała w niej instytucja członków niezależnych Rady Nadzorczej. Spółka rozpocznie stosowanie powyższej zasady po otrzymaniu informacji dotyczącej powołania lub uznania co najmniej dwóch członków Rady Nadzorczej za członków niezależnych – w rozumieniu Załącznika II do Zalecenia Komisji Europejskiej z 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej).

NADZÓR
[4.1–4.3, 4.7]

Zasada nr 7 z działu III „W ramach rady nadzorczej powinien funkcjonować co najmniej komitet audytu. W skład tego komitetu powinien wchodzić co najmniej jeden członek niezależny od spółki i podmiotów pozostających w istotnym powiązaniu ze spółką, posiadający kompetencje w dziedzinie rachunkowości i finansów. W spółkach, w których rada nadzorcza składa się z minimalnej wymaganej przez prawo liczby członków, zadania komitetu mogą być wykonywane przez radę nadzorczą”.

Powyższa zasada nie jest stosowana ze względu na brak niezależnych członków Rady Nadzorczej Spółki, którzy mogliby zasiadać w funkcjonującym obecnie Komitecie Audytu. Spółka rozpocznie stosowanie powyższej zasady po otrzymaniu informacji o wejściu w skład obecnie funkcjonującego Komitetu Audytu Rady Nadzorczej członka spełniającego kryteria niezależności zgodnie z *Załącznikiem II* do Zalecenia Komisji Europejskiej z 15 lutego 2005 r., dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej).

Zasada nr 8 z działu III „W zakresie zadań i funkcjonowania komitetów działających w radzie nadzorczej powinien być stosowany *Załącznik I* do Zalecenia Komisji Europejskiej z 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych (...)”.

Powyższa zasada nie jest stosowana ze względu na brak niezależnych członków Rady Nadzorczej, którzy, zgodnie z *Załącznikiem I* do Zalecenia Komisji Europejskiej z 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych (...), powinni zasiadać w funkcjonujących w spółce komitetach Rady Nadzorczej. Spółka rozpocznie stosowanie powyższej zasady po otrzymaniu informacji o wejściu w skład obecnie funkcjonujących komitetów Rady Nadzorczej odpowiedniej liczby członków spełniających kryteria niezależności oraz zgodności zadań i funkcjonowania wspomnianych komitetów z wymienionym wyżej *Załącznikiem I* do Zalecenia Komisji Europejskiej z 15 lutego 2005 r.

Rada Nadzorcza powołuje Zarząd Spółki. Zgodnie ze Statutem Grupy LOTOS w skład Zarządu wchodzi od trzech do siedmiu członków. Kadencja Zarządu jest kadencją wspólną i trwa trzy lata. Prezes, wiceprezesi i pozostali członkowie Zarządu oraz cały Zarząd mogą być odwołani lub zawieszeni z ważnych powodów przez Radę Nadzorczą w każdym czasie przed upływem kadencji. Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje ją we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa Spółki z wyłączeniem czynności zastrzeżonych postanowieniami *Kodeksu Spółek Handlowych* (KSH) lub *Statutem Spółki* do kompetencji Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej oraz spraw przekraczających

zwykły zarząd przedsiębiorstwem, które wymagają uprzedniej uchwały Zarządu oraz spraw zastrzeżonych *Regulaminem Zarządu* poszczególnym członkom Zarządu.

Zakres spraw wymagających podjęcia uchwały reguluje *Regulamin Zarządu Grupy LOTOS* dostępny w serwisie internetowym Spółki (http://www.lotos.pl/pobierz_plik/35061).

Opis kwalifikacji i doświadczenia zawodowego członków Zarządu dostępny jest w serwisie internetowym Grupy LOTOS (http://www.lotos.pl/korporacyjny/grupa_lotos/zarząd).

PREMIOWANIE A WYNIKI SPÓŁKI [4.5]

Statut Grupy LOTOS przypisuje Walnemu Zgromadzeniu kompetencje ustalania zasad wynagradzania oraz określania wynagrodzenia miesięcznego członków Rady Nadzorczej i Zarządu Spółki.

Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej i Zarządu Grupy LOTOS podlegają ograniczeniom i zasadom określonym w *Ustawie* z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (*Dz. U.* nr 26 z 2000 r., poz. 306, z późn. zm.) oraz w przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie. Tak zwaną „*ustawę kominową*” stosuje się do spółek prawa handlowego, w których udział Skarbu Państwa przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% akcji.

Zgodnie z przytoczoną podstawą prawną, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS ustaliło w dniu 18 sierpnia 2000 r. zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej Spółki. Z uwagi na ograniczenia wynikające ze wspomnianej ustawy, wynagrodzenia Rady Nadzorczej nie są powiązane z wynikami osiąganymi przez Spółkę.

Analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku wynagrodzeń członków Zarządu Grupy LOTOS, a także głównego księgowego Spółki. Zgodnie z art. 8 *Ustawy* maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego nie może przekroczyć czterokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

UNIKANIE KONFLIKTU INTERESÓW [4.6]

W celu uniknięcia konfliktu interesów w Grupie LOTOS, Spółka stosuje się do przepisów *Kodeksu Spółek Handlowych* (KSH), postanowień *Regulaminu Zarządu Grupy LOTOS*, a także „*Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW*”.

Zgodnie z postanowieniami § 21 *Regulaminu Zarządu* w związku z artykułem 377 KSH w razie sprzeczności interesów Spółki z osobistymi interesami członka Zarządu, jego współmałżonka, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia oraz osobami, z którymi jest powiązany osobiście, członek Zarządu powinien wstrzymać się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw.

Ponadto zgodnie z „*Dobrymi praktykami spółek notowanych na GPW*” (pkt 4 część II) członek Zarządu powinien poinformować Zarząd o zaistniałym konflikcie interesów lub możliwości jego powstania oraz powstrzymać się od zabierania głosu w dyskusji oraz od głosowania nad uchwałą w sprawie.

Zgodnie z *Regulaminem Zarządu Grupy LOTOS* (§ 20) uzyskania zgody Rady Nadzorczej wymaga zajmowanie przez członków Zarządu Spółki stanowisk – funkcji w organach nadzorczych lub zarządzających innych podmiotów. Ponadto, przepisy art. 387 KSH zabraniają członkowi Zarządu, prokurentowi, likwidatorowi, kierownikowi oddziału lub zakładu oraz zatrudnionemu w spółce głównemu księgowemu, radcy prawnemu

lub adwokatowi pełnić jednocześnie funkcję w Radzie Nadzorczej. Dotyczy to również innych osób podlegających bezpośrednio członkowi Zarządu albo likwidatorowi.

Stosownie do postanowień części III pkt 1 ppkt 2 „*Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW*” członek Rady Nadzorczej powinien przekazać Zarządowi Spółki informację na temat swoich powiązań z akcjonariuszem dysponującym akcjami reprezentującymi nie mniej niż 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu. Obowiązek ten dotyczy powiązań natury ekonomicznej, rodzinnej lub innej, mogących mieć wpływ na stanowisko członka Rady Nadzorczej w sprawie rozstrzyganej przez Radę. Ponadto zapis ppkt 4 przewiduje poinformowanie Rady Nadzorczej o zaistniałym konflikcie interesów bądź możliwości jego powstania i powstrzymanie się członka Rady od zabierania głosu w dyskusji oraz od głosowania nad uchwałą w sprawie, której konflikt dotyczy.

Możliwość wyeliminowania konfliktu interesów członków najwyższego organu nadzorczego daje również, zgodnie ze wspomnianymi *Dobrymi praktykami* (część II pkt 1 ppkt 5), konieczność udostępnienia – w przypadku wyboru członków do Rady Nadzorczej dokonywanych przez Walne Zgromadzenie – uzasadnienia zgłaszanych kandydatur wraz z życiorysami zawodowymi, w terminie umożliwiającym zapoznanie się z nimi i tym samym podjęcie stosownej uchwały z należyтым rozeznaniem.

ZGŁASZANIE REKOMENDACJI [4.4]

Zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych (KSH) w Grupie LOTOS stosowane są mechanizmy umożliwiające akcjonariuszom uzyskanie wyczerpujących informacji dotyczących Spółki. Stosownie do postanowień art. 428 KSH, podczas Walnego Zgromadzenia, każdy akcjonariusz ma prawo wystąpić z żądaniem informacji dotyczących Spółki, jeżeli jest to uzasadnione dla oceny sprawy objętej porządkiem obrad. Zarząd jest obowiązany do udzielenia akcjonariuszowi odpowiedzi chyba, że mogłoby to wyrządzić szkodę samej Spółce lub spółce zależnej, w szczególności przez ujawnienie tajemnic technicznych, handlowych lub organizacyjnych przedsiębiorstwa, a także mogłoby narazić członka Zarządu na poniesienie odpowiedzialności karnej, cywilnoprawnej lub administracyjnej.

W uzasadnionych przypadkach Zarząd może udzielić informacji na piśmie, nie później jednak niż w terminie dwóch tygodni od dnia zakończenia Walnego Zgromadzenia. Ponadto, Zarząd może udzielić akcjonariuszowi informacji dotyczących Spółki poza Walnym Zgromadzeniem. W tym przypadku informacja z podaniem daty przekazania i osoby, której udzielono informacji, powinna zostać ujawniona przez Zarząd na piśmie w materiałach przedkładanych najbliższemu Walnemu Zgromadzeniu. Materiały mogą nie obejmować informacji podanych do wiadomości publicznej oraz udzielanych podczas Walnego Zgromadzenia. W przypadku odmowy ujawnienia przez Zarząd żądanej informacji, stosownie do postanowień art. 429 KSH, akcjonariusz może złożyć wniosek do sądu rejestrowego w sprawie zobowiązania Zarządu do udzielenia

informacji – w terminie tygodnia od zakończenia Walnego Zgromadzenia. Istnieje również możliwość złożenia wniosku do sądu rejestrowego o zobowiązanie Spółki do ogłoszenia informacji udzielonych innemu akcjonariuszowi poza Walnym Zgromadzeniem.

Ponadto, *Regulamin Walnych Zgromadzeń* przewiduje możliwość dyskusji akcjonariuszy obecnych na Walnym Zgromadzeniu po przedstawieniu przez przewodniczącego zgromadzenia każdej kolejnej sprawy zamieszczonej w porządku obrad, przy czym głos można zabierać jedynie w sprawach objętych przyjętym porządkiem obrad i aktualnie rozpatrywanych. Przy rozpatrywaniu każdego punktu porządku obrad każdy akcjonariusz ma prawo do jednego pięciominutowego wystąpienia i trzypięciominutowej repliki. Poza tym akcjonariusz ma prawo wnoszenia propozycji zmian i uzupełnień do projektów uchwał, objętych porządkiem Walnego Zgromadzenia – do czasu zamknięcia dyskusji nad punktem porządku obrad obejmującym projekt uchwały, której taka propozycja dotyczy. Na żądanie uczestnika Walnego Zgromadzenia przyjmuje się do protokołu jego pisemne oświadczenie.

Raz do roku odbywają się spotkania Rady Pracowników Grupy LOTOS z Zarządem Spółki poświęcone omówieniu kwestii związanych z funkcjonowaniem firmy, w trakcie których przedstawiane są oczekiwania pracowników i ustalenia odpowiednich priorytetów wynikających z potrzeby harmonizowania interesów pracowniczych oraz nadzoru właścicielskiego nad Spółką.

**MISJA, WIZJA,
SYSTEM WARTOŚCI
[4.8]**

Misją Grupy Kapitałowej LOTOS jest innowacyjny rozwój w obszarze wydobycia, przerobu ropy naftowej i dystrybucji produktów o najwyższych standardach jakości; realizowany w sposób przyjazny dla środowiska, zgodny z polityką bezpieczeństwa energetycznego, dający pełną satysfakcję klientom, zapewniający stałe doskonalenie i wykorzystanie potencjału pracowników.

Grupa LOTOS dąży do tego, by być najlepiej ocenianą firmą naftową w regionie Morza Bałtyckiego pod względem jakości produktów naftowych, obsługi klienta i profesjonalnego zarządzania.

Nadrzędnym celem strategicznym Grupy Kapitałowej LOTOS do 2012 r. jest budowa wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz realizację projektów rozwojowych w trzech kluczowych obszarach działania, tj. w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym, rafineryjnym oraz rynkowym.

System naczelnych wartości społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS pozostaje w związku z najistotniejszymi potrzebami, problemami i wyzwaniami zidentyfikowanymi w toku dialogu firmy z kluczowymi dla jej przyszłości grupami interesariuszy:

Czystość

to przestrzeganie najwyższych standardów środowiskowych i ekologicznych oraz deklaracja etycznej i uczciwej konkurencji, przeciwdziałania korupcji i naruszaniu praw człowieka.

Otwartość

to stosunek do zmian, potrzeb świata i oczekiwań ludzi, nastawienie na przyszłość i dynamiczny rozwój działalności w jej wymiarze międzynarodowym.

Innowacyjność

to docenianie kapitału intelektualnego koncernu i kompetencji ludzi stanowiących o sile i rynkowych perspektywach marki LOTOS.

Odpowiedzialność

to postawa wobec przyszłości ludzi i środowiska naturalnego, wobec kraju i bezpieczeństwa jego pozycji w świecie.

ZARZĄDZANIE
[4.9–4.11]

W 2003 r. Grupa LOTOS, jako pierwsze przedsiębiorstwo w branży chemicznej, a druga firma w Polsce uzyskała certyfikat Zintegrowanego Systemu Zarządzania (ZSZ). Wdrożony i certyfikowany przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji Zintegrowany System Zarządzania oparty jest o wymagania następujących norm:

- **PN-EN ISO 9001:2001 System zarządzania jakością,**
- **PN-EN ISO 14001:2005 System zarządzania środowiskowego,**
- **PN-N-18001:2004 System zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy.**

Pierwszym elementem składowym ZSZ jest system zarządzania jakością, którego głównym zadaniem jest wykazanie zdolności do ciągłego dostarczania wyrobu, spełniającego wymagania klienta oraz zwiększanie zadowolenia klienta poprzez skuteczne stosowanie systemu, łącznie z procesami dotyczącymi ciągłego jego doskonalenia.

Drugi element systemu związany jest z działalnością środowiskową. Dbałość o środowisko naturalne to dla spółek Grupy Kapitałowej LOTOS jeden z najważniejszych elementów strategii rozwoju. Podstawowym zadaniem systemu zarządzania środowiskowego jest wspomaganie działań związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem zanieczyszczeniom w sposób wyważony z potrzebami społeczno-ekonomicznymi. Wdrożenie systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy (BHP), w którym wyraźnie zaznaczona jest kwestia współudziału pracowników w tworzeniu i funkcjonowaniu systemu, zobowiązuje do podejmowania systematycznych działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa pracy. Właściwe zarządzanie jest najskuteczniejszym sposobem zapewnienia odpowiednio wysokiego poziomu BHP, pożądanego zarówno ze względu na konieczność przestrzegania przepisów prawnych obowiązujących w tej dziedzinie oraz oczekiwania społeczne, jak i ze względu na możliwość uzyskania pozytywnych efektów ekonomicznych dla organizacji i całego kraju.

W Grupie Kapitałowej LOTOS prowadzi się audyty, mające na celu zweryfikowanie, czy ZSZ jest skutecznie wdrożony i utrzymywany oraz czy odpowiada zaplanowanym działaniom i wymaganiom normy. Wyniki auditów prezentowane są podczas przeglądów zarządzania i służą doskonaleniu systemów zarządzania.

Audyty przeprowadzone w Grupie Kapitałowej LOTOS w 2008 r. w oparciu o Program auditów Grupy LOTOS

Audyty w Grupie LOTOS	37
Audyty korporacyjne w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej	13
Audyty dostawców – firm realizujących prace dla Grupy LOTOS	7
Liczba zaangażowanych auditorów	31
	(140 auditoro/dni)

ZARZĄDZANIE
[4.9–4.11]

Obecnie trwają prace nad wdrożeniem w Grupie Kapitałowej LOTOS kilku nowych projektów dotyczących systemów zarządzania.

● Pierwszym z nich jest **System Zarządzania Ryzykiem Biznesowym** (*Enterprise Risk Management – ERM*). Jego celem jest zapewnienie świadomości zagrożeń dla realizacji celów strategicznych, uzupełnienie listy priorytetów o działania ograniczające kluczowe zagrożenia oraz wdrożenie i monitorowanie tych działań. Skuteczne zarządzanie ryzykiem biznesowym pozwala na przygotowanie Spółki na sytuacje niepożądane i realizację działań w warunkach kryzysowych, podejmowanie decyzji na podstawie pełniejszej informacji, a także zapewnia ramy dla systemu kontroli wewnętrznej oraz polepsza relacje z interesariuszami. Kontynuując prace nad ERM w 2008 r., przeprowadzono warsztaty identyfikacji i oceny ryzyka Grupy Kapitałowej LOTOS, których skonsolidowane wyniki posłużyły stworzeniu mapy ryzyka na 2009 r. oraz mapy ryzyka strategicznego.

● Biorąc pod uwagę fakt, że informacja jest jednym z zasadniczych aktywów wspierających rozwój i sukces przedsiębiorstwa, Spółka rozpoczęła – w celu ochrony swych zasobów informacyjnych – proces wdrażania **Systemu Bezpieczeństwa Informacji** opartego o normę ISO 27001:2005. Brak nadzoru bezpośredniego nad informacjami, może w efekcie doprowadzić do utraty zaufania partnerów biznesowych i może zagrozić stabilności firmy. Dlatego też systematyczne podejście do zarządzania kluczowymi informacjami Grupy Kapitałowej LOTOS w celu zapewnienia ich bezpieczeństwa, obejmujące ludzi, procesy, infrastrukturę i systemy informatyczne może maksymalnie zabezpieczyć sprawne funkcjonowanie firmy. Wdrożenie tego systemu zapewnia:

- wiarygodność,
- zaufanie,
- zwiększenie konkurencyjności w marketingu wyrobu,
- oszczędność nakładów,
- ciągłość funkcjonowania,
- minimalizację ryzyka utraty lub przejęcia danych,
- właściwą ochronę informacji klienta,
- właściwy obieg informacji w firmie,
- przewidywanie zagrożeń i umiejętność reagowania na sytuacje awaryjne,

- wzrost świadomości wśród pracowników,
- bezpieczeństwo wszystkich informacji korporacyjnych,
- zwiększenie wartości firmy,
- zapobieganie stratom finansowym.

Opracowane i wdrażane zasady ochrony informacji są gwarancją sprawnego i skutecznego systemu zabezpieczania informacji w procesie ich przetwarzania. Powyższe zasady są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa nakładającymi obowiązek ochrony określonych rodzajów informacji, w szczególności:

- tajemnicy danych osobowych,
- tajemnic przedsiębiorstwa,
- tajemnic powierzonych przez kontrahentów,
- informacji giełdowych,
- informacji rachunkowych,
- informacji dotyczących praw ochronnych,
- danych ekologicznych.

Wdrażane mechanizmy organizacyjne systemu bezpieczeństwa informacji, zapewniają stałe podnoszenie jego poziomu oraz spełniają obowiązującą w systemach zarządzania zasadę ciągłego doskonalenia.

● W Grupie LOTOS, w celu spełnienia specyficznych wymagań odbiorców wojskowych, kontynuowane są prace nad wdrożeniem wymagań **Publikacji Standaryzacyjnej Zapewniania Jakości AQAP 2110** (*Allied Quality Assurance Publication*) – „Wymagania NATO dotyczące zapewnienia jakości w projektowaniu, pracach rozwojowych i produkcji”. Norma AQAP2110, poza szczegółowymi wymaganiami nałożonymi na dostawcę wyrobu, uwzględnia odpowiedzialność wszystkich zaangażowanych stron za jakość wyrobu, co ma zapewnić dostarczenie na potrzeby wojska wyrobów bezpiecznych, niezawodnych i materiałoozczędnych. Wymagania systemu są oparte o strukturę normy ISO 9001 i zawierają dodatkowe specyficzne wymagania NATO. W ramach funkcjonującego w Grupie LOTOS Zintegrowanego Systemu Zarządzania, zostały opracowane wymagania oraz wdrożony tryb postępowania w momencie realizacji zamówienia dla odbiorcy wojskowego.

ZARZĄDZANIE
[4.9–4.11]

Systemy zarządzania
w Grupie Kapitałowej LOTOS.
Stan na 1.06.2009 r.

Nazwa spółki	Wdrożone systemy zarządzania
Grupa LOTOS	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Asphalt	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001 oraz Zakładowa Kontrola Produkcji.
LOTOS Czechowice	Wdrożony Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Gaz	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Jasło	W trakcie wdrażania ISO 9001.
LOTOS Kolej	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001 oraz w trakcie wdrażania System Zarządzania Bezpieczeństwem Przewozów Kolejowych.
LOTOS Lab	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Ponadto Spółka LOTOS Lab w Gdańsku oraz LOTOS Lab Oddział Czechowice posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji zgodną z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2005. W lutym 2009 r. w LOTOS Lab Oddział Jasło przeprowadzono audit w celu uzyskania akredytacji.
LOTOS Ochrona	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Oil	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normą ISO 9001 dotyczy: Oddział Gdańsk, Oddział Czechowice, Oddział Jasło. Wdrożony i certyfikowany AQAP 2110:2006 dotyczy: Oddział Gdańsk, Oddział Czechowice, Oddział Jasło. Wdrożony system, zgodny z normami ISO 14001 oraz PN-N-18001 obejmuje całą Spółkę.
LOTOS Paliwa	Wdrożony i certyfikowany System Zarządzania zgodny z normą ISO 9001.
LOTOS Parafiny	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
Petrobaltic	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001 oraz wdrożone systemy: ISM Code (System Zarządzania Bezpieczeństwem) i ISPS Code (System Ochrony Statków i Obiektów Portowych).
LOTOS Serwis	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Straż	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Tank	Spółka jest na etapie wdrażania wymagań Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

ZARZĄDZANIE
[4.9–4.11]

Halina Stasiewicz,
dyrektor Biura
Zarządzania Procesami,
pełnomocnik Zarządu
ds. Zintegrowanego Systemu
Zarządzania w Grupie LOTOS

Grupa Kapitałowa LOTOS wykorzystuje w codziennej działalności fakt, że organizacja i jej dostawcy są od siebie zależni, a wzajemne korzystne powiązania zwiększają zdolność obu stron do tworzenia łańcucha wartości, wzajemnego doskonalenia, stosowania tych samych dobrych praktyk społecznej odpowiedzialności biznesu.

Wdrażamy i doskonalimy systemy w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania. W działaniach tych istotną rolę odgrywają zarówno nasi klienci, jak i kontrahenci biznesowi.

Nasze działania prowadzimy w zgodzie z przepisami prawa. W wielu obszarach, mając świadomość odpowiedzialności biznesowej, realizowane przez nas przedsięwzięcia, nie tylko spełniają narzucone nam wymagania prawne, ale też wykraczają poza nie.

W ramach procesu wyboru kontrahenta stosujemy własne wypracowane i ciągle doskonalone kryteria wyboru, w tym ocenę deklarowanych i realizowanych przez te firmy zasad etyki i odpowiedzialności społecznej. Każdy z dostawców jest o nich informowany. Chcemy, aby naszymi dostawcami były firmy, dla których uznawane przez nas wartości, takie jak jakość, ochrona środowiska oraz ochrona życia i zdrowia ludzkiego były tak samo istotne jak dla nas. Propagujemy te wartości w ramach prowadzonych cyklicznych spotkań z naszymi dostawcami, przekazujemy raporty, poprzez które informujemy dostawców o ocenie ich pracy, wskazujemy obszary potencjalnego doskonalenia.

Przyjęliśmy zasadę, iż nie współpracujemy z partnerami biznesowymi, którzy nie przestrzegają prawa, istotnych wartości lub zasad społecznej bądź ekologicznej odpowiedzialności. Prowadzimy tzw. Listę zastrzeżonych dostawców. Naszych kontrahentów oceniamy między innymi poprzez zaplanowane audyty.

Wiele uwagi poświęcamy na właściwą komunikację z kontrahentami. Są oni na bieżąco informowani o działaniach prowadzonych w Grupie Kapitałowej LOTOS. Wykorzystujemy w tym celu zarówno intranet, jak i internet oraz nasz miesięcznik LOTOSFERĘ. Doskonałym przykładem, może być realizowany w tej chwili na terenie Grupy LOTOS największy program inwestycyjny w Polsce, tj. Program 10+, którego komunikacja prowadzona jest w sposób kompleksowy i systematyczny, a przede wszystkim skuteczny i efektywny.

Czujemy się odpowiedzialni za nasze produkty, ich jakość, bezpieczeństwo w użytkowaniu. Informacje dotyczące produktów i usług Grupy Kapitałowej LOTOS są łatwo dostępne dla wszystkich klientów poprzez serwis internetowy www.lotos.pl, a aktualność tych informacji jest monitorowana. Na uwagę szczególnie zasługuje fakt, że w ramach zarządzania relacjami z klientami przygotowujemy się do stworzenia profesjonalnego Contact Center, który docelowo obsługiwać będzie wszystkie spółki segmentu handlowego Grupy Kapitałowej LOTOS i przyniesie konkretne wymierne korzyści naszym klientom, partnerom biznesowym i całej Grupie Kapitałowej LOTOS, tj. m.in.:

- wyższą satysfakcję klientów dzięki łatwiejszemu i szybszemu kontaktowi z dowolną komórką organizacyjną Grupy Kapitałowej LOTOS oraz jednolitym standardom obsługi,
- większy wpływ na wdrażanie wysokich standardów obsługi klientów i zarządzanie relacjami z klientami z pozycji Grupy LOTOS dla całej Grupy Kapitałowej LOTOS.

ZARZĄDZANIE
[4.9–4.11]

Z uwagi na potrzebę systemowego podejścia do problemów występujących w społecznym otoczeniu Grupy LOTOS, których rozwiązanie może mieć znaczący wpływ na pozycję konkurencyjną Spółki, Zarząd w 2008 r. przyjął „Strategię społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. na lata 2008–2012”.

Decyzją Walnego Zgromadzenia Spółki w lutym 2008 r. utworzono Fundusz Celowy na finansowanie darowizn Grupy LOTOS przeznaczonych na cele społeczne. Fundusz ten został, decyzją Walnego Zgromadzenia, zasilony w czerwcu 2008 r. z odpisów zysku netto Grupy LOTOS.

W maju 2008 r. Rada Nadzorcza przyjęła Regulamin Funduszu Celowego na finansowanie przez Grupę LOTOS przedsięwzięć społecznych, określający zasady gospodarowania środkami wspomnianego funduszu, zgodnie z którym Zarząd określił procedurę postępowania w zakresie rozpatrywania wniosków o przyznanie darowizny. Stosownie do postanowień Regulaminu zawarcie umowy, której celem jest przekazanie darowizny o wartości przekraczającej jednorazowo równowartość 5.000 euro wymaga podjęcia uchwały przez Zarząd. Natomiast na zawarcie umowy, której celem jest przekazanie darowizny o wartości przekraczającej jednorazowo równowartość 20.000 euro wymagana jest zgoda Rady Nadzorczej Spółki.

W związku z tym Zarząd w 2008 r. pozytywnie rozpatrzył 11 wniosków o udzielenie darowizny. Przyznane środki zostały przeznaczone na następujące sfery życia:

- działalność społeczna,
- kultura,
- bezpieczeństwo,
- ochrona i promocja zdrowia,
- ochrona środowiska i ekologia,
- nauka i edukacja.

W przypadku 5 wniosków dotyczących przekazania przez Grupę LOTOS darowizn, wymagana była zgoda Rady Nadzorczej. Rada, po zapoznaniu się z informacjami dotyczącymi tych darowizn, podjęła stosowne uchwały, wyrażając tym samym zgodę na przekazanie przez Spółkę środków na konkretny cel.

W kwestii dotyczącej zasad przekazywania przez Grupę LOTOS darowizn, zgodnie z przyjętą w tym zakresie procedurą, Zarząd i Rada Nadzorcza są cyklicznie informowane o sposobie wykorzystania przez Spółkę środków Funduszu Celowego. Zarząd otrzymuje w tym zakresie kwartalne i roczne sprawozdania. Sprawozdanie roczne przekazywane jest następnie Radzie Nadzorczej. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy również otrzymuje informację o sposobie wykorzystania przez Spółkę środków Funduszu Celowego – w ramach sprawozdania finansowego za rok ubiegły.

Przedmiotem obrad posiedzeń Zarządu są również kwestie związane z podejmowanymi przez Spółkę działaniami sponsoringowymi, które wpisują się w strategię społecznej odpowiedzialności. Należy podkreślić, że Rada Nadzorcza w 2008 r. stwierdziła, że realizowana w Spółce strategia społecznej odpowiedzialności jest wyważona i zapewnia przejrzystość działań Spółki w tym zakresie.

Władze Spółki na bieżąco monitorują kwestie związane z problematyką zrównoważonego rozwoju. W 2008 r. Zarząd Grupy LOTOS podjął szereg decyzji (9 uchwał) dotyczących uruchomienia zadań inwestycyjnych mających na celu m.in.:

- zmniejszenie emisji CO₂ i związków odorowych,
- uzyskanie dostępu do tańszego i ekologicznego źródła energii,
- minimalizację zużycia energii i paliwa,
- ograniczenie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowującej koncern do wymogów prawa wspólnotowego.

Zarząd i Rada Nadzorcza regularnie informowane są o stopniu realizacji inwestycji, jaką jest Program 10+, który pozwoli w przyszłości na obniżenie zużycia energii, emisji zanieczyszczeń i zużycia surowców w procesie produkcji oraz użytkowania produktów koncernu.

Zgodnie z przyjętą przez Zarząd w 2008 r. instrukcją w sprawie raportowania w zakresie realizacji przez Grupę LOTOS Programu 10+, sporządzany jest cyklicznie raport z realizacji wspomnianej inwestycji, który przedkładany jest Zarządowi celem jego akceptacji. Zaakceptowany przez Zarząd raport przekazywany jest Radzie Nadzorczej. Ponadto na każdym posiedzeniu Rady przedstawiana jest przez Zarząd informacja nt. realizacji Programu 10+.

**CZŁONKOSTWO
W ORGANIZACJACH
[4.12-4.13]**

Grupa LOTOS jest członkiem następujących krajowych i międzynarodowych organizacji:

Organizacje branżowe:

- Stowarzyszenie Naukowo Techniczne Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazownictwa,
- Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego,
- CONservation of Clean Air and Water in Europe (CONCAWE),
- World Petroleum Council-Polish National Committee,
- Instytut Paliw i Energii Odnawialnej.

Organizacje biznesowe:

- Forum Odpowiedzialnego Biznesu,
- Global Compact,
- Business Centre Club,
- Gdański Klub Biznesu,
- Polskie Forum Akademicko-Gospodarcze,
- Pomorska Izba Przemysłowo-Handlowa,
- European League for Economic Cooperation
- Liga Europejskiej Współpracy Gospodarczej – Sekcja Polska,
- Klub Polskiej Rady Biznesu,
- Fundacja Klubu 500.

Organizacje specjalistyczne:

- Konfederacja Pracodawców Polskich,
- Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych,
- Klub Polskie Forum ISO 14000,
- Polskie Forum ISO 9000,
- Polskie Towarzystwo Ekonomiczne,
- Polska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa,
- Stowarzyszenie Księgowych w Polsce.

Członkostwo we wspomnianych organizacjach ma charakter dobrowolny. Grupa LOTOS popiera kierunki działań podejmowanych przez organizacje, do których należy, a przedstawiciele koncernu, zgodnie ze swoimi kompetencjami, biorą udział w pracach grup problemowych.

W opisywanym okresie sprawozdawczym Spółka zgłosiła swój akces do dwóch cieszących się najwyższą reputacją i zaufaniem organizacji działających na rzecz zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności biznesu, tj. do **Forum Odpowiedzialnego Biznesu** (FOB)

oraz **Global Compact** (GC). Członkostwo poprzedzone zostało: w przypadku pierwszego z wymienionych podmiotów – procedurą weryfikującą przyjęte przez Spółkę standardy i praktyki w zarządzaniu obszarem CSR, zaś w drugim – zaproszeniem od organizacji, która doceniła w ten sposób dotychczasowe działania koncernu na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Decyzja o przystąpieniu do wymienionych wyżej organizacji była zgodna z założeniami przyjętej strategii społecznej odpowiedzialności.

Członkiem Forum Odpowiedzialnego Biznesu Grupa LOTOS jest od grudnia 2008 r. Spółka ma status partnera strategicznego organizacji. Misją FOB jest upowszechnianie idei społecznej odpowiedzialności biznesu jako standardu obowiązującego w Polsce w celu zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw, zadowolenia społecznego i poprawy stanu środowiska. Jako partner FOB, firma ma prawo wpływu na promocję odpowiedzialnego biznesu w Polsce i dostęp do fachowych porad. Zyskała też okazję do wymiany dobrych praktyk, ich promocji wśród interesariuszy oraz aktywnego uczestnictwa w inicjatywach Forum.

W lutym 2009 r. Grupa LOTOS przystąpiła do Global Compact (GC) – organizacji utworzonej w 2000 r. z inicjatywy Sekretarza Generalnego ONZ Kofi Annana. GC jest największą na świecie dobrowolną inicjatywą obywatelstwa korporacyjnego. Do jej grona należą władze rządowe, firmy, pracodawcy, organizacje pozarządowe i agendy ONZ. GC stanowi ramy dla działań w kierunku zaangażowania biznesu w pracę ONZ i zachęcania obywateli do kooperacji w czterech zasadniczych obszarach: Sieciach Lokalnych, Dialogu Społecznym i Analizie, Centrum Wiedzy oraz Projektach. Obecnie zaangażowanych w pracę organizacji jest ponad 2.000 firm ze wszystkich regionów świata oraz wiele międzynarodowych środowisk pracy i organizacji pozarządowych.

Global Compact nakłania firmy do poparcia, przyjęcia i stosowania we wszystkich sferach działalności dziesięciu zasad wynikających z następujących dokumentów: *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Deklaracji Międzynarodowej Organizacji Pracy o Fundamentalnych Zasadach i Prawach w Pracy, Deklaracji z Rio o Środowisku Naturalnym i Rozwoju, Konwencji Narodów Zjednoczonych Przeciwko Korupcji*.

CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH [4.12-4.13]

Zasady Global Compact, przyjęte przez Grupę LOTOS wraz z przystąpieniem do organizacji, to:

- popieranie i przestrzeganie praw człowieka przyjętych przez społeczność międzynarodową,
- eliminacja wszelkich przypadków łamania praw człowieka przez firmę,
- poszanowanie wolności stowarzyszania się,
- eliminacja wszelkich form pracy przymusowej,
- zniesienie pracy dzieci,
- efektywne przeciwdziałanie dyskryminacji w sferze zatrudnienia,
- prewencyjne podejście do środowiska naturalnego,
- podejmowanie inicjatyw mających na celu promowanie postaw odpowiedzialności ekologicznej,
- stosowanie i rozpowszechnianie przyjaznych środowisku technologii,
- przeciwdziałanie korupcji we wszystkich formach, w tym wymuszeniom i łapówkarstwu.

W maju 2008r. Grupa LOTOS przyłączyła się do kampanii społecznej „*Oszczędzaj nie tylko paliwo*”. Kampania prowadzona jest w 29 krajach przez Europejskie Stowarzyszenie Przemysłu Naftowego (EUROPIA) oraz Komisję Europejską. Celem kampanii jest zainicjowanie dialogu społecznego ze środowiskiem konsumentów – użytkowników samochodów poprzez zachęcenie ich do oszczędnego stylu jazdy, umożliwiającego oszczędzanie paliwa, ale także zmniejszającego uciążliwość ruchu drogowego dla środowiska. Kampania opiera się na propagowaniu wskazówek pomagających kierowcom prowadzić samochód w taki sposób, aby zwiększyć efektywność paliwa.

ZAANGAŻOWANIE
[4.14–4.17]

**WPŁYW PROGRAMU 10+
NA ŚRODOWISKO**

Program 10+ jest elementem strategii rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS do 2012 r. Stanowi jedno z największych przedsięwzięć inwestycyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej. W ramach Programu 10+ powstaje obecnie w Gdańsku szereg nowych i zaawansowanych technologicznie instalacji, które pozwolą na zwiększenie zdolności przerobowych ropy naftowej o 75%, z poziomu 6 mln ton do 10,5 mln ton rocznie. Przy rozbudowie rafinerii stosowane są technologie, zapewniające wysoki poziom odsiarczania produktów ropopochodnych oraz minimalizujące wpływ na środowisko.

W ramach Programu 10+ do końca 2010 r. zostaną wybudowane następujące instalacje:

- instalacja destylacji ropy (CDU/VDU),
- instalacja hydroodsiarczania olejów napędowych (HDS),
- instalacja hydrokrakingu (MHC),
- instalacja przerobu ciężkiej pozostałości (ROSE),
- wytwórnia wodoru (HGU),
- kompleks aminowo-siarkowy (KAS),
- rozbudowa infrastruktury (zbiorniki, media, połączenia międzyobiektowe).

Po zrealizowaniu wartego około 1,43 mld euro Programu 10+ Grupa LOTOS stanie się jedną z najbardziej zaawansowanych technologicznie i efektywnych rafinerii w Europie.

WPLYW PROGRAMU 10+
NA ŚRODOWISKO

Szczegółowej oceny i kwantyfikacji oddziaływań na środowisko, związanych z realizacją Programu 10+, dokonano w „*Raporcie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko*”, opracowanym i przedstawionym opinii publicznej w czerwcu 2007 r. Dokument ten był przedmiotem uzgodnień i opinii kompetentnych organów administracji publicznej podczas wymaganego prawem postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społeczeństwa. Postępowanie to zakończyło się wydaniem przez Prezydenta Miasta Gdańska prawomocnej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.

Już na etapie wstępnych prac przygotowujących realizację Programu 10+ przyjęto założenie, że będzie on realizowany z maksymalnym poszanowaniem wymogów ochrony środowiska, nie tylko w zakresie pełnego przestrzegania postanowień prawa w tym względzie, ale także jak najdalej idącej minimalizacji, a jeżeli to tylko możliwe – eliminacji oddziaływań, także w przypadkach, gdy obowiązujące przepisy takich działań nie wymagają, a jednocześnie istnieją racjonalne możliwości ich wdrożenia.

W tym celu opracowano „*Plan działań środowiskowych Grupy LOTOS*” (zwany dalej *Planem*) zawierający zestawienie i uszczegółowienie działań, jakie na etapie realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych w Programie 10+ podejmowano, podejmuje się lub planuje się podjąć dla uniknięcia lub co najmniej minimalizacji niekorzystnych skutków środowiskowych i społecznych, jakie mogłyby powstać w związku z realizacją Programu. Celem tego opracowania jest przedstawienie opinii publicznej, właściwym organom administracji oraz instytucjom finansującym, działań i zamierzeń przewidzianych do realizacji w różnorodnych dokumentach i decyzjach związanych z realizacją Programu 10+ w formie jednolitego, syntetycznego, kompleksowego dokumentu planistycznego, podlegającego systematycznej weryfikacji i kontroli wykonania jego postanowień.

Uznano, że zaangażowani przez Grupę LOTOS partnerzy techniczni będą mieli jeden z decydujących wpływów na sprawny przebieg Programu 10+. Dlatego też realizacja poszczególnych przedsięwzięć Programu 10+ prowadzona jest przez koncern we współpracy z renomowanymi dostawcami najnowszych i najbardziej efektywnych technologii. Znaleźli się wśród nich światowi liderzy branży tacy jak Shell, Kellogg, Lurgi, Chevron. Koncern Shell jest także partnerem Grupy LOTOS i technicznym konsultantem Programu od początku jego realizacji.

Do realizacji Programu 10+ angażowani są również liderzy branży budownictwa przemysłowego, którzy posiadają wieloletnie doświadczenie w projektowaniu i budowie kompleksów rafineryjnych i chemicznych na

całym świecie: Technip (Włochy), ABB Lummus Global (Niemcy), Lurgi (Niemcy/Polska), Fluor (Holandia/Polska).

Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych w wymiarze i charakterze przewidzianym w Programie 10+, a następnie eksploatacja nowych instalacji i obiektów wiąże się z możliwością wystąpienia różnorodnych oddziaływań na otoczenie, w tym w szczególności na środowisko przyrodnicze i społeczności lokalne funkcjonujące w bezpośrednim sąsiedztwie Grupy LOTOS.

Znacząca część tych oddziaływań będzie mieć charakter przejściowych uciążliwości, typowych dla prac konstrukcyjno-budowlanych. Spodziewany jest również pewien wzrost oddziaływań emisyjnych, związanych z przyszłą eksploatacją instalacji. Jednak skala tych zmian, co wykazały stosowne obliczenia, będzie znacznie niższa niż przewidywane zwiększenie produkcji.

W celu weryfikacji kompletności i zasadności działań prośrodowiskowych zestawionych w sporządzonym *Planie* przeprowadzono przegląd wyników prac nad oceną skutków środowiskowych realizacji Programu 10+ (ze szczególnym uwzględnieniem „*Raportu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko*” opracowanego w 2007 r.) oraz ustaleń wewnętrznych dokonywanych z wykorzystaniem procedur wdrożonego w koncernie systemu zarządzania środowiskowego, zgodnego z normą ISO 14001 (system zarządzania środowiskowego stanowi element Zintegrowanego Systemu Zarządzania). Efektem przeprowadzonego przeglądu był wybór i waloryzacja znaczących aspektów środowiskowych i społecznych realizacji Programu 10+, jak również najbardziej wrażliwych elementów otoczenia, na które realizacja Programu może oddziaływać.

Zgodnie z przyjętą na potrzeby sporządzonego *Planu* terminologią, przez **aspekt środowiskowy** rozumie się „każdy element działań organizacji (Grupy LOTOS i innych podmiotów działających w jej imieniu lub na jej zlecenie), który może wzajemnie oddziaływać ze środowiskiem”. Jak z tego wynika, z aspektami środowiskowymi ściśle powiązane są kwestie wpływu na środowisko, które należy rozumieć jako „każdą zmianę w środowisku zarówno niekorzystną, jak i korzystną, która w całości lub częściowo jest spowodowana aspektami środowiskowymi organizacji”.

Identyfikację aspektów środowiskowych przeprowadzono na takim poziomie szczegółowości, aby z jednej strony zapewnić możliwość operacyjnego zarządzania poszczególnymi związanymi oddziaływaniami, a jednocześnie ograniczyć ich liczbę do oczekiwanego minimum.

**WPŁYW PROGRAMU 10+
NA ŚRODOWISKO**

W wyniku przeprowadzonej analizy zidentyfikowano następujące rodzaje aspektów środowiskowych towarzyszących realizacji Programu 10+:

Faza budowy

- Wzrost zużycia energii elektrycznej
- Wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych – produkty spalania paliw
- Wzrost (niezorganizowanej) emisji pyłów
- Wzrost emisji hałasu
- Wibracje
- Trwała zabudowa terenu
- Niwelacje terenu
- Przemieszczenia mas ziemnych
- Usunięcie drzew i krzewów
- Usunięcie warstwy humusu
- Ryzyko zanieczyszczenia gruntu
- Wzrost poboru i zużycia wód powierzchniowych
- Zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych odprowadzanych do odbiorników
- Wytwarzanie odpadów z rozbiórek i przebudów
- Wytwarzanie odpadów budowlanych

Faza eksploatacji

- Wzrost zużycia energii elektrycznej
- Wzrost zużycia energii cieplnej
- Wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych – produkty spalania paliw i węglowodory
- Wzrost (zorganizowanej) emisji pyłów
- Wzrost emisji CO₂
- Wzrost emisji hałasu
- Wzrost poboru i zużycia wód powierzchniowych
- Wzrost ilości wytwarzanych ścieków technologicznych i socjalnych
- Zwiększenie ilości oczyszczonych ścieków odprowadzanych do odbiorników
- Ryzyko zanieczyszczenia gruntu w typowych warunkach eksploatacji
- Zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów technologicznych
- Zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów komunalnopodobnych

WPŁYW PROGRAMU 10+
NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z przyjętymi założeniami metodologicznymi, dla określenia znaczenia (istotności) poszczególnych aspektów środowiskowych, konieczne jest ustalenie ich wpływu na wrażliwe receptory. Pod pojęciem **receptor** dla potrzeb sporządzonego *Planu* rozumie się „*element lub cechę środowiska (otoczenia, sąsiedztwa), z którym dany aspekt może wzajemnie oddziaływać*”.

Oddziaływanie na receptory wywoływane jest zawsze poprzez tzw. *stresory*, czyli najczęściej fizyko-chemiczne czynniki zmieniające stan receptora lub jego postrzeganie. Aby oddziaływanie mogło mieć miejsce, konieczne jest zaistnienie tzw. *drogi narażenia*. Pod pojęciem tym rozumie się sposób, w jaki czynnik oddziałujący (stresor) wchodzi w kontakt z receptorem. Brak możliwości określenia drogi narażenia oznacza z reguły, że dane oddziaływanie nie występuje.

Identyfikację i wybór receptorów przeprowadzono w taki sposób, aby można było ocenić wpływ oddziaływań z terenu Grupy LOTOS na następujące elementy lub cechy otoczenia:

- elementy środowiska – powietrze, wody powierzchniowe, wody podziemne, grunty, lokalna flora i fauna oraz środowisko jako całość,
- wartości materialne – nieruchomości, obiekty i tereny wykorzystywane gospodarczo, tereny rolnicze,
- cechy – klimat akustyczny, komfort życia, wartość nieruchomości.

Receptory przyporządkowano do trzech wydzielonych w przestrzeni stref:

- strefa „Zero” – teren realizacji inwestycji i bezpośrednie zaplecze budowy,
- strefa I – tereny bezpośrednio sąsiadujące ze „strefą Zero”,
- strefa II – tereny położone w dalszej odległości (ponad 1000 m od miejsca realizacji inwestycji) oraz środowisko jako całość.

Receptory przyporządkowane do stref

Strefa „Zero”	Strefa I	Strefa II
jakość powietrza	jakość powietrza	środowisko jako całość
wody gruntowe	wody gruntowe	
grunty	grunty	
fauna i flora	fauna i flora	obszary chronione i obszary Natura 2000
Rozwójka	obszary rolnicze ul. Benzynowa	
Martwa Wisła	obszary rolnicze ul. Elbląska	Mottawa
własne tereny przemysłowe	domy mieszkalne ul. Benzynowa	osiedla i miejscowości w dalszym sąsiedztwie
	domy mieszkalne ul. Elbląska	
	obiekty usługowe – MAKRO	
	sąsiednie tereny przemysłowe i produkcyjno-usługowe	
	wartość nieruchomości	
	komfort życia	

Zestawienie skonstruowano w taki sposób, aby wskazać w nim wszystkie sąsiednie receptory, które mogą podlegać mierzalnemu oddziaływaniu któregośkolwiek ze zidentyfikowanych wcześniej aspektów środowiskowych.

WPŁYW PROGRAMU 10+
NA ŚRODOWISKO

Otrzymane w taki sposób zestawienia liczbowe posłużyły do przeprowadzenia analizy statystycznej wyników, pozwalającej zidentyfikować i uszeregować aspekty i receptory ze względu na skalę oddziaływań i skutków. Uzyskane tą drogą wyniki mają charakter relatywny, służący analizie porównawczej i w żadnym wypadku nie mogą być traktowane jako próba kwantyfikacji oddziaływań.

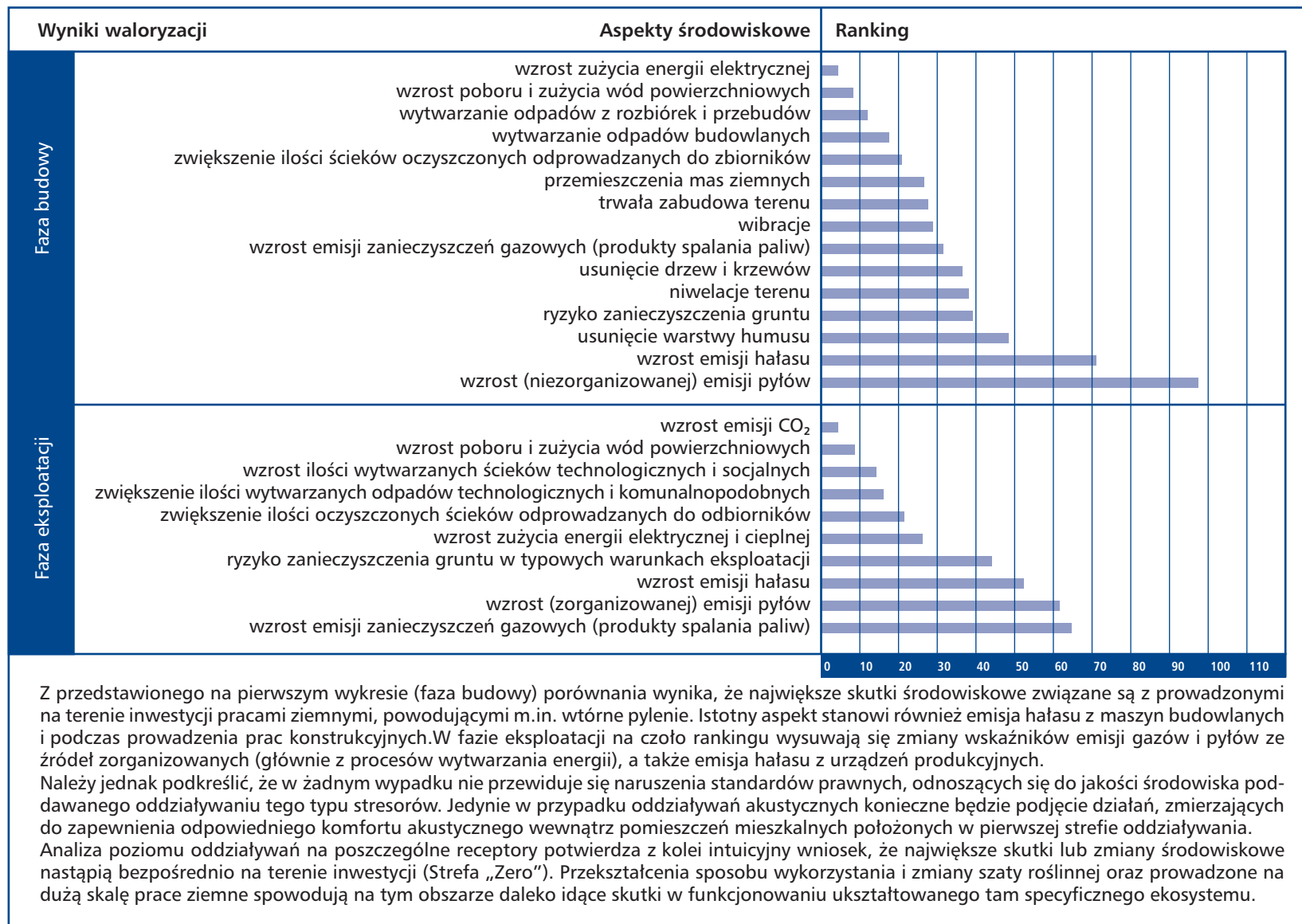
Kryteria oceny i waloryzacji oddziaływań

Waloryzację skutków oddziaływań – związanych ze zidentyfikowanymi, znaczącymi aspektami środowiskowymi – na receptory, przeprowadzono metodą „macierzy oddziaływań”. W konstrukcji macierzy uwzględniono zidentyfikowane, znaczące aspekty środowiskowe, przyporządkowane fazie realizacji inwestycji (aktualnie prowadzonej) oraz fazie eksploatacji (uruchomienie kolejnych instalacji planowane jest sukcesywnie w latach 2009–2010). Drugi element konstrukcyjny stanowiła lista receptorów, przyporządkowana do wspomnianych 3 stref oddziaływania przedsięwzięcia, różniących się położeniem względem miejsca realizacji inwestycji oraz skalą i natężeniem oddziaływań. W odpowiednich polach macierzy przypisano poszczególnym oddziaływaniom określoną punktację, stanowiącą wynik oceny eksperckiej, która uwzględnia przedstawione w tabeli poniżej kryteria oceny.

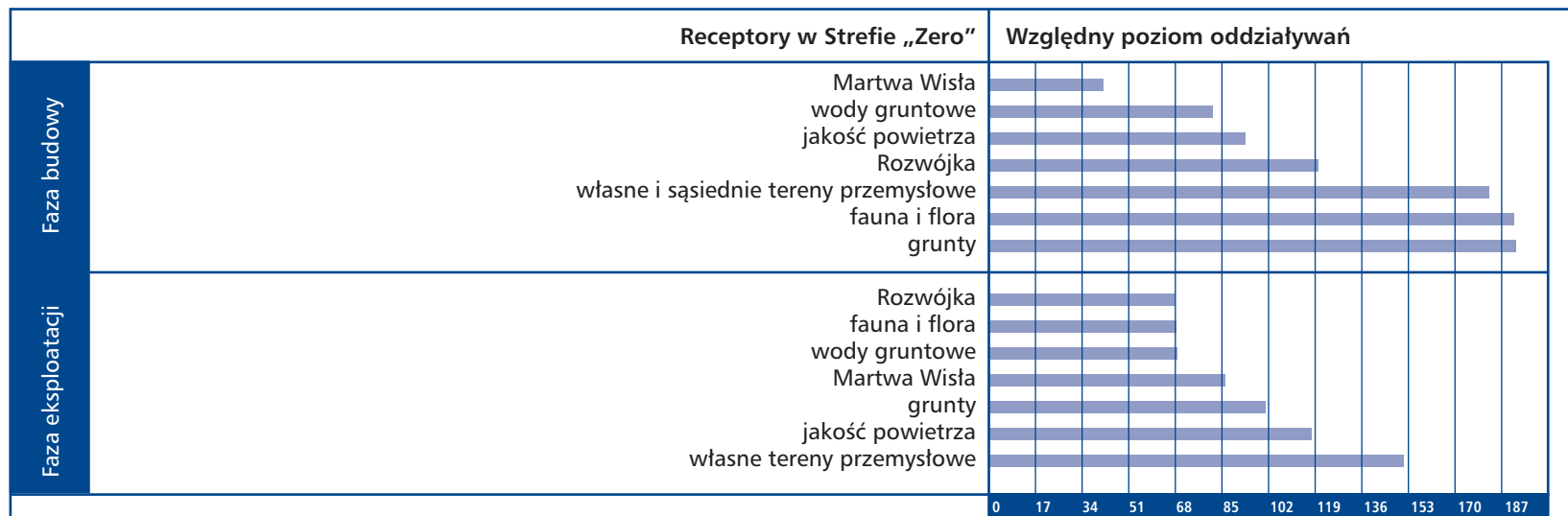
Pola oceny	Skala oddziaływań	Punkty	Opis
zgodność z normami prawnymi	silne	4	oddziaływanie mierzalne, wyczerpujące chłonność środowiska lub powodujące stałe ryzyko przekroczenia standardów jakości środowiska, względnie innych nieakceptowanych strat, szkód i uciążliwości
trwałość oddziaływań	znaczące	3	oddziaływanie mierzalne powodujące ryzyko okresowego przekroczenia obowiązujących standardów i mogące być odbierane jako uciążliwe dla otoczenia
skala oddziaływań	zauważalne	2	oddziaływanie mierzalne nie powodujące ryzyka przekroczenia standardów
zasięg oddziaływań	pomijalne	1	oddziaływanie na niskim poziomie, w granicach progów mierzalności nie powodujące ryzyka powstania istotnych uciążliwości
wrażliwość receptorów	brak	0	brak drogi narażenia, brak oddziaływań lub oddziaływania niemierzalne
<p>Poszczególnym receptorom przypisano również odpowiednie wagi, uwzględniające ich „wartość przyrodniczą” lub „wrażliwość na oddziaływania”. Przyjęto, że punktacja stanowiąca wyniki analizy eksperckiej w polach oceny wskazanych powyżej, zostanie w uzasadnionych przypadkach zwiększona według następujących zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tereny przemysłowe i inne receptory (tereny, obiekty) nie podlegające specjalnej ochronie prawnej w zakresie oddziaływań środowiskowych: waga 1, • elementy środowiska o podwyższonej wrażliwości lub zdolności akumulacji oddziaływań: waga 1,3–1,5 (podwyższenie punktacji od 30 do 50%), • cechy i wartości socjalno-ekonomiczne: waga 1,3 (podwyższenie punktacji o 30%), • miejsca stałego przebywania ludzi: waga 1,5 (podwyższenie punktacji o 50%), • elementy środowiska i tereny przyrodnicze podlegające ochronie prawnej oraz środowisko jako całość: waga 1,5 (podwyższenie punktacji o 50%). 			

**WPŁYW PROGRAMU 10+
NA ŚRODOWISKO**

Na wykresach przedstawiono zbiorcze wyniki waloryzacji zidentyfikowanych aspektów środowiskowych oraz porównawczej analizy narażenia receptorów.

WPŁYW PROGRAMU 10+
NA ŚRODOWISKO

Działania te są w pełni zgodne z określonymi w lokalnym prawie kierunkami zagospodarowania tego terenu, a wynikające z realizacji inwestycji skutki środowiskowe są akceptowalne z punktu widzenia wymogów prawa i wartości przyrodniczej analizowanego terenu. Część z wprowadzanych zmian będzie mieć jednak charakter trwały. Dotyczy to w szczególności zabudowy części powierzchni, likwidacji quasi-naturalnej szaty roślinnej ukształtowanej w minionych latach na tym terenie oraz przynajmniej okresowej zmiany lokalnej struktury gatunkowej zwierząt.

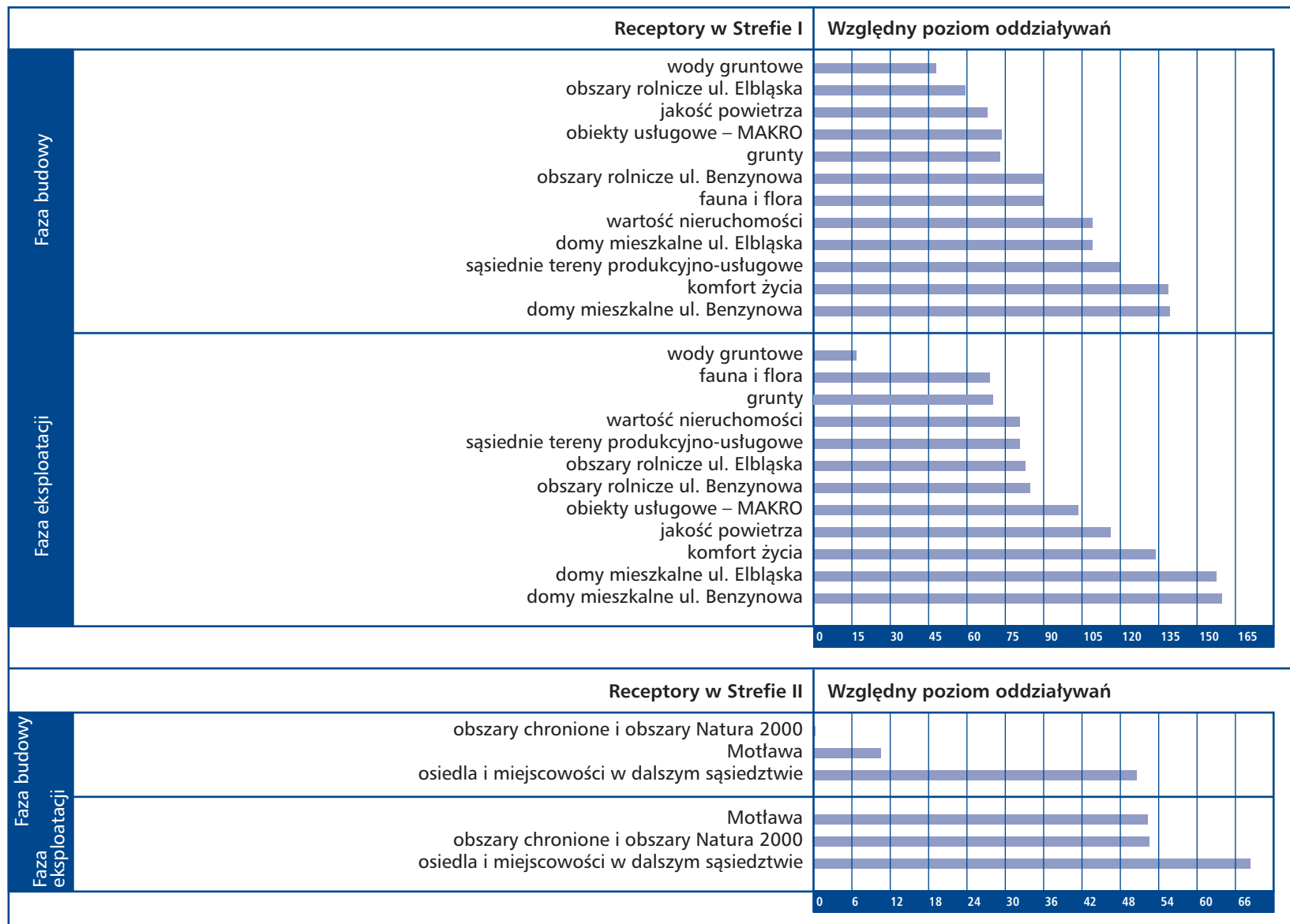
Oddziaływania w Strefie I w największym stopniu dotyczyć będą standardów jakości środowiska (hałas, zapylenie) oraz szeroko pojętego komfortu życia mieszkańców kilku budynków mieszkalnych zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie terenu inwestycji. Skutki oddziaływań na inne receptory mieścić się będą znacznie poniżej wartości krytycznych, w tym w szczególności nie przewiduje się naruszenia obowiązujących standardów prawnych.

W Strefie II nie zidentyfikowano możliwości wystąpienia oddziaływań na standardy jakości środowiska (jakość powietrza, klimat akustyczny, grunty, wody gruntowe) zarówno w fazie budowy, jak i eksploatacji. Dla pozostałych receptorów skutki oddziaływań będą pomijalne i będą się mieścić znacznie poniżej wartości normowanych prawnie.

Opracowany „Plan działań środowiskowych” zawiera zestawienie oraz uszczegółowienie działań mających na celu uniknięcie lub zminimalizowanie niekorzystnych skutków środowiskowych i społecznych, jakie mogłyby powstać w związku z realizacją Programu 10+. W Planie zestawiono także działania, które Grupa LOTOS w trakcie realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych, przewidzianych w Programie 10+, już przeprowadziła, realizuje obecnie lub planuje przeprowadzić.

W zestawieniu działań dla potrzeb Planu w porządku przyczynowo-skutkowym zestawiono informacje dotyczące:

- działań powodujących wystąpienie określonych aspektów środowiskowych i ich wpływu na środowisko,
- działań zapobiegawczych, minimalizujących i ograniczających wpływ zidentyfikowanych aspektów środowiskowych na receptory,
- czasu realizacji, etapowania wdrażania działań zapobiegawczych,
- wskazania jednostek Grupy LOTOS odpowiedzialnych za wdrażanie wskazanych działań,
- określenia sposobu monitoringu stosowania i skuteczności działań zapobiegawczych oraz raportowania w tym zakresie,
- oszacowania kosztów wdrożenia działań zapobiegawczych,
- określenia źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych i wydatków bieżących związanych z wdrożeniem działań zapobiegawczych.

WPŁYW PROGRAMU 10+
NA ŚRODOWISKO

WPŁYW PROGRAMU 10+ NA ŚRODOWISKO

Mieczysław Broniszewski,
szef Biura Ochrony Środowiska
Grupy LOTOS

Grupa LOTOS, traktując ochronę środowiska naturalnego jako jeden z wpisanych w misję przedsiębiorstwa priorytetów, już na etapie planowania procesów inwestycyjnych wybiera wyłącznie przyjazne środowisku technologie, spełniające wymogi najlepszych dostępnych obecnie technik (tzw. BAT).

Z uwagi na występujące w Grupie LOTOS źródła oddziaływań na środowisko, do najważniejszych wskaźników charakteryzujących BAT zalicza się m.in.:

- rozwiązania techniczne w zakresie konstrukcji i eksploatacji urządzeń,
- rozwiązania proceduralne w zakresie eksploatacji urządzeń,
- wskaźniki zużycia mediów na tonę ropy,
- wskaźniki emisji do atmosfery na tonę ropy,
- wskaźniki emisji ścieków i odpadów.

Należy podkreślić, że z analizy dokumentów referencyjnych, nazywanych w skrócie od angielskojęzycznej nazwy BREF, wynika, iż przewidywane do zainstalowania i eksploatacji na terenie Grupy LOTOS w ramach Programu 10+ nowe urządzenia i moduły produkcyjne odpowiadają charakterystyce instalacji przywoływanych w BREF jako techniki traktowane jak przyszłe BAT (emerging BAT) oraz spełniają określone przez prawo standardy emisyjne i nie powodują zagrożenia przekroczenia standardów jakości środowiska w otoczeniu przedmiotowych instalacji. W związku z tym należy uznać, że spełniają one określone w prawie wymogi dla najlepszych dostępnych technik.

Dzięki temu, realizacja Programu 10+ pozwoli na osiągnięcie założonych celów gospodarczych przy stosunkowo niewielkim wzroście emisji zanieczyszczeń do środowiska, co jest zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju. Wszystkie analizowane parametry będą niższe od wartości dopuszczalnych – jakość środowiska w zasięgu oddziaływania nie ulegnie istotnemu pogorszeniu, a jednostkowe wskaźniki emisji zanieczyszczeń do powietrza, ścieków i odpadów ulegną zmniejszeniu.

**EKOLOGIA
W ŚRODOWISKU MORSKIM
NA PRZYKŁADZIE
DZIAŁALNOŚCI
PETROBALTIC**

Działalność Grupy Kapitałowej LOTOS nakierowana jest na kompleksową realizację procesów zachodzących na trzech etapach: wydobywania gazu i ropy naftowej, ich przerobu, a następnie sprzedaży wysokiej jakości produktów naftowych. Troska o środowisko naturalne w toku prowadzenia robót górniczych na morzu, jest integralną częścią strategii koncernu. Działalność ta, z uwagi na swoją specyfikę, wiąże się z wieloma problemami ekologicznymi, które nie występują w warunkach lądowych.

Akweny morskie są szczególnie wrażliwe na wszelkiego rodzaju zanieczyszczenia, przede wszystkim na zanieczyszczenia ropą. Rozlewy nawet niewielkich ilości ropy i substancji ropopochodnych powodują znaczne obszarowo zanieczyszczenia morza oraz strefy brzegowej, następstwem których jest degradacja fauny i flory. Dlatego właśnie społeczeństwa większości krajów przywiązują wielką wagę do zagrożeń ze strony firm eksploatujących ropę ze złóż podmorskich.

Spektakularne przypadki morskich katastrof tankowców oraz platform wydobywczych powodują, że poszukiwania i wydobywanie na morzu są obwarowywane coraz nowszymi międzynarodowymi i krajowymi przepisami, które mają na celu zapewnienie pełnego bezpieczeństwa ekologicznego. W przypadku Morza Bałtyckiego zagrożenie rozlewem ma szczególną wagę ze względu na charakter tego morza. Jest to niewielki akwen o niedużym dopływie wód słonych, a odległość od linii brzegowych nie przekracza 100 km. Rozlew na tego typu morzu byłby katastrofalny w swoich ekologicznych skutkach.

Jednocześnie konieczność pozyskania nowych złóż ropy i gazu powoduje systematyczny rozwój poszukiwań i wydobywania na obszarach morskich. Rosnące ceny ropy i gazu przyczyniają się do tego, że firmy sięgają do złóż zalegających na coraz większych głębokościach wody, a także do złóż, które ze względu na swoje zasoby traktowane były jako marginalne.

Przykładem godzenia oczekiwań społecznych i rynkowych przy zachowaniu wysokich standardów w dziedzinie ochrony środowiska i bezpieczeństwa pracy jest działalność Petrobaltic – jedyne polskie przedsiębiorstwo zajmujące się poszukiwaniem i eksploatacją ropy naftowej na Bałtyku.

**EKOLOGIA
W ŚRODOWISKU MORSKIM
NA PRZYKŁADZIE
DZIAŁALNOŚCI
PETROBALTIC**

Przedsiębiorstwo Poszukiwań i Eksploatacji Złóż Ropy i Gazu Petrobaltic S.A. pod względem efektywności gospodarczej należy do jednych z najlepszych w kraju. Od lutego 2005 r. głównym właścicielem akcji Petrobalticu jest Grupa LOTOS, do której należy 69% akcji Spółki. W Grupie Kapitałowej LOTOS, Petrobaltic jest fundamentem pionu poszukiwań i eksploatacji złóż ropy naftowej.

Petrobaltic działa na obszarze morskim polskiej strefy ekonomicznej obejmującym ok. 29 tys. km². Koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin obejmują 8 obszarów o łącznej powierzchni 8.054 km². Spółka ma koncesje na wydobywanie kopalin ze złóż B3, B4, B6 i B8. Obecnie eksploatowane jest złożo ropy naftowej B3, a na złożu B8 prowadzone są przygotowania do eksploatacji. Zgodnie z przyjętą w 2008 r. strategią rozwoju, Petrobaltic prowadzi rozpoznanie zasobów węglowodorów w złożach i obiektach strukturalnych znajdujących się na koncesjach Spółki.

Wyniki Petrobaltic	Ilość sprzedanej ropy [tys. ton]	Przychody ogółem [mln zł]	Rentowność brutto [%]	Zatrudnienie 31.12.2008 rodzaj wykonywanej pracy	
				Liczba zatrudnionych	
2006 r.	247,9	424,4	60,0	pracownicy morza	446
2007 r.	208,8	377,7	50,4	pracownicy bazy lądowej	255
2008 r.	227,5	480,8	59,6		191

- Ponad 40% pracowników Spółki ma wyższe wykształcenie. Specyfika pracy powoduje, że 90% załogi to mężczyźni. Liczną grupę stanowią pracownicy zatrudnieni w Spółce w chwili powstania polskiego Petrobalticu w 1990 r. Wcześniej pracowali oni w międzynarodowej organizacji o tej samej nazwie.
- Petrobaltic ma własną Grupę Kapitałową, zrzeszającą 5 spółek zależnych i stowarzyszonych. LOTOS Exploration & Production Norge AS ma zapewnić Petrobalticowi i Grupie LOTOS dostęp do ropy naftowej znajdującej się pod norweskim szelfem Morza Północnego i Morza Norweskiego. Petrobaltic jest też udziałowcem konsorcjum AB Naftos Gavyba, które działa w litewskim sektorze naftowym. Dwie spółki należące do Grupy Kapitałowej (Aphrodite Offshore Services N.V. i Miliana Shipping Company Ltd.) prowadzą działalność armatorską.
- Petrobaltic eksploatuje cztery własne jednostki morskie (platforma wiertnicza „Petrobaltic”, eksploatacyjna „Baltic Beta” oraz duże holowniki „Bazalt” i „Granit”), a także pięć statków, którymi dysponują spółki Grupy Kapitałowej. W skład tej floty wchodzi: zbiornikowiec, statek badawczy, statki dozоровe i ratownicze. Petrobaltic eksploatuje także obiekt morski – bezzałogową platformę głowicową PG-1.
- Petrobaltic utworzył spółkę Energobaltic, która wybudowała we Władysławowie nowoczesną elektrociepłownię zasilaną gazem odpadowym. Na metr sześcienny wydobytej ropy przypada średnio 86 m³ gazu. Gaz wydobywany ze złoża B3 jest przesyłany pod ciśnieniem 130 atmosfer do elektrociepłowni izolowanymi rurami stalowymi rozwijanymi z bębna. Rurociąg ma długość 82,5 km. Za innowacyjne rozwiązania technologiczne zastosowane w tej elektrociepłowni Energobaltic został uhonorowany tytułem Lidera Polskiej Ekologii.
- Spółka jest członkiem Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego w Polsce oraz European Association of Geoscientists & Engineers. Wraz z Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie i Państwowym Instytutem Geologicznym Oddział w Gdańsku jest organizatorem międzynarodowej konferencji firm sektora naftowego z rejonu Morza Bałtyckiego „Baltic Petrol 2010”.
- Petrobaltic ściśle współpracuje z Wydziałem Wiertnictwa Nafty i Gazu Akademii Górniczo-Hutniczej im. St. Staszica w Krakowie. Zakres współpracy obejmuje m.in. zlecenie opracowań i ekspertyz specjalistycznych o tematyce wiertniczo-wydobywczej, doradztwo techniczne, udział w szkoleniu studentów, w tym organizację praktyk zawodowych, pomoc przy organizowaniu specjalistycznej sali dydaktycznej do kształcenia studentów w projektowaniu otworów wiertniczych, wymianę doświadczeń zawodowych i osiągnięć naukowych w branży naftowej. Spółka stale współpracuje również z Instytutem Nafty i Gazu w Krakowie w zakresie corocznej oceny przebiegu eksploatacji złoża B3, badań laboratoryjnych i innych analiz związanych z eksploatacją.

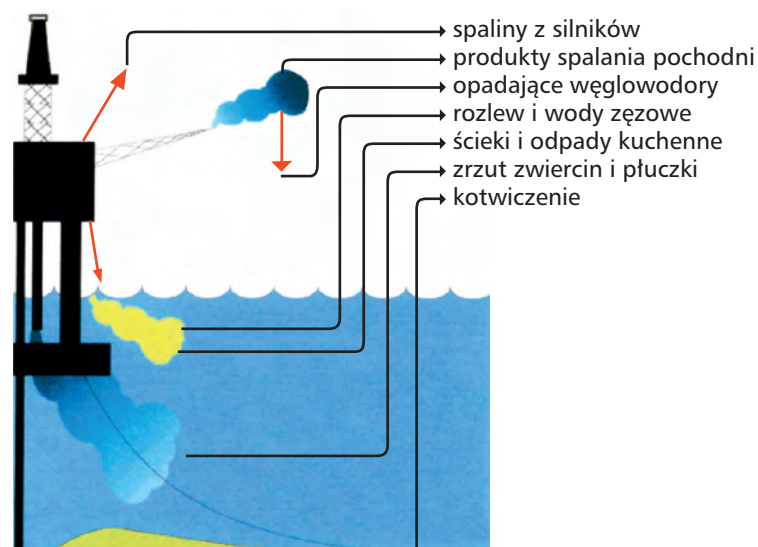
**EKOLOGIA
W ŚRODOWISKU MORSKIM
NA PRZYKŁADZIE
DZIAŁALNOŚCI
PETROBALTIC**

Źródła zgrożeń dla środowiska

Prowadzenie prac poszukiwawczych, a potem eksploatacja podmorskich złóż ropy i gazu nie są obojętne dla środowiska morskiego. Charakter zmian i rodzaj zagrożeń wiąże się bezpośrednio z rodzajem prowadzonych robót:

- **geofizyczne badania sejsmiczne** – wykonywanie tych robót wiąże się z powstawaniem fal dźwiękowych, które rozchodzą się w środowisku wodnym. Fale o dużym natężeniu powodują obumieranie ikry i narybku, a także rozproszenie ławic ryb i ich ucieczkę z badanego akwenu;
- **prace geologiczne** – obejmują przede wszystkim wiercenia poszukiwawcze i rozpoznawcze. Wiercenie otworów jest czynnikiem, który ma największy wpływ na środowisko morskie. Szkodliwe oddziaływania mają przede wszystkim różnego typu zanieczyszczenia, przedostające się do

Potencjalne oddziaływanie na środowisko podczas operacji wiercenia

Zagrożenia dla środowiska podczas wydobywania ropy wiążą się z rodzajem środków technicznych stosowanych podczas tego rodzaju działalności. Główne z tych zagrożeń to:

- niebezpieczeństwo rozlewu ropy w przypadku awarii napowierzchniowych i podwodnych urządzeń odbiorcy systemów tłoczenia, magazynowania i przeładunku,
- zanieczyszczenia wodami produkcyjnymi,
- zrzut ścieków i odpadów sanitarnych,
- zanieczyszczenie atmosfery w wyniku spalania gazów,
- przesył i transport ropy i gazu. Przesył obejmuje systemy rurociągów technologicznych w obrębie złoża, rurociągi przesyłowe ropy i gazu, stanowiska załadunkowe na morzu. Podstawowym zagrożeniem dla środowiska morskiego stwarzanym przez te systemy jest możliwość rozlewu ropy w przypadkach awaryjnych. Ponadto, rurociągi układane na lub w dnie morskim powodują zmiany w ekosystemie, np. zmianę kierunków prądów dennych i lokalne zmiany w faunie dennej.

Ze wszystkich przytoczonych źródeł ewentualnego skażenia środowiska morskiego najgroźniejszy jest niekontrolowany wypływ ropy z odwiertu (erupcja), ze względu na wielkość powstającego zanieczyszczenia, jak i trudności w jego likwidacji.

Zagadnienia ekologicznego bezpieczeństwa przy wydobywaniu ropy i gazu objęte są szczegółowymi i restrykcyjnymi przepisami zarówno międzynarodowymi, jak i krajowymi. Wszystkie te regulacje zakładają, że wydobywanie ropy i gazu powinno być prowadzone z zastosowaniem najlepszych dostępnych technik (ang. *Best Available Techniques, BAT*) i z zachowaniem najlepszej praktyki ekologicznej (ang. *Best Environmental Practice, BEP*). Obserwuje się przy tym dążenie do systematycznego obniżania wartości dopuszczalnych zrzutów do morza z morskich instalacji naftowych.

**EKOLOGIA
W ŚRODOWISKU MORSKIM
NA PRZYKŁADZIE
DZIAŁALNOŚCI
PETROBALTIC**

Operator prowadzący prace związane z wydobyciem ropy i gazu ze złóż podmorskich musi dostosować się do wymogów międzynarodowych konwencji. Najważniejsze z nich to:

- Międzynarodowa konwencja o zapobieganiu zanieczyszczenia morza przez statki Marpol 73/78,
- Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym Espo 1991,
- Konwencja o zapobieganiu zanieczyszczeniu mórz przez zatapianie odpadów,
- Konwencja w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych,
- Konwencja dotycząca interwencji na morzu pełnym w razie zanieczyszczenia olejami,
- Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska Aarhus 1998.

Dodatkowo, z inicjatywy Międzynarodowej Organizacji Morskiej (ang. *International Maritime Organisation, IMO*) dla obszarów morskich szczególnie wrażliwych na zanieczyszczenia, opracowane zostały odrębne przepisy i porozumienia. Przykładem jest Bałtyk: państwa usytuowane w basenie tego morza zawarły konwencję o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego. Dokument zwany *Konwencją Helsińską* został podpisany w 1974 r. przez wszystkie kraje Morza Bałtyckiego, a w 1992 r. przez nowo powstałe kraje nadbałtyckie i Unię Europejską. *Konwencja* szczegółowo określa wymagania, jakie w stosunku do środowiska musi spełnić operator, który ma zamiar prowadzić prace na Bałtyku. Organem wykonawczym odpowiedzialnym za wprowadzenie nowych wymagań jest Komisja Helsińska (HELCOM). W praktyce działania firmy Petrobaltic wspomniana konwencja odgrywa największe znaczenie.

Identyfikacja kluczowych zagrożeń dla środowiska

Aspekty operacyjne:

- ▶ holowanie platformy
- ▶ kotwiczenie
- ▶ obecność platformy
- ▶ wykonanie otworu – zrzut zwiercin
- ▶ zrzut cementu
- ▶ opadanie zwiercin na dno
- ▶ zrzut płynów
- ▶ likwidacja otworu
- ▶ zrzut ścieków
- ▶ zrzut wód zęzowych
- ▶ woda z mycia pokładu
- ▶ urządzenie mocy
- ▶ opróbowanie otworu
- ▶ śmieci
- ▶ operacje dostawcze

Wypadki:

- ▶ rozlew olejowy
- ▶ rozlew chemiczny

Eliminacja zbędnego ryzyka ze strony:

- ▶ holowania platformy
- ▶ kotwiczenia
- ▶ zrzutu cementu
- ▶ zrzutu płynów
- ▶ zrzutu ścieków
- ▶ opadania zwiercin na dno
- ▶ mycia platformy
- ▶ operacji dostawczych

- ▶ fizycznej obecności platformy
- ▶ likwidacji otworu
- ▶ źródeł mocy
- ▶ wytwarzanych śmieci
- ▶ opróbowywania otworu

Kluczowe zagrożenia dla środowiska

(wpływy klasyfikowane jako umiarkowane lub wysokie)

Aspekty operacyjne:

- ▶ wykonywanie otworu – zrzut zwiercin
- ▶ opadanie zwiercin na dno

Wypadki:

- ▶ rozlew olejowy
- ▶ rozlew chemiczny

Monitorowanie:

- ▶ kryteria naukowe
- ▶ informacje użytkownika
- ▶ dostrzegane ryzyko

**EKOLOGIA
W ŚRODOWISKU MORSKIM
NA PRZYKŁADZIE
DZIAŁALNOŚCI
PETROBALTIC**

Niezależnie od wymogów przepisów międzynarodowych przedsiębiorstwo, prowadzące prace na morzu na wodach terytorialnych czy też w obszarze wyłącznej strefy ekonomicznej, musi spełniać wymogi krajowych przepisów ochrony środowiska. W przypadku Polski podstawowe z nich to:

- ustawa o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki,
- rozporządzenie w sprawie organizacji i sposobu zwalczania zanieczyszczeń na morzu,
- kodeks morski,
- prawo geologiczne i górnicze.

Generalną zasadą ekologiczną, która nabiera coraz większego znaczenia, jest dążenie do osiągnięcia poziomu „zero zrzutu” wszystkich substancji i czynników, które mogą mieć szkodliwy wpływ na środowisko. Natomiast rozpoczęcie jakiegokolwiek działania na morzu musi być poprzedzone wnikliwą analizą jej oddziaływania na środowisko z określeniem stopnia ryzyka ekologicznego.

Ochrona środowiska w Petrobalticu

Firma systematycznie realizuje zasadę najlepszej praktyki ekologicznej. Dotyczy to wszystkich etapów działalności przedsiębiorstwa, poczynając od analizy zagrożeń, zapobiegania im, kończąc na monitoringu i pracach badawczych.

We wszystkich działaniach związanych z wydobywaniem ropy i gazu na morzu spełnienie wymogów ekologicznych jest podstawowym warunkiem, dającym możliwość prowadzenia tego typu prac. Przed wystąpieniem o uzyskanie koncesji na poszukiwanie lub wydobywanie ropy lub gazu w obszarach morskich, ubiegający się o nią podmiot gospodarczy, zobowiązany jest do opracowania raportu na temat oddziaływania przyszłych prac na środowisko morskie.

Analiza wpływu tych prac na środowisko poprzedzona jest badaniami obejmującymi:

- określenie wartości przyrodniczych badanego obszaru m.in. w zakresie zasobów rybnych, występowania tarlisk ryb, przydatności do połowów, siedlisk ptaków i zwierząt,
- ocenę przydatności do rekreacji, wypoczynku i sportów wodnych,
- ocenę warunków hydrometeorologicznych,
- badanie zawartości węglowodorów i metali ciężkich w wodach i osadach dennych – dla określenia tła zanieczyszczeń.

Bardzo istotnym elementem jest też ocena możliwości występowania, w związku z zamierzonym wydobywaniem, konfliktów społecznych. Równocześnie raport musi zawierać odpowiedź na pytanie, czy prowadzone prace nie będą oddziaływać na obszary Natura 2000 wyznaczone przez odpowiednie dyrektywy Unii Europejskiej, względnie morskie obszary chronione o szczególnej wrażliwości ekologicznej wyznaczone dla Bałtyku przez Komisję Helsińską. Raport dokonuje również oceny środków technicznych służących do poszukiwań lub wydobywania, planowanych technologii i porównania ich ze światowymi metodami wydobywania ropy i gazu na morzu.

Wyniki analiz stanowią podstawę do oceny wpływu prowadzonej działalności poszukiwawczej i eksploatacyjnej na zmiany w środowisku morskim i uzyskania administracyjnych decyzji środowiskowych i odpowiednich koncesji.

Przeprowadzone badania i uzyskane w ich wyniku koncesje potwierdzają, że prowadzona przez Petrobaltic eksploatacja ropy na Bałtyku nie powoduje wzrostu zanieczyszczeń.

EKOLOGIA W ŚRODOWISKU MORSKIM NA PRZYKŁADZIE DZIAŁALNOŚCI PETROBALTIC

Zapobieganie zagrożeniom środowiska morskiego

W praktyce działania na morzu – poszukiwania lub wydobycia ropy – przedsiębiorstwo musi stosować się do szeregu obostrzeń, które nie występują w warunkach lądowych. Dotyczy to przede wszystkim możliwości tzw. zrzutu do morza, gospodarki odpadami, zabezpieczenia przeciwerupcyjnego i postępowania z wodami produkcyjnymi.

Do zasadniczych zabezpieczeń technicznych i technologicznych w trakcie wiercenia na morzu przez Petrobaltic należą:

- system głowic przeciwwybuchowych o różnych systemach zamknięcia,
- system ostrzegania o występujących objawach erupcji mierzący w sposób ciągły m.in. przepływ mediów do otworu i wypływ z otworu, zagazowanie, zmiany ciężaru właściwego płuczki,
- stosowanie płuczek o niskiej toksyczności.

W warunkach Bałtyku stosuje się płuczki wiertnicze potasowe lub potasowo-polimerowe. Na platformach Petrobalticu płuczka znajduje się w obiegu zamkniętym, a po zakończeniu prac przy otworze wiertniczym może być wtórnie wykorzystywana.

Systemy zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem środowiska podczas eksploatacji obejmują:

- zabezpieczenie przeciwerupcyjne otworów eksploatacyjnych m.in. przez montaż wgłębnych zaworów bezpieczeństwa około 30 m poniżej poziomu dna morskiego,
- zespoły zasuw awaryjnych przy głowicach eksploatacyjnych,
- zabezpieczenia rurociągów tłoczących i przesyłowych.

Zasadniczą, profilaktyczną rolę zabezpieczenia przeciwerupcyjnego spełnia również laboratorium geologiczno-technologiczne platformy, dostarczające w sposób ciągły informacji o takich parametrach jak: ilość gazu w płuczce, ciężar właściwy płuczki, ilość tłoczonej i wypływającej płuczki, postęp wiercenia, itp. System pozwala na wczesne wykrycie objawów erupcji wstępnej i podjęcie działań dla przywrócenia równowagi w otworze.

Przedsiębiorca prowadzący prace poszukiwawcze lub eksploatacyjne na morzu musi być przygotowany do zwalczania ewentualnych rozlewów olejowych. Zgodnie z wymogami Komisji Helsińskiej, Spółka opracowała

„Plan zwalczania rozlewów olejowych powstałych w następstwie prac wydobywczych prowadzonych przez Petrobaltic w obszarze koncesji”, który jest elementem Krajowego Planu Zwalczania Rozlewów i określa w sposób szczegółowy:

- środki własne niezbędne do zwalczania rozlewu,
- sposoby alarmowania i wzywania pomocy w przypadku powstania rozlewu przy instalacji wydobywczej na morzu,
- zapewnienie współpracy i pomocy jednostek obcych na wypadek potrzeby zwalczania rozlewu,
- scenariusze działań i zasady kierowania akcją zwalczania rozlewu ropnego,
- szkolenia i treningi załogi.

Na wypadek konieczności wykonania tych działań, Petrobaltic jest przygotowany do użycia jednostek pływających, w tym holowników, łodzi roboczych i statku pogotowia ratowniczego. Firma dysponuje największym w Polsce potencjałem sprzętu przeciworozlewowego, takim jak: zapory pneumatyczne, zapory sorbentowe i sorbenty w postaci mat i puszek, zbiorniki metalowe do przewozu ropy i zanieczyszczonej płuczki oraz zbieracze o znacznej wydajności. Należy jednak podkreślić, że sprzęt ten nigdy nie musiał być używany poza systematycznie przeprowadzanymi ćwiczeniami. Petrobaltic eksploatuje bałtyckie złoża ropy rozsawnie i bezpiecznie.

Wszystkie platformy i instalacje służące do wydobycia i eksploatacji, podobnie jak statki, są miejscem powstawania ścieków sanitarnych, różnego rodzaju odpadów i wód zanieczyszczonych olejami. Zrzut tych zanieczyszczeń do morza jest zabroniony, dlatego są one utylizowane. Platformy wyposażone są w biologiczne oczyszczalnie ścieków sanitarnych. Dopiero po obróbce w oczyszczalni, ścieki mogą być zrzucone do morza.

Również wszelkiego rodzaju wody zaolejone mogą zostać wytłoczone za burtę platformy pod warunkiem takiego ich oczyszczenia, żeby zawartość substancji olejowych nie była wyższa niż przewidziana normami. Następuje to w odolejaczach działających w systemie automatycznym. Natomiast wszelkiego rodzaju odpady stałe i komunalne wywożone są z platform wiertniczych na ląd celem dalszej utylizacji.

**EKOLOGIA
W ŚRODOWISKU MORSKIM
NA PRZYKŁADZIE
DZIAŁALNOŚCI
PETROBALTIC**

Monitoring i prace badawcze

W trakcie prowadzenia prac geologicznych i wiertniczych operator zobowiązany jest do systematycznego monitoringu środowiska morskiego w rejonie działalności i śledzenia zmian w nim zachodzących. Badania monitoringowe prowadzone są przez Petrobaltic zgodnie z rekomendacją Komisji Helsińskiej.

Monitoring taki obejmuje:

- pobieranie próbek osadów dennych przed i po zakończeniu działalności, a także w okresach minimum rocznych i ich badanie na zawartość węglowodorów oraz metali ciężkich (Hg, Cu, Pb, Cd, Ba, Cr),
- codzienne pobieranie i badanie prób wody z otoczenia instalacji wydobywczej na zawartość węglowodorów oraz metali ciężkich,
- ciągły pomiar zawartości węglowodorów w oczyszczonych wodach złożowych przed ich zrzutem.

Wykorzystane badania stanowią materiał porównawczy dla oceny wpływu prowadzonej eksploatacji na środowisko i zmian, jakie zachodzą w czasie.

Oprócz monitoringu wykonywanego przez Spółkę, prace badawcze na złożu prowadzą także różne placówki naukowo-badawcze. Prace te mają na celu przede wszystkim scharakteryzowanie środowiska morskiego w rejonie wykonywanych robót geologicznych oraz wpływu wierzeń i eksploatacji na środowisko. Badania prowadzone są przed rozpoczęciem robót lub wydobywania, w trakcie i po zakończeniu. Wyniki tych badań dowodzą, że prace poszukiwawcze i eksploatacyjne prowadzone przez Petrobaltic nie powodują zmian w środowisku i wzrostu zanieczyszczeń.

Na zlecenie Petrobaltic w 2007 r. oraz 2008 r. powstały dwa raporty środowiskowe:

- „Raport o oddziaływaniu na środowisko morskie prac poszukiwawczych i rozpoznawczych złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w rejonie Bałtyku środkowego”,
- „Raport o oddziaływaniu na środowisko morskie prac poszukiwawczych i rozpoznawczych złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w rejonie Bałtyku zachodniego”.

W latach 2007–2008 realizowane przez Petrobaltic prace skupiały się głównie na wykonywaniu polowych badań geochemicznych i sejsmicznych. Wykonywano również szereg prac geotechnicznych pod planowane posadowienia platformy wiertniczej.

Program zarządzania środowiskowego

W listopadzie 2007 r. na konferencji ministerialnej w Krakowie przyjęto *plan działania na rzecz ochrony środowiska z platform wiertniczych*, który jest zgodny z *Bałtyckim Planem Działania* Komisji Helsińskiej. Celem wspomnianego *planu* jest ograniczenie wpływu na środowisko naturalne spowodowanego eksploracją złóż ropy naftowej oraz gazu ziemnego do poziomu ustalonego przez regulacje międzynarodowe i krajowe oraz postępowanie w myśl zasad „najlepszej dostępnej technologii”, „najlepszej praktyki ekologicznej” oraz „zero zrzutów substancji i materiałów zanieczyszczonych”. Większa część obszaru Morza Bałtyckiego została uznana za Szczególnie Wrażliwy Obszar Morski. Jednolite wymagania będą wprowadzone w życie w terminie do 1 stycznia 2010 r. w odniesieniu do wszystkich istniejących, planowanych lub będących w budowie platform wiertniczych oraz eksploatacyjnych w obszarze Morza Bałtyckiego.

**EKOLOGIA
W ŚRODOWISKU MORSKIM
NA PRZYKŁADZIE
DZIAŁALNOŚCI
PETROBALTIC**

W celu dostosowania działalności przedsiębiorstwa do nowych przepisów Petrobaltic przyjął program zarządzania środowiskowego, w ramach którego m.in. realizowane są obecnie następujące inwestycje:

Wybrane elementy Programu Zarządzania Środowiskowego

Aspekt środowiskowy	Cel	Zadanie
Zrzut zwiercin do morza	Zero zrzutu zwiercin	1. Zakup na platformę „Petrobaltic” systemu do transportu i gromadzenia zwiercin, 2. Opracowanie procedury wykorzystania powyższego systemu, 3. Znalezienie odbiorcy odpadów, 4. Rozszerzenie pozwolenia na wytwarzanie odpadów.
Zrzut wody złożowej	Zero zrzutu do morza	1. Przygotowanie projektu modernizacji systemu oczyszczania wody złożowej i jej zatłaczania z platformy „Baltic Beta” do odwiertu B3-21, 2. Realizacja powyższego projektu.
Spalanie gazu – emisja gazów cieplarnianych	Ograniczenie spalania gazu do minimum niezbędnego do utrzymania systemu eksploatacyjnego (modernizacja systemu eksploatacyjnego)	1. Opracowanie „ <i>Studium zagospodarowania złoża B-8</i> ”, 2. Opracowanie „ <i>Dodatku do Projektu zagospodarowania złoża ropy naftowej B8</i> ” – z uwzględnieniem zagospodarowania współwystępującego gazu ziemnego, 3. Raport oddziaływania planowanej inwestycji na środowisko, 4. Zmiana koncesji na wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego ze złoża B8 oraz umowy o użytkowaniu górniczym, 5. Opracowanie „ <i>Projektu podstawowego infrastruktury wydobywczej</i> ” wraz ze „ <i>Specyfikacją techniczną</i> ”, 6. Wykorzystanie gazu do celów energetycznych lub przesył do platformy „Baltic Beta”.

**EKOLOGIA
W ŚRODOWISKU MORSKIM
NA PRZYKŁADZIE
DZIAŁALNOŚCI
PETROBALTIC**

Kinga Domańska,
samodzielny specjalista
ds. technologii chemicznej
w Petrobaltic

Prace nad doborem demulgatora
do ropy (dodatek poprawiający
efektywność separacji układu
ropa÷woda). Od lewej:
Kinga Domańska, specjalista
ds. technologii chemicznej
i Joanna Kozłowska, specjalista
ds. płynów wiertniczych, Petrobaltic.

Prowadzenie robót górniczych na morzu wiąże się z różnymi problemami natury ekologicznej, które nie występują w warunkach lądowych. Operator prowadzący prace związane z wydobywaniem ropy i gazu ze złóż podmorskich musi dostosować się do wymogów międzynarodowych konwencji oraz uregulowań prawnych dotyczących zapobiegania zanieczyszczeniu morza. Najważniejsze z nich to „Konwencja MARPOL”, „Konwencja Helsińska 1992”, „Konwencja o zatapianiu” oraz Bałtycki Plan Działania Komisji Helsińskiej.

Petrobaltic, jako firma prowadząca eksploatację ropy i gazu na Morzu Bałtyckim, mając na względzie wymogi tych regulacji prawnych, przykładą szczególnie dużą uwagę do prowadzenia rzetelnego monitoringu stanu środowiska morskiego w okolicach platform wiertniczych. Z okolic platform regularnie pobierane są próbki wody morskiej w celu oznaczenia w nich zawartości węglowodorów ropopochodnych, jak również szeregu innych parametrów chemicznych świadczących o jakości wody. Każdy nowy plan działań w rejonach przybrzeżnych przechodzi procedurę oceny oddziaływania na środowisko, a po uruchomieniu nowej instalacji przeprowadza się powykonawcze analizy dotyczące jej wpływu na środowisko naturalne oraz wielkości rzeczywistej emisji zanieczyszczeń (analizy osadów dennych).

Petrobaltic jest również bezpośrednio zaangażowany w prace Komisji Helsińskiej nad opracowaniem Planu działania na rzecz ochrony środowiska z platform wiertniczych oraz listy czerwonych i czarnych chemikaliów (klasyfikacja pod kątem toksyczności dla środowiska morskiego).

DIALOG SPOŁECZNY

Grupa Kapitałowa LOTOS podejmuje działania adresowane do konkretnych grup interesariuszy – istotnych odbiorców polityki społecznej przedsiębiorstwa. Rok 2008 i pierwsze miesiące 2009r. przyniosły kontynuację systemowych działań, szerzej opisanych w *Raporcie społecznej odpowiedzialności* za lata 2006-2007.

Kluczowymi grupami interesariuszy, do których firma adresowała swoje działania społeczne w okresie sprawozdawczym, byli pracownicy i zakładowe organizacje związkowe, mieszkańcy okolic zakładów oraz dzieci i młodzież, którym dedykowane są specjalne, długofalowe programy rozwojowe Grupy LOTOS. Koncern stale analizuje potrzeby w swoim najbliższym otoczeniu. Jego wyjątkowa lokalizacja sprawia, że w sposób szczególny interesuje się stanem polskiego wybrzeża oraz kondycją fauny i flory Morza Bałtyckiego. Troska ta powoduje, iż firma jest partnerem wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych, które działają na rzecz ochrony walorów przyrodniczych regionu.

Porozumienie wewnątrz organizacji

Trudny przełom lat 2008–2009 sprawił, że wszystkie firmy zarówno w Polsce, jak i na świecie musiały zmierzyć się z globalnym kryzysem. Problem ten dotyczył nie tylko przedsiębiorstw, które jako pierwsze odczuły skutki kryzysu finansowego. Sprawa w równym stopniu dotknęła organizacji, które nie będąc bezpośrednio narażone, musiały jednak zawczasu oszacować potencjalne ryzyka związane ze skutkami gospodarczymi sytuacji, mającej swoją genezę na rynku finansowym. Do tego grona zalicza się Grupa Kapitałowa LOTOS, która dzięki wdrożeniu kilka lat temu dialogu społecznego w organizacji, już w lutym 2009r. – jako jedna z pierwszych spółek w kraju – ogłosiła i zaczęła realizować tzw. *Pakiet Antykryzysowy*, będący bezpośrednią odpowiedzią całej firmy na niekorzystne zmiany zachodzące na rynku.

Wspomniany *Pakiet* to dokument, z jednej strony stanowiący precyzyjnie przygotowany plan redukcji zbędnych kosztów i wydatków, z drugiej zaś to zapis dialogu Zarządu Grupy LOTOS z Radą Pracowników i wszystkimi organizacjami związkowymi, które jako pierwsze w kraju zgodziły się na zamrożenie płac w pierwszym półroczu 2009r. Fakty te mają szczególne znaczenie wobec realizacji jednego z największych projektów inwestycyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej, jakim jest program rozbudowy rafinerii Grupy LOTOS w Gdańsku. Jego zaawansowanie w 60% u progu 2009r. miało wpływ na wagę osiągniętego w firmie porozumienia

społecznego. Dzięki niemu żadne wewnętrzne przeszkody nie mogły rzutować nie tylko na przebieg inwestycji, ale i na wiarygodność Spółki wobec zewnętrznych interesariuszy, takich jak banki współfinansujące projekt, czy partnerzy współpracujący przy jego realizacji.

Świadomość powagi sytuacji wpłynęła na przebieg i rozmach zrealizowanego wiosną 2009r. programu komunikacyjnego w Grupie Kapitałowej LOTOS. Spotkania pracowników z Zarządem Grupy LOTOS oraz zarządami spółek Grupy Kapitałowej stanowią już stały element strategii komunikacji wewnętrznej firmy. Program systematycznych spotkań jest w przedsiębiorstwie realizowany od czterech lat. Stanowi on swojego rodzaju szeroką akcję informacyjno-komunikacyjną, podejmowaną w okresach istotnych dla organizacji wydarzeń.

Do podstawowych celów działań należy zaliczyć:

- budowę zrozumienia wśród pracowników dla procesów biznesowych,
- integrację pracowników wokół wyzwań, jakie czekają Grupę Kapitałową na trudnym i wymagającym rynku,
- edukację w zakresie mechanizmów finansowych i rynkowych współczesnego świata, szczególnie w aspekcie rozwijającego się kryzysu gospodarczego,
- poznanie poglądów pracowników na najważniejsze sprawy związane z obecną sytuacją firmy i branży, w jakiej działa.

Podczas spotkań, Zarząd stworzył wszystkim pracownikom okazję do zapoznania się z genezą światowego kryzysu finansowego i jego potencjalnym wpływem na sytuację firmy i jej bezpośrednie otoczenie. W fachowy, ale zarazem przystępny sposób przedstawiciele władz Grupy LOTOS i spółek zależnych, podczas licznych i bezpośrednich spotkań, tłumaczyli pracownikom stan przygotowania Spółki na niekorzystną zewnętrzną sytuację gospodarczą oraz przesłanki i priorytety przyjętego *Pakietu Antykryzysowego*. Spotkania, wspomagane materiałami poglądowymi i dodatkowymi kanałami komunikacji, takimi jak intranet czy specjalne wydania gazety firmowej, służyły nie tylko informowaniu, ale i edukowaniu pracowników. Dzięki rozmowom z ekspertami zyskali oni możliwość wyjaśnienia kwestii związanych na przykład z sytuacją ich miejsca pracy i pozbycia się ewentualnych obaw. W bezpośrednich wypowiedziach pracownicy poparli proponowane rozwiązania, mimo że dla wszystkich wiążą się one z wyrzeczeniami i ograniczeniami. Udział w spotkaniach był dobrowolny.

DIALOG SPOŁECZNY

Spotkania kierownictwa Grupy Kapitałowej LOTOS z pracownikami w dniach 17.02.–27.03.2009 r.:
59 spotkań,
2.390 uczestników,
1.796 wypełnionych ankiet,
90% pozytywnych opinii.

Podczas spotkań pracownicy mieli okazję wypowiedzieć się również za pośrednictwem anonimowych ankiet. Niespełna 9% respondentów wskazało na niepełny lub całkowity brak zrozumienia przedstawionych informacji, a tylko 7% oceniło, że nie ma potrzeby organizacji podobnych spotkań w przyszłości.

Zarówno podczas dyskusji towarzyszących spotkaniom, jaki i za pośrednictwem ankiet pracownicy zgłaszali wnioski, propozycje i pomysły na oszczędności, które mogłyby poprawić funkcjonowanie firmy. Dodatkowo podejmowane kwestie najczęściej dotyczyły spraw pracowniczych związanych z zatrudnieniem, spraw finansowych oraz szczegółów *Pakietu Antykryzysowego*.

Spotkaniom towarzyszył specjalny *Program pytań i odpowiedzi* (PiO), funkcjonujący za pośrednictwem firmowego intranetu. Dzięki niemu pracownicy mogli na bieżąco zadawać pytania dotyczące obecnej sytuacji całej Grupy Kapitałowej oraz konkretnych spółek. W programie zostały opublikowane pytania zadawane bezpośrednio podczas spotkań i w ankietach. Odpowiedzi na pytania udzielali przedstawiciele Zarządów oraz eksperci odpowiedzialni za poszczególne segmenty działalności. W sumie w ramach Programu odpowiadano na 135 reprezentatywnych pytań. Spotkania kierownictwa z pracownikami zostały poprzedzone wewnętrznym badaniem opinii. Podobne działanie przeprowadzono również po zakończeniu projektu, w celu porównania ocen i nastrojów pracowniczych towarzyszących zmianom w firmie, związanym m.in. z *Pakiem Antykryzysowym*. Obie edycje badania zostały przeprowadzone w formie anonimowych ankiet zawierających zamknięte i otwarte pytania.

Wyniki analizy ankiet po spotkaniach ukazują wzrost liczby osób uważających, że otrzymują wystarczającą liczbę i zakres informacji na temat strategii firmy i postępów w jej realizacji. Wskazało na to 80% osób biorących udział w badaniu. Ważny jest również wysoki odsetek pracowników pozytywnie oceniających strategię firmy. Ponad trzy czwarte pracowników dobrze oceniającą sytuację Grupy LOTOS. Prawie 60% osób uważa, iż w porównaniu do innych krajowych spółek, sytuacja firmy jest lepsza. Przeszło 70% przebadanych osób uważa, iż Grupa LOTOS jest właściwie przygotowana do działania w obecnej trudnej sytuacji gospodarczej. Ponad 80% pracowników jest zdania, iż wprowadzane w ramach *Pakietu Antykryzysowego* działania są potrzebne. Bardzo dobry wynik świadczy o świadomości pracowników związanej z kryzysem gospodarczym. Otwarcie i chęć współpracy są też ważnym elementem wdrażania *Pakietu*.

Badania opinii pracowników

Pytanie:

Czy widzi Pani/Pan potrzebę organizacji cyklicznych spotkań poświęconych omówieniu bieżącej sytuacji Grupy Kapitałowej LOTOS oraz naszej Spółki?

n:1796

93% tak

7% nie

Pytanie:

Czy pozytywnie ocenia Pani kierunki rozwoju Grupy LOTOS?

13% bez opinii

81% tak

6% nie

Badanie I

6% bez opinii

93% tak

1% nie

Badanie II

Pytanie:

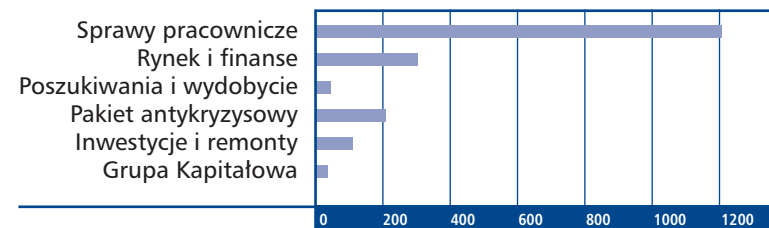
Czy uważa Pani/i, że Grupa LOTOS jest właściwie przygotowana do działania w obecnej trudnej sytuacji gospodarczej?

20% bez opinii

73% tak

7% nie

Statystyka odwiedzin grup tematycznych w Programie Pytań i Odpowiedzi

DIALOG SPOŁECZNY

Beata Jurkschat,
dyrektor Biura Komunikacji
i CSR Grupy LOTOS

Zaproszenie do „rozmowy o Lotosie” otrzymali od prezesa Zarządu wszyscy pracownicy. Nazywamy spotkania Zarządu Grupy LOTOS i wszystkich spółek Grupy Kapitałowej rozmową, bo dokładnie tak je traktujemy – jako rozmowę, czyli dialog. Z perspektywy kilku lat mogę powiedzieć, że mamy już dobrą tradycję „rozmawiania w firmie o firmie”. Sądzę, że to wciąż jeszcze nieczęste zjawisko w tak dużych przedsiębiorstwach jak nasze. Obecny kryzys stanowi okazję do nowego spojrzenia na kwestie zaufania, wiarygodności czy etyki, uznawane za podstawowe wyznaczniki efektywnego systemu zarządzania firmą. Dostęp do bezcennego kapitału, jakim jest szacunek, zrozumienie i zaangażowanie własnych pracowników, może w tych trudnych czasach zdecydować o szansach przetrwania na rynku.

W Grupie Kapitałowej LOTOS, która w kilkunastu różnego rodzaju spółkach w kraju i za granicą zatrudnia blisko pięć tysięcy osób, idee społecznej odpowiedzialności biznesu stanowią filar korporacyjnego systemu wartości i zachowań. Podstawowymi zasadami polityki społecznej koncernu są dialog społeczny, odpowiedzialne traktowanie praw człowieka, szacunek wobec kapitału intelektualnego oraz doświadczenia ludzi, którzy stanowią o sukcesie i perspektywach rozwoju całej organizacji. Istotnym czynnikiem oceny jakości polityki społecznej firmy jest zapewnienie jej pracownikom równego i pełnego dostępu do wszystkich informacji dotyczących zmian w strategii Spółki. Ten rodzaj porozumienia jest ważnym elementem procesu zarządzania, dlatego Grupa Kapitałowa LOTOS konsekwentnie wdraża model dialogu otwartego na potrzeby i oczekiwania wszystkich stron zainteresowanych rozwojem koncernu.

Punktem zwrotnym w polityce CSR Spółki okazała się komunikacja strategii biznesowej w 2006r. Gdyby nie pełne zaangażowanie wszystkich pracowników, realizacja jej ambitnych założeń nie byłaby możliwa. Proces komunikacji rozpoczął się od przedstawienia istoty planowanych zmian oraz wskazania miejsca i roli poszczególnych grup zawodowych i stanowisk pracy w całym procesie. Jako metodę postępowania przyjęto bezpośrednie spotkania najwyższego kierownictwa firmy ze wszystkimi pracownikami. Biorąc pod uwagę skalę zatrudnienia oraz odległe lokalizacje poszczególnych spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej, było to wymagające przedsięwzięcie. Przyniosło jednak nadspodziewanie dobre efekty, czego dowodem jest obecne zaawansowanie strategicznych programów inwestycyjnych i rozwojowych.

Kryzys gospodarczy przyniósł okazję do weryfikacji stworzonych w Grupie mechanizmów dialogu społecznego. Trudne czasy pozwoliły udowodnić, że mechanizmy te nie są przejawem reaktywnej polityki, lecz stały się podstawą budowy dojrzałego porozumienia, opartego na rzeczywistej wymianie poglądów. Można zaryzykować stwierdzenie, że komunikacja oparta wyłącznie na pozytywnych przekazach, nigdy nie stworzyłaby okazji do podobnej weryfikacji. Dopiero komunikacja zagrożeń i wspólnych kosztów stała się prawdziwym testem odpowiedzialności firmy i jej pracowników.

Podpisane na początku tego roku porozumienie Zarządu Grupy LOTOS, Rady Pracowników i wszystkich związków zawodowych jest godnym naśladowania przykładem ładu społecznego w spółce giełdowej, której większościowym udziałowcem jest Skarb Państwa. Taki przejaw solidarnej odpowiedzialności za los firmy nie byłby jednak możliwy bez tradycji dialogu społecznego.

DIALOG SPOŁECZNY

Zaangażowanie społeczne pracowników

Grupa LOTOS w ramach działań z dziedziny społecznej odpowiedzialności wspiera lokalne inicjatywy związane z działalnością na rzecz osób niepełnosprawnych. W sposób szczególny interesuje się inicjatywami i podmiotami, na rzecz których społecznie angażują się pracownicy firmy. Dzieje się tak w przypadku dwóch gdańskich organizacji pozarządowych.

- Lokalny Ośrodek Integracyjny dla Osób z Upośledzeniem Umysłowym prowadzi działalność od 1994 r. i obejmuje opieką 30 osób. Organizacja prowadzona jest społecznie przez rodziców i zapewnia jej członkom – osobom niepełnosprawnym m. in. terapię, rehabilitację, udział w turnusach rehabilitacyjnych. Prezesem Zarządu Stowarzyszenia jest pracownik Grupy LOTOS, a członkiem Stowarzyszenia jego niepełnosprawna córka. Koncern wspiera działalność statutową organizacji od 2004 r. Dzięki współpracy niepełnosprawne dzieci mogą osiągnąć taką jakość życia, która stwarza szansę możliwie najwyższego poziomu samodzielnego funkcjonowania i integracji ze społeczeństwem.
- Stowarzyszenie Wspólnota Serc działa od 1997 r. Zapewnia wszystkim potrzebującym osobom niepełnosprawnym – dzieciom, młodzieży i dorosłym specjalistyczną opiekę. Do Stowarzyszenia należy 34 niepełnosprawnych dzieci. Dzięki przeprowadzanej systematycznie rehabilitacji dzieci te podnoszą swoją sprawność psychomotoryczną. Działalność organizacji została doceniona przez władze lokalne. W 2008 r. otrzymała nagrodę im. L. Bądkowskiego przyznaną przez prezydenta Gdańska oraz nagrodę „Zielone serce” przyznaną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W działalność Stowarzyszenia zaangażowany jest pracownik Grupy LOTOS, który jest członkiem Komisji Rewizyjnej, a jego dziecko – podopiecznym Stowarzyszenia. Koncern wspiera działania statutowe organizacji od 2006 r.

Grupa LOTOS stara się wspierać również inicjatywy społeczne podejmowane przez pracowników na forum firmy. Jedną z takich cennych inicjatyw zaczęła się od koleżeńskiej, bezinteresownej pomocy koledze, którego los dotknął szczególnie. Pracownik Grupy LOTOS ma trójkę dzieci, w tym dwójkę niepełnosprawnych. Na jego sytuację rodzinną zareagowali koledzy z pracy, którzy zrealizowali poruszającą inicjatywę – zebrali znaczną kwotę pieniędzy i przeznaczyli ją na rehabilitację dzieci. Przekazanie pieniędzy odbyło się w Dniu Matki. Gdy pojawiła się możliwość zakupu samochodu osobowego do przewozu niepełnosprawnych dzieci, Zarząd Grupy LOTOS postanowił kontynuować działania związane ze wsparciem pracownika. Częściowe dofinansowanie zakupu samochodu zostało uzyskane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, jednak z uwagi na duże wydatki związane z wychowaniem i rehabilitacją dwójki niepełnosprawnych dzieci, pracownik nie miał możliwości sfinansowania ze źródeł własnych tak znaczącego wydatku. Brakującą kwotę przekazała w ramach działań społecznych Grupa LOTOS.

DIALOG SPOŁECZNY

Edukacja sportowa dzieci i młodzieży

Najważniejszym celem realizowanych przez Grupę LOTOS społecznych projektów sportowych jest edukacja młodzieży poprzez sport. Wszystkie projekty tzw. *małego sportu* mają na celu zachęcenie młodzieży do jego czynnego uprawiania. Ma to w konsekwencji wyłonić z grona uczestników programów sportowców, którzy będą rozwijać talenty w profesjonalnie zarządzanych klubach i związkach sportowych. Przykładem takich działań jest jeden z największych społecznych programów edukacji sportowej w Polsce – realizowany od 2004 r. cykl zawodów LOTOS Cup. Zawody, których tytularnym sponsorem jest Grupa LOTOS, są filarem Narodowego Programu Rozwoju Skoków Narciarskich „Szukamy następców Mistrza”.

W zawodach uczestniczy średnio 160 zawodników. Co roku najlepszym skoczkom w klasyfikacji generalnej zawodów w poszczególnych kategoriach wiekowych koncern funduje stypendia finansowe oraz nagrody rzeczowe motywujące do jeszcze lepszej pracy na rzecz podnoszenia poziomu sportowego. W latach 2004–2009 dla najlepszych młodych skoczków Grupa LOTOS ufundowała 60 rocznych stypendiów i 54 nagrody rzeczowe. Nowoczesny system współzawodnictwa dzieci i młodzieży oparty jest o punktację Pucharu Świata FIS. Cykl zawodów LOTOS Cup rozgrywany jest na skoczniach w Szczyrku, Wiśle, Zagórzu i Zakopanem. W trzech edycjach zawodów LOTOS Grand Prix – Nieoficjalnych Mistrzostw Świata dzieci i młodzieży w skokach narciarskich w sezonach 2007–2009 uczestniczyły reprezentacje z całej Europy. W latach 2007–2009 Polska gościła kadry młodzieżowe z 15 państw, w sezonie 2009 w Zakopanem rywalizowali skoczkowie z 11 reprezentacji narodowych.

Dzięki programowi stworzono odpowiednią bazę szkoleniową. W latach 2004–2009 Grupa LOTOS przekazała młodym skoczkom za pośrednictwem programu 596 sztuk profesjonalnego sprzętu do skoków narciarskich, w tym 185 par nart z wiązaniami, 150 par butów, 161 kombinezonów i 100 kasków.

Nieoficjalne Zimowe Mistrzostwa Świata dzieci i młodzieży w skokach narciarskich LOTOS Grand Prix są w zgodnej opinii trenerów i obserwatorów oceniane jako jedna z najlepiej zorganizowanych imprez dla najmłodszych skoczków na świecie. Z roku na rok rośnie liczba reprezentacji zainteresowanych startem w tych zawodach – oprócz tradycyjnie silnych nacji narciarskich, takich jak Niemcy, Norwegia, Finlandia czy Austria, LOTOS Grand Prix gościła w 2009 r. np. reprezentację Turcji. Dla podopiecznych słynnego słoweńskiego trenera Vasji Bajca był to pierwszy tak poważny start międzynarodowy.

DIALOG SPOŁECZNY

Apoloniusz Tajner,
prezes Polskiego Związku
Narciarskiego

Współpraca Polskiego Związku Narciarskiego i Grupy LOTOS to, moim zdaniem, modelowy przykład jak wielki biznes może wspierać skutecznie sport z korzyścią dla obu stron. Polski Związek Narciarski kilka lat temu zyskał partnera, który rozumie potrzeby współczesnego sportu, a przede wszystkim jest konsekwentny w działaniu. Nie popada w euforię po sukcesach, ale też nie odwraca się w chwilach, gdy wyniki sportowe nie są może do końca satysfakcjonujące. Przecież i w sporcie, i w biznesie nie wszystko można przewidzieć w stu procentach, choć trzeba mieć długofalowy i mądry plan działania zwiększający szanse na zwycięstwo. Cieszę się z tej współpracy także dlatego, że z roku na rok naszą współpracą obejmujemy coraz większą liczbę kadr. Na początku były to skoki narciarskie. Teraz jest i kombinacja norweska, i biegi narciarskie. A wszystko na bardzo przejrzystych zasadach – wiadomo, gdzie każda złotówka została wydana i na co. Mam nadzieję, że także po Igrzyskach Olimpijskich Grupa LOTOS pozostanie generalnym sponsorem polskiego narciarstwa.

Program na pewno odgrywa wielką rolę w sportowej edukacji dzieci i młodzieży. Daje młodym ludziom szansę uprawiania sportu, mając do dyspozycji wyszkolonych trenerów, dobry sprzęt, świetnie zorganizowane zawody o zasięgu ogólnopolskim. Dzięki temu dzieci i młodzież nie tylko poprawiają swoją kondycję fizyczną, ale uczą się także zasad rywalizacji, przestrzegania zasad fair play, mają właściwie zagospodarowany czas. Oczywiście mamy świadomość, że nie z każdego młodego skoczka wyrośnie Adam Małysz, ale im szersza podstawa piramidy, tym szanse na to większe. Poza tym, młodzi ludzie, którym zaszczepi się we właściwy sposób sportowego ducha, mogą zostać w przyszłości np. trenerami lub amatorsko uprawiać inne dyscypliny sportu. Marzę, aby podobny program powstał i w narciarstwie biegowym, i w narciarstwie alpejskim, bo i tam jest wiele utalentowanych dzieciaków, które na taki program zasługują.

Cykl zawodów LOTOS Cup staje się coraz bardziej rozpoznawalny. Składa się na to kilka elementów. Po pierwsze: pomysł i konsekwencja w działaniu Grupy LOTOS, która już od pięciu lat finansuje cykl zawodów. Po drugie: dobra organizacja poszczególnych konkursów, która jest wzorowana na zawodach Pucharu Świata. Po trzecie: właściwie prowadzona polityka informacyjna dotycząca imprezy, dzięki czemu o jej istnieniu dowiadują się coraz szersze rzesze społeczeństwa. Po czwarte: zaangażowanie społeczności lokalnych, jak chociażby w Zagórzu, gdzie zawody LOTOS Cup są wielkim świętem. Moim zdaniem ważne jest także wsparcie Związku w całej akcji, który lobbuje na rzecz powstawania małych i średnich skoczni, remontowania już istniejących obiektów, a także służy merytorycznym wsparciem, jeżeli chodzi o koncepcję i organizację zawodów LOTOS Cup.

Przekazany przez Grupę LOTOS sprzęt jest wsparciem niemal bezcennym dla klubów, które same często nie są w stanie zakupić takiej ilości sprzętu dla zawodników. Mając w czym i na czym trenować, zawodnicy chętniej garną się do sportu, a dzięki temu szansa znalezienia talentu na miarę Adama Małysza wzrasta. Po pięciu latach funkcjonowania Narodowego Programu Rozwoju Skoków Narciarskich w olimpijskich i młodzieżowych kadrach Polskiego Związku Narciarskiego znaleźli się już zawodnicy startujący do niedawna w zawodach LOTOS Cup: Jakub i Maciej Kot, Krzysztof i Grzegorz Miętus, Andrzej Zapotoczny, Kamil Skrobot, Jędrzej Ścisłowicz, Klemens Murańka i Dawid Kubacki. Po nich na pewno przyjdą następni.

DIALOG SPOŁECZNY

Prezes Zarządu Grupy LOTOS
Paweł Olechnowicz
zainaugurował projekt
„Junior EURO 2012 Gdańsk”
w dzielnicy Przeróbka

Wanda Grybko,
Rada Rodziców
Szkoły Podstawowej nr 61
na gdańskiej Przeróbce

EURO na Przeróbce

Grupa LOTOS konsekwentnie inwestuje w sportową przyszłość młodego pokolenia. Specjalne projekty adresuje do dzieci i młodzieży mieszkających w pobliżu zakładów koncernu. Wynika to z założeń długofalowego programu „Dobry Sąsiad”, integrującego cele społeczne przedsiębiorstwa z oczekiwaniami mieszkańców dzielnic sąsiadujących z gdańską rafinerią.

Decyzja o organizacji finałów mistrzostw Europy w piłce nożnej w Polsce, w tym w Gdańsku skłoniła najbardziej aktywne społecznie firmy regionu do realizacji inicjatyw na rzecz promocji piłki nożnej wśród najmłodszych. Działania są podejmowane w ramach powstałego dwa lata temu z inicjatywy pomorskich środowisk gospodarczych Społecznego Komitetu Wsparcia Euro 2012, działającego pod patronatem prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza. Prezes Zarządu Grupy LOTOS Paweł Olechnowicz jest przewodniczącym Rady Sponsorów funkcjonującej przy wspomnianym Komitecie.

Skupieni w Społecznym Komitecie Wsparcia Euro 2012 przedsiębiorcy podkreślają, że obok wielkich inwestycji, takich jak budowa stadionów, infrastruktury drogowej czy hotelowej, nie można zapomnieć o wsparciu gmin, szkół i młodzieży, szczególnie w tych miastach, w których zostaną rozegrane mecze Euro 2012. Przekonanie to stało się podstawą wspólnej akcji „Junior EURO 2012 Gdańsk”, w ramach której docelowo przewidziano budowę co najmniej 16 boisk przyszkolnych na terenie całego województwa pomorskiego. Dzięki fundatorowi, jakim jest Grupa LOTOS, nowoczesne boisko do piłki nożnej zyska Szkoła Podstawowa nr 61 w gdańskiej dzielnicy Przeróbka. Umowa w tej sprawie została podpisana w styczniu 2009r.

Jako członek Rady Rodziców bardzo pozytywnie oceniam zaangażowanie Grupy LOTOS w projekt budowy boiska szkolnego. Grupa LOTOS od wielu lat działa na rzecz poprawy wychowania sportowego dzieci i mieszkańców Gdańska. Z naszej strony pragniemy bardzo podziękować za dofinansowanie projektu. Bez pomocy Grupy LOTOS sfinalizowanie tego projektu nie byłoby możliwe. Boisko to z pewnością otworzy szanse przed naszymi dziećmi na wspaniałe osiągnięcia sportowe. Mamy nadzieję, że dzięki „Junior EURO 2012 Gdańsk” oraz boisku, które powstanie na terenie naszej szkoły, wiele dzieci, jak również całe rodziny zaangażują się we wspólne życie sportowe. Jako rodzice liczymy na to, że w miejscu inwestycji powstanie przyszkolny klub sportowy z zapleczem. Miejmy nadzieję, że któregoś dnia usłyszymy o znanym sportowcu, który pierwsze treningi odbywał właśnie na tym boisku.

DIALOG SPOŁECZNY

Na ratunek bałtyckiej przyrodzie

Grupa LOTOS, jako firma odpowiedzialna i prowadząca swoją działalność zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju, zwróciła uwagę na występujące problemy związane z wymieraniem flory i fauny Morza Bałtyckiego. Dbałość o otoczenie firma traktuje jako swój obowiązek, wynikający z przekonania, że konsekwentne i systemowe działania proekologiczne to skuteczny sposób na zaspokojenie wielu istotnych potrzeb występujących w nadmorskim środowisku. Morze Bałtyckie to wielki skarb zarówno dla Polski, jak i wszystkich krajów nad nim położonych. Jako dostawca zasobów naturalnych przyczynia się do rozwoju gospodarek. Bogata i różnicowana linia brzegowa przyciąga turystów z różnych zakątków świata. Niestety, nieodpowiedzialna eksploatacja Bałtyku doprowadziła do tego, że jego fauna i flora są obecnie poważnie zagrożone. W sposób szczególny dotyczy to morświnów – jedynych waleni stale zasiedlających Morze Bałtyckie. Według ostatnich szacunków ekspertów w Morzu Bałtyckim zostało zaledwie kilkaset osobników tego gatunku. Dla porównania – na początku XXw. w ciągu roku wyławiano kilkaset sztuk. Obecnie ssak ten jest jednym z najbardziej zagrożonych gatunków żyjących w wodach Bałtyku – grozi mu całkowite wyginięcie. Morświny występują przede wszystkim przy brzegach Danii, Niemiec, południowej Szwecji oraz Polski. Zazwyczaj są samotnikami, zdarzają się niewielkie stada liczące 2–3 osobniki. Przedstawiciele tego gatunku poruszają się blisko powierzchni wody, zanurzają się w głębiny tylko wtedy, kiedy potrzebują pokarmu. Jedną z głównych przyczyn ich wysokiej śmiertelności jest stosowanie w rybołówstwie sieci skrzelowych. Sieci te są zrobione z bardzo cienkiej, nylonowej przędzy. Rozstawione w wodzie są praktycznie niemożliwe do wykrycia przez morświny. Niektóre oczka tych sieci potrafią być na tyle duże, że bez problemu są w stanie uwięzić pysk lub płetwy morświna, a wtedy ssak pozostaje bez szans na ratunek. Stres i napięcie powoduje przyspieszone oddychanie, a co za tym idzie brak tlenu, który doprowadza do śmierci zwierzęcia. Podobny los spotyka wiele nurkujących ptaków, a także młode foki. W ciągu ostatnich 10 lat tylko dwa razy udało się uratować morświna uwięzionego w sieci rybackiej. Sieci nie są jednak jedynym niebezpieczeństwem dla morświnów. Zagrożenie stanowi również zanieczyszczenie wód morskich, powodujące zatrucie ryb stanowiących pokarm

morświnów, jak również podwodne zakłócenia akustyczne, kolizje z szybkimi łodziami, a w przeszłości także złodzenia niemal całej powierzchni Bałtyku... Morświny są oficjalnie objęte prawną ochroną od 25 lat. Chroni je również Konwencja Bońska i wynikające z niej porozumienie o ochronie Małych Waleni Bałtyku i Morza Północnego (ASCOBANS), które oszacowało, że populacja morświnów może wyginać już za ok. 30 lat. Dotychczasowe raporty pokazują, że morświny giną o wiele szybciej niż udaje im się odtworzyć swoje zasoby. Dlatego bardzo ważne jest wydzielanie stref ochronnych dla obszarów, gdzie przebywają samice z potomstwem oraz wsparcie ośrodków naukowych, które będą potrafiły w porę pomóc potrzebującym osobnikom, gdzie będzie mogło się odbywać leczenie, rehabilitacja, a także obserwacje i badania żywych morświnów. Instytucją, która prowadzi działania mające na celu zachowanie zasobów Bałtyku jest Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego na Helu. Środki na realizację działań podejmowanych przez Stację Morską pozyskuje Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego. W 2009r. Grupa LOTOS podjęła współpracę z Fundacją i wsparła finansowo działania proekologiczne związane z ochroną bioróżnorodności Morza Bałtyckiego. Przekazane środki zostaną przeznaczone na sfinansowanie zakupu sprzętu i aparatury naukowej dla Stacji Morskiej. Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego realizuje obecnie projekt „Czynna ochrona morświnów przed przyłowem”. Projekt ten zakłada zastosowanie metody akustycznego ostrzegania morświnów przed wystawionymi przez rybaków sieciami. Do 2010r. pomiędzy Helem a Gdynią zostanie zainstalowanych ok. 60 niewielkich urządzeń akustycznych zwanych *pingerami*, które będą powstrzymywać morświny przed wpłynięciem do zatoki, gdy na jej wodach będą wystawiane groźne dla nich sieci skrzelowe. Realizacja projektu służy pogodzeniu interesów rybaków i ochrony morświnów w Bałtyku, jak również wypełnieniu zobowiązań międzynarodowych związanych z ochroną gatunku. Projekt będzie również pomocny w kreowaniu przyjaznego przyrodzie wizerunku polskiego rybołówstwa. W ramach przedsięwzięcia realizowana jest też kampania edukacyjno-informacyjna, promująca nowoczesne i odpowiedzialne rybołówstwo w Zatoce Puckiej.

DIALOG SPOŁECZNY

Kilkuset morświnom żyjącym w Morzu Bałtyckim, grozi całkowite wyginięcie.

fot.: Krzysztof E. Skóra

WPROWADZENIE DO WSKAŹNIKÓW WYNIKÓW

Zarządzanie

W obszarze korporacyjnym celem strategicznym Grupy Kapitałowej LOTOS jest wdrażanie najwyższych standardów w zakresie ładu korporacyjnego, co przyczyni się do zwiększenia transparentności, poprawy jakości komunikacji z inwestorami oraz wzmocni ochronę praw akcjonariuszy.

Ład korporacyjny

Zasady ładu korporacyjnego oraz społecznej odpowiedzialności biznesu to filary korporacyjnego systemu wartości i zachowań. Grupa Kapitałowa LOTOS prowadzi działania, mając na względzie zachowanie najwyższych standardów zarządzania, w trosce o poszanowanie praw wszystkich akcjonariuszy, deklarując przestrzeganie dobrych praktyk w spółkach publicznych oraz zasad ładu korporacyjnego.

Spółeczna odpowiedzialność biznesu

Grupa Kapitałowa LOTOS jako organizacja o międzynarodowej skali, działająca w branży istotnie oddziałującej na otoczenie, postrzega prowadzenie biznesu w sposób odpowiedzialny, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju – łącząc ekonomię z etyką oraz ekologią działania. Celem strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS jest systemowe podejście do problemów w jej społecznym otoczeniu oraz powiązanie realizowanych strategicznych celów biznesowych z kwestiami społecznymi. Zobowiązania firmy dotyczą sfery odpowiedzialności wobec społeczeństwa i środowiska naturalnego poprzez dostarczanie produktów w taki sposób, aby nie dopuścić do degradacji kapitału przyrodniczego i społecznego.

Budowa silnej marki i wizerunku LOTOS

Strategia marki korporacyjnej jest zgodna ze strategią biznesową korporacji i pełni nadrzędną rolę wobec strategii marek produktowych. Celem strategicznym dla marki korporacyjnej LOTOS jest budowa wizerunku nowoczesnego, innowacyjnie rozwijającego się i dynamicznego koncernu, poprzez wzrost świadomości marki LOTOS oraz jego pozycjonowanie na mapie koncernów naftowych jako firmy profesjonalnie zarządzanej, stawiającej na jakość i innowacyjność, ekologię oraz bezpieczeństwo.

Zintegrowany System Zarządzania

Zintegrowany System Zarządzania stanowi podstawę ogólnego systemu zarządzania Grupą Kapitałową LOTOS. Został zaprojektowany jako narzędzie ciągłego doskonalenia skuteczności i efektywności funkcjonowania całej organizacji, zapewniające wdrożenie ujednoliconych standardów zarządczych. W ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania identyfikowane są procesy biznesowe, określana ich sekwencja i wzajemne zależności. Pomiędzy procesami istnieją relacje, które tworzą zbiór elementów wspierających się we wspólnym osiągnięciu założonych celów strategicznych.

Wypracowana w ramach Systemu przejrzysta struktura organizacyjna oraz dostępne narzędzia informatyczne, obok procesów biznesowych, skutecznie wspomagają realizację strategii Grupy Kapitałowej LOTOS. Grupa LOTOS wspiera oraz pełni rolę integratora kluczowych funkcji zarządczych i wspomagających.

Zarządzanie zasobami ludzkimi

Podstawowym założeniem strategii zarządzania zasobami ludzkimi jest traktowanie pracowników jako najważniejszego kapitału. Promowane są takie wartości, jak nastawienie na realizację celów, współpraca, komunikacja, zaangażowanie i innowacyjność oraz stałe doskonalenie umiejętności. W związku z ciągłym rozwojem oraz międzynarodową ekspansją, niezwykle istotne jest nie tylko utrzymanie, rozwój zawodowy i doskonalenie umiejętności obecnie zatrudnionych, ale również pozyskanie z rynku pracy pracowników nowych, posiadających odpowiednie kompetencje.

Program Wzrostu Wartości

Program Wzrostu Wartości to jedno z kluczowych narzędzi strategii rozwoju organizacji, pozwalające na osiągnięcie oczekiwanych wskaźników wzrostu efektywności oraz umożliwiające pomiar tempa jej realizacji w oparciu o spójny system mierników. Celem Programu jest uzyskanie wzrostu wartości dla akcjonariuszy we wszystkich obszarach działalności biznesowej Grupy Kapitałowej LOTOS.

WYNIKI EKONOMICZNE

KOLOREM NIEBIESKIM
WSKAZANO GŁÓWNE
WSKAŹNIKI GRI,
ZAŚ SZARYM DODATKOWE.

NR GRI	OBSZAR	
EC 1	Bezpośrednia wartość ekonomiczna uzyskana i rozdysponowana z uwzględnieniem przychodów, kosztów operacyjnych, wynagrodzenia pracowników, dotacji i innych inwestycji na rzecz społeczności, niepodzielonych zysków oraz wpłat dla właścicieli kapitału i instytucji państwowych	
31.12.2008 r.		
	Grupa LOTOS	Grupa Kapitałowa LOTOS
Przychody	[tys. zł]	[tys. zł]
Przychody (sprzedaż netto)	14.898.653,00	16.294.738,00
Przychód z inwestycji	138,00	296,00
Przychody ze sprzedaży aktywów (aktywa niematerialne)	2.003,00	15.220,00
Koszty operacyjne		
Koszty operacyjne	14.867.282,00	15.287.258,00
Płatności skierowane do dawców kapitału		
Dywidendy dla akcjonariuszy	–	2.578,00
Płatności odsetkowe dla pożyczkodawców	–	–
Odsetki od wszelkich form długu	16.866,00	52.520,00
w tym: Odsetki	61.497,00	97.151,00
Kwoty ujęte w kosztach aktywów spełniających warunki kapitalizacji	- 44.631,00	- 44.631,00
Płatności skierowane do sektora publicznego		
Podatki (CIT, VAT, akcyza, opłata paliwowa)	7.108.738,00	7.519.904,00
Inwestycje społeczne		
Darowizny	651,00	898,00

WYNIKI EKONOMICZNE

NR GRI	OBSZAR
EC 2	Konsekwencje finansowe, ryzyka i możliwości organizacji związane ze zmianami klimatycznymi
<p>Uprawnienia do emisji CO₂ dla instalacji istniejących. W dniu 1 lipca 2008 r. dokonano podziału i opublikowano w drodze Rozporządzenia Rady Ministrów Krajowy Plan Rozdziału Uprawnień do Emisji dwutlenku węgla na lata 2008–2012 we wspólnotowym systemie handlu uprawnieniami do emisji dla instalacji istniejących i zmienianych (Dz.U. Nr 202 poz.1248). Zgodnie z obowiązującym prawem, wspomniane uprawnienia zostały rozdzielone na drugi okres rozliczeniowy, tj. lata 2008–2012, bezpłatnie dla wszystkich instalacji objętych systemem handlu emisjami. Zgodnie z tym podziałem oraz bazując na formalnie rozliczonym pierwszym roku Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień II (2008 r.) oraz prognozach wykonania emisji do 2012 r., Grupa LOTOS nie przewiduje braków w uprawnieniach do emisji dla istniejących instalacji.</p> <p>Uprawnienia do emisji CO₂ dla instalacji nowych i/lub zmienianych. Potrzeby na dodatkowe uprawnienia zaistnieją dopiero w II połowie 2009 r. Grupa LOTOS ma duże szanse na pozyskanie dodatkowych uprawnień związanych z realizacją inwestycji objętych Programem 10+. Zagrożeniem jest brak, do chwili sporządzania niniejszego Raportu, ustalonych zasad pozyskiwania uprawnień.</p>	

NR GRI	OBSZAR	
EC 3	Pokrycie zobowiązań organizacji związanych z planami emerytalnymi i świadczeniami	
W związku z zobowiązaniami pracodawcy wynikającymi z Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy, Grupa LOTOS tworzy rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe i nagrody jubileuszowe.		
31.12.2008 r.	Grupa LOTOS	Grupa Kapitałowa LOTOS
Rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalno-rentowe	[tys. zł]	[tys. zł]
długoterminowe	27.612	82.587
krótkoterminowe	3.666	9.505
Razem rezerwy	31.278	92.092
Dodatkowo w 2008 r. dokonano wpłaty łącznej kwoty 3.105 tys. zł z tytułu ubezpieczenia pracowników Grupy LOTOS z funduszem inwestycyjnym (III filar).		

WYNIKI EKONOMICZNE

NR GRI	OBSZAR	
EC 4	Istotne wsparcie finansowe uzyskane od państwa	
31.12.2008 r.	Grupa LOTOS	Grupa Kapitałowa LOTOS
	[tys. zł]	[tys. zł]
Dotacje	–	4.553,00
Ulgi podatkowe / zwolnienia podatkowe	–	–

OBECNOŚĆ NA RYNKU

NR GRI	OBSZAR
EC 5	Relacja standardowego wynagrodzenia na poziomie podstawowym do minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w głównych lokalizacjach dla działalności firmy
<p>Relacja najniższego wynagrodzenia podstawowego (zasadniczego) obowiązującego w Grupie LOTOS w okresie sprawozdawczym – na najniższym poziomie zaszerzegowania, tj. 2.100 zł – do minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w Polsce w 2008 r. w wysokości 1.126 zł, wynosiła 187%.</p>	

NR GRI	OBSZAR
EC 6	Polityka, praktyki oraz udział wydatków na rzecz lokalnych dostawców w głównych lokalizacjach organizacji
<p>Zgodnie ze strategią społecznej odpowiedzialności biznesu realizowaną przez Grupę LOTOS, Spółka jako jedno z największych przedsiębiorstw w regionie pomorskim czuje się odpowiedzialna za najbliższe otoczenie, podejmuje więc działania mające na celu wspieranie lokalnych przedsiębiorstw. Dodatkowo, Grupa LOTOS realizuje dużą część zadań poprzez swoje Biura w Warszawie i Krakowie.</p> <p>Szacunkowo, około 80% kontrahentów Grupy LOTOS to lokalni dostawcy w głównych lokalizacjach dla działalności firmy. Powyższa zasada ma także odzwierciedlenie w procesie wyboru kontrahenta, gdzie jako dobrą praktykę przyjęto, iż zapytanie ofertowe wysyłane jest do przynajmniej jednej firmy z regionu.</p>	

OBECNOŚĆ NA RYNKU

NR GRI	OBSZAR
EC 7	Procedury w zakresie zatrudniania pracowników z rynku lokalnego oraz procent wyższego kierownictwa pozyskanego z rynku lokalnego w głównych lokalizacjach organizacji
<p>Grupa LOTOS zatrudnia wyższą kadre menadżerską zgodnie z profilem i wymaganiami stanowiska. Są to osoby spełniające w najwyższym stopniu stawiane wymagania. Bardzo często wyższe stanowiska w firmie obejmują pracownicy z awansu wewnętrznego.</p> <p>W składzie wyższej kadry w głównych lokalizacjach działalności firmy 72% zatrudnionych pracowników rekrutuje się z lokalnej społeczności.</p>	

POŚREDNI WPŁYW
FINANSOWY

NR GRI	OBSZAR
EC 8	Wkład w rozwój infrastruktury oraz świadczenie usług na rzecz społeczeństwa poprzez działania komercyjne, przekazywanie towarów oraz działanie pro-bono. Wpływ tych działań na społeczeństwo
<p>Grupa Kapitałowa LOTOS, zgodnie z założeniami polityki społecznej, wspiera finansowo w formie darowizn inwestycje służące społeczeństwu. Nie są to inwestycje realizowane w celu rozwijania podstawowej działalności biznesowej, ale stanowią wymiar zaangażowania Spółki na rzecz lokalnych społeczności i lokalnej przedsiębiorczości w głównych dla prowadzonej działalności lokalizacjach.</p> <p>Wsparcie realizacji celów społecznych wpisanych w strategię biznesową firmy ma za zadanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w przypadku inwestycji w instytucje oświatowe: poprawę warunków lokalowych dzieci i młodzieży w realizowanym procesie edukacji, wsparcie procesu rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży, • w przypadku inwestycji w rozwój medycyny, w tym na rzecz osób niepełnosprawnych: podniesienie poziomu jakości i skuteczności leczenia pacjentów oraz wzrost aktywności społecznej osób niepełnosprawnych. 	

MATERIAŁY

NR GRI	OBSZAR
EN 1	Wykorzystane surowce/materiały według wagi i objętości
<ul style="list-style-type: none"> ● Ropa naftowa i kondensat naftowy: 6.203.413,6 ton ● Komponenty i surowce obce (destylaty próżniowe, biokomponenty i komponenty paliwowe): 1.308.851,0 ton ● Dodatki uszlachetniające: 1.703,6 ton 	

KOLOREM **ZIELONYM**
WSKAZANO GŁÓWNE
WSKAŹNIKI GRI,
ZAŚ **SZARYM** DODATKOWE.

NR GRI	OBSZAR
EN 2	Procent materiałów pochodzących z recyklingu wykorzystanych w procesie produkcyjnym
<p>Ze względu na specyfikę prowadzonej działalności Grupa LOTOS jedynie w niewielkim stopniu może wykorzystywać produkty pochodzące z recyklingu. Każda ze spółek Grupy Kapitałowej prowadząca działalność produkcyjną, podlega ustawowemu obowiązkowi oddawania, poprzez zewnętrzne Organizacje Odzysku, zużytych materiałów do recyklingu. Jednak również w tym przypadku możliwość powtórnego wykorzystania poddanych recyklingowi produktów jest znikoma.</p> <p>W Grupie Kapitałowej LOTOS recyklingiem zajmuje się LOTOS Jasło. Spółka przetwarza odpadowe tworzywa sztuczne do regranulatu, przerabia też zużyte oleje smarowe. Podkreślić jednak należy, że możliwość użycia uzyskanych w ten sposób produktów, jak np. oleju mieszanego, który dodawany jest do ciężkiego oleju opałowego, jest stosunkowo niewielka. Ogółem w 2008 r., w wyniku prowadzonego procesu regeneracji olejów odpadowych w LOTOS Jasło, uzyskano 4.855.540 kg oleju bazowego regeneratu. Następnie olej ten został zużyty do produkcji oleju przemysłowego L-AY oraz oleju CARBOFLOT-B, których wyprodukowano w łącznej ilości 5.650.290 kg. Wobec powyższego procent materiałów pochodzących z recyklingu wykorzystanych w procesie produkcyjnym przez LOTOS Jasło wyniósł w okresie sprawozdawczym 86%.</p>	

ENERGIA

Dane w tabeli obok dotyczą energii nieodnawialnej.

NR GRI	OBSZAR				
EN 3	Bezpośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii				
Wyszczególnienie	Jednostka miary	Bezpośrednie, zakupione źródła energii	Bezpośrednie, wyprodukowane źródła energii	Bezpośrednie, sprzedane źródła energii	Bezpośrednie, całkowite zużycie energii
Gaz ziemny	GJ	308.658			308.658
Gaz opałowy	GJ		5.937.491		5.937.491
Olej opałowy HSC > 1%	GJ		3.286.517		3.286.517
Energia elektryczna	GJ		361.774	52.659	309.115
Energia ciepła	GJ		6.535.322	144.862	6.390.460

NR GRI	OBSZAR	
EN 4	Pośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii	
Wyszczególnienie	Jednostka miary	Średnio zaawansowana energia zakupiona
Energia elektryczna	GJ	960.677

ENERGIA

NR GRI	OBSZAR
EN 5	Ilość energii zaoszczędzonej dzięki konserwacji/remontom infrastruktury i poprawie efektywności energetycznej dotychczas stosowanych narzędzi
	<p>Wzrost efektywności wykorzystania ciepła odpadowego z instalacji technologicznych (temperatura spalin z pieców technologicznych) wynika z przeprowadzonej modernizacji kotłów utylizatorów i wprowadzonych innowacji polegających na zwiększaniu sprawności procesu odzysku ciepła. Działania te prowadzone są w sposób ciągły i mają również na celu zmniejszenie emisji CO₂, SO₂, NO_x i pyłów w elektrociepłowni produkującej parę na bazie oleju opałowego.</p> <p>Bardziej efektywne wykorzystanie ciepła odpadowego w kotłach utylizatorach pozwoliło na wzrost dodatkowej produkcji pary wodnej o 272.000 GJ na rok, wartości około 850.000 zł/rok.</p> <p>Grupa LOTOS posiada własną elektrociepłownię, której układ technologiczny umożliwia wytwarzanie energii elektrycznej w Kogeneracji (energia zawarta w paliwie zamieniana jest w jednym procesie technologicznym w energię elektryczną i ciepłą). Moc cieplna elektrociepłowni to 464 MW, a moc elektryczna 30 MW. Produkowana energia cieplna i elektryczna jest zużywana na potrzeby własne. Produkcja energii cieplnej zaspokaja całkowite potrzeby Grupy LOTOS, zaś produkcja energii elektrycznej zaspokaja około 30% potrzeb własnych.</p> <p>Podstawowym warunkiem ubiegania się o wydanie świadectw z Kogeneracji (energia czerwona) jest posiadanie koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej. Wykonany przez akredytowaną jednostkę audit pozwolił na otrzymanie przez Grupę LOTOS Praw Majątkowych do Świadectw Pochodzenia z Kogeneracji na całą wyprodukowaną energię, czyli 100.492,8 MWh (361.774 GJ), przy sprawności elektrociepłowni 95,2%. Dało to oszczędność energii pierwotnej w wysokości 19,67%.</p>

WODA

NR GRI	OBSZAR
EN 8	Całkowity pobór wody według źródła
<ul style="list-style-type: none"> Woda podziemna: 179.735 m³ Woda powierzchniowa: 2.520.603 m³ <p>Całkowita ilość: 2.700.338 m³</p>	

NR GRI	OBSZAR
EN 9	Źródła wody zubożone przez nadmierny jej pobór
<p>Grupa LOTOS nie wpływa znacząco na źródło wody powierzchniowej, tj. nie przekracza ustalonej dla rzeki Motławy wartości tzw. nienaruszalnego przepływu wynoszącego 0,56 m³/s.</p> <p>Średni pobór wody jest mniejszy niż 5% średniego przepływu w rzece.</p>	

NR GRI	OBSZAR
EN 10	Procent i łączna objętość wody podlegającej recyklingowi i ponownemu wykorzystaniu
<p>Produkcja wody gospodarczej z oczyszczonych ścieków w 2008 r. wyniosła 845.397 m³.</p>	

BIORÓŻNORODNOŚĆ

NR GRI	OBSZAR
EN 11	<p>Lokalizacja oraz powierzchnia posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych gruntów zlokalizowanych w obszarach chronionych lub obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi bądź przylegających do takich obszarów</p> <p>Rafineria Grupy LOTOS zlokalizowana jest w południowo-wschodniej części Gdańska w odległości 6 km od centrum, w dzielnicy o charakterze przemysłowo-magazynowym. Administracyjnie teren Grupy LOTOS znajduje się w obrębie miasta Gdańska i gminy Pruszcz Gdański, na antropogenicznie przekształconych polderach Żuław Gdańskich, na południowym brzegu Martwej Wisły i jest oddzielony od sąsiednich polderów ciekami Czarnej Łachy i Rozwójką. Ta część Żuław Gdańskich odwadniana jest przez ujściowy odcinek Motławy, system melioracyjny oraz układ drenażowy utrzymujący obniżony poziom wód gruntowych na terenie rafinerii. Wody z terenów polderowych odprowadzane są do kanałów za pomocą pompowni.</p> <p>Od strony północnej Grupa LOTOS graniczy z Martwą Wisłą, za którą znajduje się Baza Magazynowa Przedsiębiorstwa Eksploatacji Rurociągów Naftowych (PERN). Wschodnia granica PERN przylega do dzielnicy mieszkaniowej Górki Zachodnie z niską, rozproszoną zabudową mieszkaniową. Zabudowa ta znajduje się w odległości ok. 800 m od północno-wschodniej granicy Grupy LOTOS. Za północnym brzegiem Martwej Wisły, za pasem łąk i gruntów ornych, w odległości ponad 1 km, położona jest zwarta zabudowa mieszkaniowa dzielnicy Stogi.</p> <p>Wschodnia granica Grupy LOTOS przylega do pasa łąk i gruntów rolnych, a południowo-wschodnia do oczyszczalni komunalnej <i>Gdańsk-Wschód</i>, za którą rozciągają się grunty rolne.</p> <p>Południowa granica przylega do ul. Elbląskiej (droga krajowa nr E7), za którą również położone są tereny obecnie wykorzystywane rolniczo, leżące w granicach miasta Gdańsk i gminy Pruszcz Gdański. W perspektywie ma tu powstać kompleks obiektów o charakterze usługowo-przemysłowym, z których pierwszy – Centrum Usługowe Makro Cash and Carry Poland – jest już użytkowany.</p> <p>Od strony zachodniej Grupa LOTOS sąsiaduje z terenami przemysłowymi, w dalszej odległości (750 m) występuje niska, rozproszona zabudowa mieszkaniowa (Rudniki). Dalej w odległości ok. 1 km zlokalizowana jest zwarta kilkukondygnacyjna zabudowa mieszkaniowa.</p> <p>W odległości 13 km od Grupy LOTOS w kierunku północno-zachodnim znajduje się obszar ochrony uzdrowiskowej miasta Sopot.</p> <p>Łączna powierzchnia gruntów, które są własnością Grupy LOTOS bądź znajdują się w użytkowaniu wieczystym to 360,4 ha, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeznaczone pod działalność produkcyjną: 234,5 ha, • bazy magazynowo-dystrybucyjne (Piotrków, Poznań, Rypin): 7,0 ha. <p>Teren Grupy LOTOS bezpośrednio nie graniczy z żadnym terenem chronionym bądź terenem o wysokiej wartości bioróżnorodności.</p>

BIORÓŻNORODNOŚĆ

NR GRI	OBSZAR
EN 12	Opis istotnego wpływu działalności, produktów i usług na bioróżnorodność obszarów chronionych i obszarów o dużej bioróżnorodności poza obszarami chronionymi
Właściwe użytkowanie produktów Grupy LOTOS nie powoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.	
NR GRI	OBSZAR
EN 13	Siedliska chronione lub zrewitalizowane
W 2008 r. kontynuowano działania rekultywacyjne w pasie rurociągów łączących rafinerię Grupy LOTOS z Portem Północnym. Prace prowadzone były w 9 miejscach, zgodnie z prawomocnymi decyzjami – Prezydenta Miasta Gdańska, a po ukazaniu się Ustawy z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, Wojewody Pomorskiego – zatwierdzającymi zakres i sposób prowadzenia rekultywacji.	
NR GRI	OBSZAR
EN 14	Strategie, działania i plany zarządzania wpływem na bioróżnorodność
Nie stwierdzono negatywnego wpływu działalności produkcyjnej Grupy LOTOS na stopień bioróżnorodności w środowisku lądowym, słodkowodnym i morskim.	
NR GRI	OBSZAR
EN 15	Liczba gatunków znajdujących się w Czerwonej Księdze Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i Jej Zasobów [IUCN] oraz na krajowych listach gatunków zagrożonych, zidentyfikowanych na obszarze oddziaływania organizacji według stopnia zagrożenia wyginięciem
Działalność Grupy LOTOS nie powoduje zagrożenia dla gatunków ujętych na czerwonej liście IUCN.	

EMISJE, ŚCIEKI, ODPADY

NR GRI	OBSZAR
EN 16	Całkowita bezpośrednia i pośrednia ilość emisji gazów cieplarnianych według wagi
Łączna emisja CO ₂ : 1.135.348 ton	

NR GRI	OBSZAR
EN 17	Inne istotne pośrednie emisje gazów cieplarnianych według wagi
Brak danych.	

NR GRI	OBSZAR
EN 18	Inicjatywy podjęte w celu zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i uzyskane efekty
<p>Grupa LOTOS podjęła kilka inicjatyw służących osiągnięciu celu, jakim jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Są nimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> komputerowy system wizualizacji i optymalizacji zużycia energii. System ten wykonany został w 2008 r. Obecnie trwa jego wdrażanie. odzyskiwanie i wykorzystywanie gazów zrzutowych na pochodnie. Obecnie realizowany jest etap wstępny inwestycji. 	

EMISJE, ŚCIEKI, ODPADY

Wojciech Blew,
dyrektor ds. rozwoju technologii
Grupy LOTOS

Ochrona środowiska i zasobów naturalnych to dla Grupy LOTOS jeden z najważniejszych elementów strategii rozwoju. Zarówno w planowanych inwestycjach, szczególnie przy realizacji Programu 10+, jak i w już funkcjonujących zakładach, stosowane są nowoczesne technologie zapewniające niską emisję zanieczyszczeń i wysoką efektywność energetyczną procesów produkcyjnych.

Unia Europejska na początku 2005 r. wprowadziła w życie nowy instrument ochrony środowiska nazwany systemem handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych. Jego celem jest promowanie zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w sposób opłacalny i ekonomicznie efektywny. Warto przypomnieć, że 80% emisji gazów cieplarnianych na terenie UE stanowi dwutlenek węgla.

Przemysł rafineryjny należy do branż, które w wyniku swojej działalności korzystają z surowców naturalnych i w trakcie energochłonnego procesu produkcyjnego emitują do atmosfery gazy cieplarniane. Chcemy zmniejszać naszą uciążliwość dla środowiska i dlatego zarówno prowadzone modernizacje, jak i nowe instalacje są projektowane i realizowane pod kątem ograniczenia energochłonności przerobu, co pozwoli zmniejszyć emisję CO₂.

Prowadząc nowe inwestycje, lub w nich uczestnicząc, mamy na uwadze parametry ekologiczne realizowanych przedsięwzięć. W 2008 r. rafineria Grupy LOTOS w Gdańsku, dzięki inwestycji Pomorskiej Spółki Gazownictwa, została zasilona gazem ziemnym. Zastąpienie dotychczas wykorzystywanego gazu propan-butan (LPG) gazem ziemnym w procesie rafinacji ropy naftowej pozwala Grupie LOTOS zmniejszyć emisję dwutlenku węgla do atmosfery. Uruchomiony układ zasilania w gaz ziemny powstał w wyniku zastosowania nowatorskiej technologii dostaw gazu, umożliwiającej pełne dostosowanie parametrów dostawy do potrzeb odbiorcy. Jest to pionierskie rozwiązanie w systemie dystrybucji gazu ziemnego w skali kraju. Dzięki jego zastosowaniu Grupa LOTOS zyskała dodatkowe źródło gazu, który używany jest jako paliwo w piecach technologicznych.

Kolejną ważną decyzją było zainicjowanie w 2008 r. projektu nowej elektrociepłowni zasilanej gazem ziemnym, którą będziemy budować wspólnie z naszymi partnerami – Energa i PGNiG. Nowoczesna elektrociepłownia nie tylko przyczyni się do zbilansowania potrzeb energetycznych Pomorza, ale przede wszystkim, w porównaniu do elektrowni węglowych, istotnie zmniejszy emisję CO₂ do atmosfery. Będzie to druga pod względem wielkości mocy elektrycznej elektrociepłownia gazowa w Polsce. Ilość ciepła wyprodukowanego w ciągu roku przekroczy 5 mln GJ, a energii elektrycznej 1,5 mln MWh. Oznacza to, że – już po odliczeniu zużycia przez Grupę LOTOS – na rynek energii elektrycznej trafi dodatkowo 1,05 mln MWh. Energią tą można zasiląć aż 330 tys. gospodarstw domowych. Roczne zużycie gazu potrzebnego do wyprodukowania takiej ilości energii szacowane jest na ok. 370 mln m³.

Należy podkreślić, że przewidywane rozwiązania technologiczne będą charakteryzowały się niskimi wskaźnikami wpływu na środowisko, co jest zgodne z pakietem klimatyczno-energetycznym Unii Europejskiej. Ze względu na dużą czystość paliwa gazowego takie zanieczyszczenia, jak tlenki siarki oraz pyły, praktycznie nie będą występowały. Natomiast emisja CO₂ dla tego obiektu będzie o 40% mniejsza w porównaniu do jednostki węglowej o takiej samej mocy i skali produkcji. Uruchomienie działalności elektrociepłowni planowane jest jesienią 2013 r.

EMISJE, ŚCIEKI, ODPADY

NR GRI	OBSZAR
EN 19	Emisje substancji niszczących warstwę ozonową według wagi
Grupa LOTOS nie wykorzystuje ani nie emituje substancji niszczących warstwę ozonową.	

NR GRI	OBSZAR
EN 20	Emisja związków NO _x , SO _x i innych istotnych związków emitowanych do powietrza według rodzaju i wagi
Emisja	[tys. ton/rok]
SO ₂	5,0224
Dozwolone wartości maksymalne SO ₂	6,0556
NO ₂	1,3167
Dozwolone wartości maksymalne NO ₂	2,0948
Pył z elektrociepłowni	0,0863
Dozwolone wartości maksymalne pyłu	0,1634

EMISJE, ŚCIEKI, ODPADY

NR GRI	OBSZAR						
EN 21	Całkowita objętość odprowadzanych ścieków według jakości i docelowego miejsca przeznaczenia						
<div>Ilość odprowadzonych ścieków [m³]:<ul style="list-style-type: none">● Rozwójka: 3.294.540● Martwa Wisła: 724.249</div> <div>Razem: 4.018.789</div>							
Stężenia średnie		Rozwójka			Martwa Wisła		
		2007	2008	Wartość dopuszczalna	2007	2008	Wartość dopuszczalna
BZT ₅	mg O ₂ /l	7,5	6,04		2,56	3,9	20,0
ChZT	mg O ₂ /l	50,9	49,18		56,38	54,82	100,0
zawiesiny ogólne	mg/l	7,1	8,99	35,0	5,56	8,61	35,0
fenole lotne indeks fenolowy	mg/l	0,011			0,0016	0,0031	0,080
substancje ekstrahujące się eterem naftowym	mg/l	2,2			2,66	1,18	40,0
węglowodory ropopochodne	mg/l	1,25	1,54	5,00	1,134	0,512	5,00
azot ogólny	mg N/l	4,929			3,12	4,01	25,0*
fosfor ogólny	mg P/l	0,443			0,380	0,392	2,5*
siarczki	mg/l	0,013			0,004	0,008	0,16
nikiel	mg Ni/l	0,0127	0,0025		0,0124	0,0089	0,4000
wanad	mg V/l	0,0243	0,0060		0,0296	0,0254	1,6000
glin	mg Al/l	0,0867	0,0200		0,032	0,0383	2,4000

*
Wartość dopuszczalna
wyrażona jako średnia roczna
danego wskaźnika.

EMISJE, ŚCIEKI, ODPADY

*
Dane dotyczące zmagazynowanych na koniec lat 2007 i 2008 odpadów są danymi bilansowymi. Magazynowanie jest konsekwencją konieczności zgromadzenia „transportowych” ilości rodzajów odpadów.

NR GRI	OBSZAR
EN 22	Całkowita waga odpadów według rodzaju i metody postępowania z nimi
Odpady	[tony]
Odpady wytworzone w 2008 r., w tym: ● odpady niebezpieczne ● inne niż niebezpieczne	8.806 4.126 4.680
Odpady zmagazynowane na koniec 2007 r. (przeszły na 2008 r.)*	3.680
Razem: odpady do zagospodarowania w 2008 r.	12.486
Wartości dopuszczalne (dane z pozwolenia zintegrowanego)	57.991
Odpady poddane odzyskowi (odzyskiwanie)	8.964
Odpady unieszkodliwione, w tym: ● spalanie ● usunięcie na składowisko	155 99 56
Odpady zmagazynowane na miejscu na koniec 2008 r., w tym: ● niebezpieczne ● inne niż niebezpieczne	3.367 988 2.379

EMISJE, ŚCIEKI, ODPADY

NR GRI	OBSZAR
EN 23	Całkowita liczba i objętość istotnych wycieków
<p>W 2008 r. na 16 zdarzeń awaryjnych zanotowano jedno istotne z punktu widzenia wpływu na środowisko, tj. wyciek przy próbie kradzieży produktu (benzyny), transportowanego rurociągiem do portu. Nie jest możliwe określenie objętości benzyny, jaka wyciekła w tym zdarzeniu. Określono skalę zdarzenia i sposób zrehabilitowania skażonego terenu.</p> <p>Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, w związku z powyższym wyciekiem, przeprowadził kontrolę interwencyjną, wydając zarządzenie pokontrolne dotyczące przeprowadzenia działań naprawczych w przedmiotowym terenie. Prace związane z rekultywacją miejsca zdarzenia rozpoczęto w styczniu 2009 r.</p>	

NR GRI	OBSZAR
EN 24	Waga transportowanych, importowanych, eksportowanych i przetworzonych odpadów uznanych za niebezpieczne (w rozumieniu Aneksu I, II, III i VIII Konwencji Bazylejskiej) oraz procent odpadów transportowanych transgranicznie
<p>W 2008 r. Grupa LOTOS nie eksportowała i nie importowała odpadów do zagospodarowania. Natomiast przekazano do zagospodarowania w kraju 4.109 ton odpadów niebezpiecznych, z czego 4.068 ton poddano odzyskowi, a 41 ton unieszkodliwiono.</p>	

NR GRI	OBSZAR
EN 25	Rodzaj, rozmiar, status ochronny oraz znaczenie dla bioróżnorodności akwenów wodnych i odnośnych siedlisk, na które istotny wpływ ma zrzucała przez organizację woda i wycieki
<p>Odbiorniki ścieków Grupy LOTOS nie mają statusu ochrony. Nie występuje narażenie bioróżnorodności tych odbiorników.</p>	

PRODUKTY I USŁUGI

Inicjatywy mające na celu ograniczanie negatywnego wpływu produktów i usług na środowisko, z uwagi na specyfikę działalności, podejmowane są przez poszczególne spółki Grupy Kapitałowej LOTOS. Dotyczy to w szczególności następujących podmiotów: LOTOS Asphalt, LOTOS Kolej, LOTOS Oil, LOTOS Paliwa i LOTOS Parafiny.

NR GRI	OBSZAR
EN 26	Inicjatywy mające na celu minimalizowanie wpływu produktów i usług na środowisko oraz zakres wpływu tych inicjatyw
LOTOS Asphalt	<p>W 2008 r. Spółka kontynuowała projekt mający na celu eliminację emisji niezorganizowanej z procesu magazynowania i ekspedycji asfaltów w Gdańsku i Jaśle. W latach kolejnych przewiduje się budowę kompleksowej instalacji do utylizacji par asfaltu generowanych podczas załadunku produktu w Gdańsku.</p> <p>W minionym roku podjęto również inicjatywę redukcji ilości ścieków przemysłowych powstających w procesie produkcyjnym asfaltów. Spodziewany efekt ekologiczny tych działań powinien być widoczny w II połowie 2009 r.</p> <p>W 2008 r. podjęto również decyzję o zastąpieniu kompresora powietrza procesowego, nowoczesnymi urządzeniami o znacznie zredukowanej mocy akustycznej. Uruchomienie nowej instalacji kompresorów wpłynie znacząco na poziom hałasu w obrębie instalacji produkcyjnej. Efekt ekologiczny przewidziany jest na II połowę 2009 r.</p> <p>W okresie sprawozdawczym wpływ pracy instalacji na środowisko został zmniejszony w porównaniu do lat poprzednich, głównie poprzez realizację programu środowiskowego minimalizacji emisji niezorganizowanej z terenów produkcyjnych. Efekt ilościowy jest niemierzalny.</p>
LOTOS Oil	<p>W przypadku produktów wytwarzanych przez Spółkę ich wpływ na środowisko po zakończeniu użytkowania jest większy, niż w samym procesie produkcji. Podobna sytuacja dotyczy opakowań, w których produkty wprowadzane są na rynek.</p> <p>Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi zlecono organizacji odzysku wykonanie obowiązków w zakresie regeneracji, odzysku oraz recyklingu opakowań i olejów smarowych wprowadzonych na rynek krajowy.</p> <p>W procesie produkcyjnym największy wpływ na środowisko wywierają wytwarzane odpady. Na terenie oddziału produkcyjnego zlokalizowanego w Czechowicach-Dziedzicach w I kwartale 2009 r. uruchomiono urządzenie do bezodpadowej produkcji nakrętek z tworzywa sztucznego.</p>

PRODUKTY I USŁUGI

LOTOS Paliwa Spółka zrealizowała lub kontynuowała w 2008 r. następujące inwestycje proekologiczne w stacjach paliw LOTOS na terenie kraju:

- Modernizacja kanalizacji deszczowej, sanitarnej i przemysłowej (płyta szczelna) – uszczelnienie terenu objętego wpływem oddziaływania stacji paliw LOTOS w celu uniknięcia przypadkowego przedostania się zanieczyszczeń generowanych przez stacje do środowiska naturalnego.
- Modernizacja instalacji paliwowych w zakresie budowy instalacji pochłaniających opary benzyn (VRS, dystrybutory) – modernizacje i montaż nowych instalacji mających na celu ograniczenie przedostawania się oparów benzyn do atmosfery podczas procesów zrzutu paliwa z cysterny do zbiorników podziemnych i tankowania pojazdów. Emisja oparów benzyn na stacjach nie podlega sankcjom prawnym w zakresie jej wielkości, jednak na stacjach LOTOS jest niemal całkowicie zredukowana w wyniku działania urządzeń pochłaniających opary. Skuteczność urządzeń waha się w granicach 85-99%.
- Budowa urządzeń do pomiaru i monitorowania stanów magazynowych produktów naftowych, budowa urządzeń do sygnalizacji wycieku produktów naftowych do gruntu, wód powierzchniowych i gruntowych – instalowanie elektronicznych systemów zapewniających kontrolowanie stanu magazynowania mające na celu zapobieganie niekontrolowanemu wyciekowi produktów ropopochodnych.
- Wymiana zbiorników jednopłaszczowych na dwupłaszczowe – inwestycje mające na celu zabezpieczenie środowiska przed przedostaniem się substancji ropopochodnych do gleby. Drugi płaszcz zbiornika i elektroniczny system kontrolujący szczelność obu ścian zbiornika zapobiegają niekontrolowanemu wyciekowi do gruntu. Pomiar wód gruntowych wykazują, że brak jest zanieczyszczeń gruntu substancjami ropopochodnymi na skutek funkcjonowania stacji paliw.
- Modernizacja kotłowni – inwestycje mające na celu ograniczenie emisji szkodliwych czynników do atmosfery. Stosowanie cyklonów oczyszczających gazy wylotowe lub wymiana kotłowni na jednostki nowoczesne odpowiadające wymaganym standardom.

Wartość inwestycji przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym przekroczyła 2,7 mln zł. Działaniami objęto 31 stacji paliw.

LOTOS Parafiny Największego wpływu na środowisko naturalne, w zakresie oddziaływania Spółki, nie mają produkty przez nią wytwarzane, lecz odpady i ubytki powstające w wyniku głównego procesu produkcyjnego, jakim jest proces rafinacji i odbioru surowca. W związku z tym, dokonano uszczelnienia tac ziemnych zbiorników magazynowych oraz uszczelnienia torowiska do odbioru gaczy parafinowych z cystern kolejowych. Ponadto, w wyniku optymalizacji zużycia ilości chemikaliów w procesie rafinacji, zmniejszono o blisko 20% odpady powstające w wyniku rafinacji.

PRODUKTY I USŁUGI

Hanka Krzyżańska,
prezes Zarządu
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.

W LOTOS Paliwa bliskie jest nam pojęcie zrównoważonego rozwoju. Mamy głęboką świadomość, że – tak jak powiedział Mark Twain – „problem z Ziemią polega na tym, że jakiś czas temu przestano ją produkować” i my jako spółka jesteśmy świadomi tego, że aby zapewnić dalszą egzystencję na Ziemi i możliwości zaspokajania potrzeb wszystkich ludzi i przyszłych generacji, powinniśmy zadbać o zrównoważony rozwój wszelkich dziedzin życia i ludzkiej działalności. Przekładając to na język biznesowy, społeczeństwo powinno żyć w miarę możliwości „z odsetek”, a nie „z kapitału”.

Nasze dążenie do zrównoważonego rozwoju przejawia się w ograniczaniu szkodliwego wpływu działalności firmy na stan środowiska poprzez instalacje nowoczesnych urządzeń do pomiaru i monitorowania stanów magazynowych produktów, co zapobiega niekontrolowanym wyciekom produktów do gruntu. Ponadto, stale monitorujemy zanieczyszczenia gleby, instalujemy urządzenia umożliwiające pobór i analizę wód gruntowych. Wymieniliśmy zbiorniki jednopłaszczowe na dwupłaszczowe, co zabezpiecza środowisko przed przedostaniem się substancji ropopochodnych do gleby i jednocześnie pozwala stale monitorować przestrzeń pomiędzy płaszczami zbiornika. Modernizujemy kanalizacje deszczowe, sanitarne i przemysłowe, budujemy separatory, co ogranicza wydostawanie się poza nasze obiekty zanieczyszczeń generowanych przez stacje paliw.

Przyczyniamy się do ograniczenia efektu globalnego ocieplenia poprzez zainstalowanie na stacjach paliw LOTOS reduktorów mocy. Chronimy przyrodę i jednocześnie konsekwentnie obniżamy koszty funkcjonowania naszych stacji. Zastosowane rozwiązania pozwalają nam na zmniejszenie zużycia energii w obwodach oświetleniowych nawet do 30%. Od 2008 r. jesteśmy uczestnikami The European Greenlight Programme – inicjatywy proekologicznej popieranej przez Komisję Europejską.

W Spółce LOTOS Paliwa poprzez zysk rozumie się nie tylko wpływy finansowe, lecz także wpływ na poprawę stanu środowiska, dawanie ludziom godnej pracy i stwarzanie warunków do dobrego życia. Wszystko to jest traktowane jako zysk, na równi z zyskiem finansowym.

PRODUKTY I USŁUGI

NR GRI	OBSZAR
EN 27	Procent odzyskanych materiałów ze sprzedawanych produktów i ich opakowań według kategorii materiału
	<p>Zgodnie z Ustawą z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, obowiązki wybranych spółek w zakresie osiągnięcia wymaganego poziomu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych oraz odzysku i regeneracji olejów smarowych, zostały zlecone wyspecjalizowanym organizacjom odzysku.</p>
LOTOS Asphalt	<p>Produkty Spółki w większości są dostarczane cysternami. Jedynie około 6% produktów jest sprzedawanych w opakowaniach jednostkowych. LOTOS Asphalt samodzielnie nie prowadzi regeneracji opakowań. Zadania w tym zakresie realizuje na rzecz Spółki firma zewnętrzna, świadcząca usługi odzysku i recyklingu opakowań wprowadzonych do obrotu.</p> <p>W 2008 r. masa opakowań wprowadzona na rynek przez LOTOS Asphalt wyniosła 15,4 ton. Recyklingowi poddano 27% opakowań. Wskaźnik odzysku wyniósł 50%.</p>
LOTOS Oil	<p>Poziom odzysku i recyklingu uzyskany przez Spółkę LOTOS Oil w 2008 r. wyniósł odpowiednio w grupach:</p> <ul style="list-style-type: none"> oleje smarowe podlegające Ustawie z dnia 11 maja 2001 r. – wskaźnik odzysku 50%, wskaźnik recyklingu 35%. opakowania – wskaźnik odzysku 50%, wskaźnik recyklingu 27%. Na rynek wprowadzono 3.098 Mg, w tym wskaźnik recyklingu dla opakowań w poszczególnych kategoriach wyniósł odpowiednio: <ul style="list-style-type: none"> z tworzyw sztucznych 16%, z papieru i tektury 49%, ze stali 25%, z drewna 15%.
LOTOS Paliwa	<p>Spółka nie wprowadza na rynek produktów w opakowaniach, które podlegają obowiązkowi recyklingu/odzysku. Prowadzi jedynie sprzedaż na stacjach paliw produktów w opakowaniach zawierających substancje niebezpieczne, które po zużyciu stają się odpadem niebezpiecznym w postaci opakowań zawierających pozostałości tych substancji. Klient może pozostawić je na stacji.</p> <p>Postępowanie z odpadem w postaci zużytych opakowań określa procedura wewnętrzna LOTOS Paliwa w zakresie gospodarowania odpadami. Zgodnie z nią zarządzający stacją wyznacza miejsce na zbieranie wytworzonych na stacji odpadów w szczelnym pojemniku. Odpady są magazynowane na stacji do czasu odbioru ich przez wyspecjalizowaną firmę zewnętrzną.</p>
LOTOS Parafiny	<p>Spółka wprowadziła w 2008 r. na rynek krajowy ogółem 370,381 Mg opakowań. Wskaźnik odzysku wyniósł 50% (185,191 Mg opakowań), zaś wymagany ustawowo poziom recyklingu został przekroczony, osiągając wartość 37% (136,183 Mg opakowań).</p> <p>Zewnętrzna organizacja odzysku w 2008 r. odebrała z rynku w imieniu LOTOS Parafiny następujące ilości opakowań* w poszczególnych kategoriach:</p> <ul style="list-style-type: none"> z tworzyw sztucznych: 10.938 Mg, poziom obowiązku recyklingu 16%, z papieru i tektury: 114.508 Mg, poziom obowiązku recyklingu 49%, ze stali, w tym z blachy stalowej: 1.217 Mg, poziom obowiązku recyklingu 25%, z drewna (w tym palety): 9.520 Mg, poziom obowiązku recyklingu 15%.

*
Dotyczy opakowań, w które zapakowany jest towar wprowadzany na rynek krajowy

ZGODNOŚĆ Z PRAWEM

TRANSPORT

Tabela obok przedstawia korzyści środowiskowe związane z elektryfikacją bocznic kolejowej LOTOS Kolej w aspekcie znacznego ograniczenia zużycia paliwa.

NR GRI	OBSZAR
EN 28	Wartość istotnych grzywien i całkowita wartość niefinansowych sankcji za niedostosowanie się do praw i regulacji dotyczących ochrony środowiska
Nie wystąpiły przypadki naruszenia i / lub niedostosowania się Grupy LOTOS do praw i regulacji środowiskowych.	

NR GRI	OBSZAR
EN 29	Istotny wpływ na środowisko na skutek transportu produktów, innych dóbr i materiałów wykorzystywanych w działalności organizacji oraz transport pracowników

LOTOS Kolej Podmiotem realizującym zadania związane z obsługą logistyczną w zakresie transportu kolejowego na rzecz Grupy LOTOS oraz spółek zależnych jest LOTOS Kolej. Od początku działalności w 2003 r. podejmowane przez LOTOS Kolej zadania inwestycyjne służą podstawowemu celowi, tj. obniżeniu kosztów nadeń ekspediuowanych koleją przez Grupę LOTOS oraz stworzeniu infrastruktury zapewniającej wywóz koleją zwiększonych ilości produktów wyprodukowanych przez Grupę LOTOS, planowanych po uruchomieniu kluczowych inwestycji związanych z realizacją Programu 10+. Istotnym elementem realizowanych zadań inwestycyjnych była również identyfikacja, eliminacja lub ograniczenie zagrożeń wynikających z prowadzonej działalności w aspekcie ochrony środowiska naturalnego.

Kluczowym zadaniem inwestycyjnym dla Spółki w 2008 r. była elektryfikacja bocznic kolejowej LOTOS Kolej i toru dojazdowego do niej. Korzyści środowiskowe związane z elektryfikacją bocznic kolejowej zawierają się głównie w:

- zmniejszeniu zużycia paliwa, a tym samym zmniejszeniu emisji spalin poprzez znaczne ograniczenie eksploatacji lokomotyw spalinowych,
- ograniczeniu hałasu – lokomotywy elektryczne są cichsze od lokomotyw spalinowych,
- ograniczeniu emisji drgań od lokomotyw spalinowych – silnik spalinowy lokomotywy jest głównym źródłem drgań; oraz eliminacji lub ograniczeniu zagrożeń wynikających z:
- ewentualnego zanieczyszczenia wody i gruntu w przypadku awaryjnego wycieku paliw wskutek awarii, uszkodzenia zbiornika paliwowego lub instalacji paliwowej,
- zanieczyszczeń (odpadów) technologicznych powstających przy przeglądach, naprawach i czyszczeniach części zespołów napędowych lokomotyw spalinowych,
- zanieczyszczeń (odpadów) pyłowych i ściekowych z zaplecza technicznego utrzymującego lokomotywy spalinowe.

Zużycie paliwa [tony/rok]

Rok	Wariant bez elektryfikacji	Wariant z elektryfikacją	Różnica
2009	502	131	371
2010	526	137	389
2011	556	145	411

TRANSPORT

LOTOS Asfalt Spółka zarządza w całości transportem asfaltu oraz ciężkiego oleju opałowego, natomiast przewóz produktów LOTOS Asfalt jest zlecany specjalistycznym firmom zewnętrznym. Wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, produkty Spółki są dostarczane środkiem transportu zużywającym mniejszą ilość energii na tonę przewożonego produktu. Przykładem jest transport realizowany do baz magazynowych oraz duże jednostkowe dostawy do klientów, które prowadzi się transportem kolejowym zamiast cysternami samochodowymi. Spółka LOTOS Asfalt prowadzi stały nadzór nad stanem jakościowym cystern, stosowaniem się do zasad i procedur załadunku, przewozu i rozładunku produktów asfaltowych i ciężkiego oleju opałowego. W przeważającej większości przypadków, transport produktów asfaltowych i ciężkiego oleju opałowego jest prowadzony przy wykorzystaniu izolowanych cystern samochodowych i kolejowych, minimalizujących konieczność podgrzewania produktów w jego finalnych zastosowaniach.

LOTOS Oil Spółka posiada oddziały produkcyjne w Gdańsku, Czechowicach-Dziedzicach i Jaśle. Sprzedaż produktów następuje bezpośrednio z tych oddziałów lub z Centrum Dystrybucji zlokalizowanego w Piotrkowie Trybunalskim. Oleje bazowe, stanowiące podstawę wytwarzanych olejów smarowych, wytwarzane są przez Grupę LOTOS w Gdańsku, skąd rurociągami przesyłane są do zbiorników oddziału produkcyjnego LOTOS Oil w Gdańsku lub cysternami kolejowymi do oddziałów w Czechowicach-Dziedzicach i Jaśle. Dodatki wykorzystywane w procesach produkcyjnych dowożone są do każdego z oddziałów za pomocą transportu drogowego. Na terenie oddziałów transport pomiędzy wydziałem, w którym powstaje gotowy produkt, a miejscem jego konfekcjonowania odbywa się za pomocą rurociągów. Do przewożenia gotowego produktu w opakowaniu do magazynu, z którego następuje załadunek do klienta, wykorzystywane są wózki widłowe w większości napędzane gazem LPG oraz wózki elektryczne. Poprzez wyeliminowanie z użycia wózków zasilanych olejem napędowym zredukowana została ilość odprowadzanych do powietrza spalin. Transport produktów pomiędzy poszczególnymi oddziałami, oddziałami a Centrum Dystrybucji, jak również wysyłka do klientów wykonywana jest przez sprawdzonych przewoźników w systemie całopojazdowym. Dzięki zastosowaniu tego typu transportu ograniczona została do minimum liczba kilometrów przejechanych przez samochody transportujące towar. Wymogiem, jaki musi spełniać pojazd transportujący, jest posiadanie przez niego dokumentu potwierdzającego spełnienie wymagań przynajmniej EURO2*. Po wdrożeniu dodatkowej kontroli szczelności ładowanych opakowań z produktem, do minimum zostaje ograniczona możliwość ewentualnych wycieków produktów w czasie transportu do klienta.

LOTOS Paliwa Realizacja transportu produktów sprzedawanych przez LOTOS Paliwa została zlecona specjalistycznym firmom zewnętrznym, które są zobowiązane posiadać stosowne licencje oraz dopuszczenie dla wykorzystywanych środków transportowych do transportu materiałów niebezpiecznych, a operatorzy tych środków stosowne świadectwa kwalifikacyjne i uprawnienia. Wszelkie koszty usuwania i eliminowania zanieczyszczeń powietrza wskutek emisji, regeneracji, a także zarządzania środowiskowego i prewencji, związane z wykonywaniem usług transportowych ponoszą usługodawcy i nie stanowią one przedmiotu raportowania LOTOS Paliwa. Do działań mających na celu minimalizację wpływu transportu produktów na środowisko podjętych przez LOTOS Paliwa można zaliczyć:

- opracowanie wymagań z zakresu bezpieczeństwa dla miejsc realizacji dostaw i systemu akceptacji tych miejsc oraz tras przejazdu z bazy magazynowej przed wykonaniem pierwszej dostawy,
- opracowanie procedur bezpiecznego załadunku, transportu i rozładunku paliw oraz systematyczna kontrola ich przestrzegania,
- opracowanie procedur określających zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych,
- nadzór nad środkami transportu usługodawców pod kątem spełnienia stawianych wymagań technicznych,
- nadzór nad systemem doboru i szkoleń pracowników zatrudnionych przy transporcie produktów.

* Ustanowiona w Unii Europejskiej norma emisji spalin.

WYDATKI
NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

NR GRI	OBSZAR
EN 30	Całkowite wydatki poniesione na ochronę środowiska i inwestycje według ich rodzaju
	<p>Opłaty ponoszone za gospodarcze korzystanie ze środowiska [tys. zł]</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Emisja zanieczyszczeń do powietrza: 3.181,2 ● Pobór wody: 113,4 ● Odprowadzanie ścieków: 213,1 <p>Razem: 3.507,8</p>
	<p>Wartość inwestycji zmniejszających negatywne oddziaływanie na środowisko w relacji do łącznej wartości inwestycji w 2008 r.</p> <p>Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska [tys. zł]</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Inwestycje proekologiczne: 224.723 ● Inwestycje ogółem: 1.910.687

PRAKTYKI W STOSUNKACH
PRACY I GODNA PRACA

ZATRUDNIENIE

NR GRI	OBSZAR			
LA 1	Łączna liczba pracowników według typu zatrudnienia, rodzaju umowy o pracę i regionu			
Wielkość zatrudnienia w dniu 31.12.2008 ● Grupa LOTOS: 1.246 ● Grupa Kapitałowa LOTOS: 4.878				
Wyszczególnienie	pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni	na czas nieokreślony	na czas określony lub tymczasowo
Gdańsk	1143	10	856	297
Czechowice	30	0	30	0
Jasło	15	0	15	0
Kraków	4	1	3	2
Piotrków Trybunalski	9	0	9	0
Poznań	5	0	4	1
Rypin	10	0	9	1
Warszawa	19	0	11	8
Razem:	1235	11	937	309

KOLOREM **NIEBIESKIM**
WSKAZANO GŁÓWNE
WSKAŹNIKI GRI,
ZAŚ **SZARYM** DODATKOWE.

ZATRUDNIENIE

NR GRI	OBSZAR
LA 2	Łączna liczba odejść i wskaźnik rotacji pracowników w podziale na grupy wiekowe, płeć i region
Wskaźnik rotacji pracowników w Grupie LOTOS wynosił w 2008 r. 16,13%.	

NR GRI	OBSZAR
LA 3	Świadczenia dodatkowe gwarantowane pełnoetatowym pracownikom, które nie są zapewniane pracownikom czasowym i pracującym w niepełnym wymiarze godzin, według głównych jednostek organizacyjnych
Grupa LOTOS zapewnia wszystkim pracownikom, tj. zatrudnionym na czas nieokreślony (stałym), na czas określony (tymczasowym), w pełnym wymiarze czasu pracy (pełnoetatowym) i niepełnym wymiarze czasu pracy (niepełnoetatowym) możliwość korzystania z pakietu tych samych świadczeń socjalnych zagwarantowanych w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy i Regulaminie korzystania z Funduszu Świadczeń Socjalnych. Firma zapewnia ubezpieczenie na życie z funduszem inwestycyjnym, dodatkową opiekę medyczną niepublicznego zakładu zdrowia, urlop wychowawczy przysługujący matce lub ojcu dziecka, pomoc socjalną w postaci pożyczek, zapomóg, dofinansowania wypoczynku pracowników i ich dzieci.	

RELACJE W STOSUNKACH PRACY I ZARZĄDZANIA

NR GRI	OBSZAR
LA 4	Odsetek pracowników, których obejmuje układ zbiorowy pracy
Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy obejmuje 96% pracowników Grupy LOTOS.	

NR GRI	OBSZAR
LA 5	Minimalne okresy wypowiedzenia związane z istotnymi zmianami działalności, z uwzględnieniem czy są one określone w układzie zbiorowym pracy
Minimalny okres wypowiedzenia umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, zgodnie przepisami prawa pracy, jest uzależniony od okresu zatrudnienia u pracodawcy i wynosi 2 tygodnie – jeżeli pracownik był zatrudniony krócej niż 6 miesięcy i 3 dni w przypadku, jeśli jest zatrudniony na tzw. zastępstwo.	

BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY

NR GRI	OBSZAR
LA 6	Odsetek całkowitej liczby zatrudnionych, reprezentowanych w formalnych komisjach ds. bezpieczeństwa i higieny pracy, w których skład wchodzi kierownictwo i pracownicy, które doradzają w zakresie programów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz monitorują takie programy
<p>Zgodnie z przepisami prawa pracy w Grupie LOTOS powołana została Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy (Komisja BHP). W jej skład wchodzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● pełnomocnik ds. związków zawodowych, ● służba bhp, ● lekarz sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami, ● Zakładowy Społeczny Inspektor Pracy, ● przedstawiciele związków zawodowych. 	

BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY

Praca w trudnych warunkach wymaga wysokich standardów bezpieczeństwa

NR GRI	OBSZAR
LA 7	Wskaźnik urazów, chorób zawodowych, dni straconych i nieobecności w pracy oraz liczba wypadków śmiertelnych związanych z pracą według regionów

Główne rodzaje obrażeń to uszkodzenia kończyn – skręcenia, stłuczenia, złamania.
W 2008 r. nie było żadnych wypadków ciężkich i śmiertelnych.

Kategoria	Grupa LOTOS	Grupa Kapitałowa LOTOS
Wypadki przy pracy	7	49
Absencja powypadkowa (dni kalendarzowe). Naliczanie utraconych dni rozpoczyna się z chwilą uzyskania zwolnienia lekarskiego przez poszkodowanego pracownika.	171	1.375
Choroby zawodowe	brak	brak
Wskaźnik wypadkowości LTIF	2,86	5,2

W Grupie LOTOS klasyfikuje się wypadki przy pracy zgodnie z polskim prawodawstwem. Dodatkowo firma rejestruje i wprowadza działania zapobiegawcze dla niebezpieczeństw klasyfikowanych według skali europejskiej, tj. sytuacji niebezpiecznych, zdarzeń potencjalnie wypadkowych, wypadków powodujących niezdolność do pracy powyżej jednego dnia (LTI – *Lost Time Injury*), na podstawie których wyliczany jest wskaźnik LTIF (*Lost Time Injury Frequency*), przypadków udzielenia pierwszej pomocy przedlekarskiej (*First Aid*) oraz wypadków tzw. „na drodze” (*Road Accidents*).

BEZPIECZEŃSTWO
I HIGIENA PRACY

NR GRI	OBSZAR
LA 8	Edukacja, szkolenia, doradztwo, programy prewencyjne i kontroli ryzyka, które zapewniają pomoc w przypadku poważnych chorób pracownikom, ich rodzinom lub członkom społeczności lokalnej
Grupa LOTOS nie prowadzi tego typu działalności.	

NR GRI	OBSZAR
LA 9	Kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy uwzględnione w formalnych porozumieniach ze związkami zawodowymi
<p>Polskie prawo pracy nie przewiduje żadnego pola do zawierania porozumień dotyczących BHP. Przedmiot BHP jest regulowany przepisami bezwzględnie obowiązującymi. Przedstawiciele pracowników partycypują w zakresie prawem przewidzianym w sprawach związanych z BHP. Przejawem tego uczestnictwa jest udział przedstawicieli załogi w składzie i posiedzeniach Komisji BHP, która jest organem doradczym pracodawcy. Na tym forum realizowany jest też obowiązek konsultowania z przedstawicielami pracowników wszystkich spraw z zakresu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy.</p> <p>Zarząd Grupy LOTOS, rozumiejąc wagę spraw bezpieczeństwa, wyraził zgodę na zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy zawodowej Zakładowego Społecznego Inspektora Pracy.</p>	

SZKOLENIA I EDUKACJA

NR GRI	OBSZAR		
LA 10	Średnia liczba godzin w ramach szkoleń przypadających na jednego pracownika według rodzaju zatrudnienia w systemie rocznym		
Kategoria zatrudnienia	Liczba pracowników	Liczba godzin poświęconych na szkolenia	Średnia liczba godzin szkoleniowych, przypadająca na 1 pracownika
Kierownictwo wyższego szczebla	40	1.832	45,8
Kierownictwo niższego szczebla	108	4.832	44,7
Administracja	611	20.225	33,1
Produkcja	487	4.954	10,2

NR GRI	OBSZAR
LA 11	Programy rozwoju umiejętności menadżerskich i kształcenia ustawicznego, które wspierają ciągłość zatrudnienia pracowników oraz ułatwiają przejście na emeryturę
<p>Grupa LOTOS umożliwia wszystkim pracownikom uczestnictwo w programach szkoleniowych mających na celu kształtowanie umiejętności osobistych, społecznych i zawodowych oraz dotyczących kształcenia ustawicznego w celu aktywizacji zawodowej, jak również udziela wsparcia w zakończeniu ścieżki kariery. Firma prowadzi programy wsparcia w zakresie przejścia pracowników na emeryturę, które dotyczą planowania przedemerytalnego dla przyszłych emerytów oraz odpraw uwzględniających wiek pracownika i staż.</p>	

NR GRI	OBSZAR
LA 12	Odsetek pracowników podlegających regularnym ocenom jakości pracy i przeglądowi rozwoju kariery zawodowej
<p>W Grupie LOTOS 79% pracowników podlegało regularnej ocenie efektywności i ścieżki kariery w 2008 r. Zgodnie z procedurą „Okresowej oceny pracowników Grupy LOTOS S.A.” ocenie podlegają wszyscy pracownicy zatrudnieni w koncernie na podstawie umowy o pracę (z wyłączeniem Zarządu), którzy w terminie przeprowadzenia oceny okresowej posiadają co najmniej 6-miesięczny staż w danej komórce organizacyjnej. Bezpośredni przełożony – oceniający pracownika, musi również posiadać w terminie przeprowadzenia oceny co najmniej 6-miesięczny staż pracy na danym stanowisku.</p> <p>Mając na uwadze zmiany organizacyjne w sprawozdawczym okresie oraz dużą liczbę nowo zatrudnionych osób, uzyskany wynik jest zgodny z założeniami.</p>	

ZRÓŻNICOWANIE
I RÓWNE SZANSE

NR GRI	OBSZAR								
LA 13	Skład organów zarządzających i nadzorczych spółki w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności								
Skład organów zarządzających i nadzorczych Grupy LOTOS oraz podział ze względu na płeć						31.12.2008 r.			
	Mężczyźni		%	Kobiety		%			
Zarząd	3	0,24		0	0,00				
Kadra wyższego szczebla	21	1,68		8	0,64				
Kadra średniego szczebla	51	4,09		15	1,20				
Razem	75	6,01		23	1,84				
Skład organów zarządzających i nadzorczych Grupy LOTOS oraz podział ze względu na wiek									
	do 30 lat		%	30–50 lat		%	powyżej 50 lat		%
Zarząd	0	0,00		1	0,08		2	0,16	
Kadra wyższego szczebla	0	0,00		22	1,76		7	0,56	
Kadra średniego szczebla	6	0,48		42	3,37		18	1,44	
Razem	6	0,48		65	5,21		27	2,16	

NR GRI	OBSZAR			
LA 14	Skala podstawowego wynagrodzenia mężczyzn w stosunku do wynagrodzenia kobiet według kategorii zatrudnienia			
Kategoria zatrudnienia	Liczebność		Skala podstawowego wynagrodzenia mężczyzn do wynagrodzenia kobiet w %	
	kobiety	mężczyźni		
Kierownictwo wyższego szczebla (w tym Zarząd)	8	32	112	31.12.2008 r.
Kierownictwo niższego szczebla	39	69	126	
Administracja	349	262	149	
Produkcja	1	486	176	
Razem	397	849	133	

PRAWA CZŁOWIEKA

PRAKTYKI DOTYCZĄCE
INWESTYCJI I ZAMÓWIEŃ

NR GRI	OBSZAR
HR 1	Procent i łączna liczba znaczących umów inwestycyjnych, które zawierają klauzule dotyczące praw człowieka lub które zostały poddane kontroli pod tym kątem
Grupa LOTOS nie stosowała dotąd w zawieranych umowach klauzul dotyczących praw człowieka.	

NR GRI	OBSZAR
HR 2	Procent znaczących dostawców i wykonawców, którzy zostali poddani kontroli w zakresie przestrzegania praw człowieka oraz działania podjęte w tej kwestii
Grupa LOTOS nie przeprowadzała dotąd – zarówno w procesie wylaniania dostawców i wykonawców, jak i współpracy z nimi – kontroli mających na celu weryfikację przestrzegania przez nich praw człowieka.	

NR GRI	OBSZAR
HR 3	Łączna liczba godzin szkoleń pracowników w zakresie polityki i procedur dotyczących przestrzegania praw człowieka, które są istotne dla prowadzonej działalności biznesowej oraz procent przeszkolonych pracowników
Grupa LOTOS przeznaczyła 452 godziny na szkolenie pracowników w zakresie polityki i procedur dotyczących praw człowieka, które są istotne dla prowadzonej działalności. Przeszkolono łącznie 23% pracowników.	

PRZECIWDZIAŁANIE
DYSKRYMINACJI

NR GRI	OBSZAR
HR 4	Łączna liczba przypadków dyskryminacji i podjęte działania w tej kwestii
W Grupie LOTOS nie wystąpiły przypadki dyskryminacji ze względu na rasę, kolor skóry, płeć, religię, poglądy polityczne, pochodzenie narodowe lub społeczne.	

**WOLNOŚĆ ZRZESZANIA SIĘ
I NEGOCJACJI ZBIOROWYCH**

NR GRI	OBSZAR
HR 5	Działalność zidentyfikowana jako mogąca stanowić ryzyko naruszenia prawa swobody zrzeszania się i negocjacji zbiorowych oraz działania podjęte w celu wspierania możliwości wykonania tych praw
W Grupie LOTOS nie wystąpiły działania, w których prawa do zrzeszania się i rokowań mogły być zagrożone.	

PRACA DZIECI

NR GRI	OBSZAR
HR 6	Działania zidentyfikowane jako niosące ze sobą istotne ryzyko wykorzystania pracy dzieci oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków
W Grupie LOTOS nie wystąpiły działania, które uznawane są jako stanowiące znaczne ryzyko zaistnienia przypadków pracy dzieci i młodocianych pracowników narażonych na prace niebezpieczne dla zdrowia i życia.	

**PRACA OBOWIĄZKOWA
I PRZYMUSOWA**

NR GRI	OBSZAR
HR 7	Działania zidentyfikowane jako niosące ze sobą istotne ryzyko wystąpienia pracy przymusowej lub obowiązkowej oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków
W Grupie LOTOS nie wystąpiły incydenty pracy obowiązkowej i wymuszonej.	

PRAKTYKI BEZPIECZEŃSTWA

NR GRI	OBSZAR
HR 8	Procent pracowników ochrony wyszkolonych zgodnie z polityką bądź procedurami obowiązującymi w organizacji dotyczącymi aspektów praw człowieka, które są istotne w związku z prowadzoną działalnością biznesową
Zgodnie z polityką i procedurami dotyczącymi aspektów praw człowieka, które są istotne w związku z prowadzoną działalnością, wyszkolonych zostało 91% pracowników ochrony. W przypadku firmy świadczącej usługi ochrony dla Grupy LOTOS podobnymi szkoleniami objęto 89% pracowników.	

ODPOWIEDZIALNOŚĆ
ZA PRODUKT

ZDROWIE
I BEZPIECZEŃSTWO
KLIENTA

NR GRI	OBSZAR
PR 1	<p>Etapy cyklu życia produktu, na których ocenia się wpływ produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo w celu poprawy wskaźników oraz procent istotnych kategorii produktów i usług podlegających takim procedurom</p> <p>Procedury obowiązujące w Grupie LOTOS narzucają określenie wpływu wszystkich produktów na zdrowie i bezpieczeństwo. Wszystkie produkty wytwarzane podczas przerobu ropy naftowej podlegają klasyfikacji, a przez to ocenie wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo użytkowania. Działania te są określone w rozporządzeniu REACH (ang. <i>Registration Evaluation Authorisation of Chemicals</i>) – czyli rejestracja, ocena i udzielanie zezwoleń dotyczących substancji chemicznych, które jest inicjatywą unijną, służącą systematyzacji i uporządkowaniu zasad wprowadzania na rynek substancji chemicznych (EC 1907/2006 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z 18 grudnia 2006 r.).</p> <p>Grupa LOTOS Etapy cyklu użytkowania, w których usprawniany jest wpływ produktów na zdrowie i bezpieczeństwo</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊗ koncepcja rozwoju produktu ⊗ R&D (badania i rozwój) ⊗ certyfikacja ⊗ produkcja i wytwarzanie ⊗ marketing i promocja ⊗ dystrybucja zapasów i zaopatrzenie ⊗ użytkowanie i serwis ⊗ usunięcie, ponowne użycie lub recykling. <p>LOTOS Asphalt W LOTOS Asphalt na głównych etapach – koncepcji, rozwoju, produkcji oraz dystrybucji i zaopatrzenia uwzględniane są potencjalne działania, które mogą wpływać na środowisko i bezpieczeństwo. Po zidentyfikowaniu aspektu z omawianego zakresu, przeprowadzane są działania mające na celu eliminację lub minimalizację potencjalnych zagrożeń. Każda grupa produktów, pomimo klasyfikacji asfaltów naftowych jako produktów bezpiecznych, posiada <i>Kartę Charakterystyki</i>, która opisuje właściwości, zasady bezpiecznego użytkowania oraz potencjalne zagrożenia, jakie może stanowić kontakt z produktem. Informacje takie przekazywane są klientom. Emulsje asfaltowe posiadają dodatkowo atesty Państwowego Zakładu Higieny.</p> <p>Etapy cyklu użytkowania, w których usprawniany jest wpływ produktów na zdrowie i bezpieczeństwo</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊗ koncepcja rozwoju produktu ⊗ R&D (badania i rozwój) ⊗ certyfikacja ⊗ produkcja i wytwarzanie ⊗ dystrybucja zapasów i zaopatrzenie

**ZDROWIE
I BEZPIECZEŃSTWO
KLIENTA**

Izabela Czaplicka,
kierownik Projektu REACH
w Grupie LOTOS

W połowie listopada 2008 r. Grupa LOTOS zamknęła etap wstępnej rejestracji chemikaliów zgodnie z harmonogramem unijnego rozporządzenia REACH.

Decyzję o uruchomieniu Projektu REACH podjęto w Grupie LOTOS na początku 2007 r. Od wiosny 2007 r., zgodnie z założeniami prawa unijnego, trwają w całej Grupie Kapitałowej LOTOS prace nad jego realizacją.

Grupa LOTOS, zgodnie z harmonogramem wykonała wiele złożonych zadań przygotowujących rejestrację wstępną substancji chemicznych. Do tej pory określono m.in. rolę każdej spółki jako producenta, importera, dalszego użytkownika lub dystrybutora. Zidentyfikowano blisko 120 różnego rodzaju substancji chemicznych produkowanych lub importowanych, nadając im kody chemiczne, zgodne z nomenklaturą prawodawstwa w zakresie chemikaliów. Uporządkowano system informacji o przepływie chemikaliów w obszarze całej Grupy Kapitałowej, ich nazewnictwo oraz wykazy dostawców, klientów, kupowanych i sprzedawanych produktów.

Większość zadań została zaplanowana i zrealizowana z myślą o kolejnych krokach w następnych latach, np. rejestracji właściwej, udzielaniu zezwoleń i ograniczeń. Trzeba podkreślić, że podjęcie ze znacznym wyprzedzeniem przygotowań do wdrożenia rozporządzenia REACH w całej korporacji dowodzi wysokiej świadomości związanej z koniecznością zarządzania chemikaliami. Wdrażanie Projektu REACH w Grupie LOTOS przewidziano na 11 lat.

Aby obniżyć koszty wprowadzenia Projektu REACH, Grupa LOTOS aktywnie uczestniczy w pracach międzynarodowych organizacji zajmujących się produktami takimi jak: olej bazowy, napędowy, opałowy, benzyny, asfalty, substancje w wyrobach parafinowych. W ten sposób uda się ograniczyć część kosztów blisko o połowę w stosunku do sytuacji, gdyby firma prowadziła samodzielne badania.

Warto wspomnieć, że w maju 2006 r. Grupa LOTOS przystąpiła do CONCAWE – organizacji skupiającej rafinerie i zajmującej się badaniem czystości wód oraz powietrza. Organizacja pomaga w przygotowaniu części raportów bezpieczeństwa dotyczących badań substancji o podobnych właściwościach toksykologicznych i ekotoksykologicznych.

Grupa LOTOS dokonała już rejestracji wstępnej wszystkich swoich produktów, przez co automatycznie przystąpiła do forów informacyjnych w ramach SIEF (Scientific Information Exchange Forum). Dzięki podjętym działaniom, klienci Grupy LOTOS mogą być spokojni, że nadal będą otrzymywać produkty, a dostawy będą dokonywane zgodnie z prawodawstwem chemicznym. Wymiana informacji pomiędzy przedsiębiorstwami w ramach SIEF oraz z Europejską Agencją Chemikaliów (ECHA) w Helsinkach odbywa się elektronicznie. Obsługa systemu REACH w Grupie Kapitałowej LOTOS następuje poprzez zintegrowany system informatyczny, z którego mogą korzystać wszystkie spółki. Jest on kompatybilny z innymi systemami w ramach konsorcjów produktowych innych przedsiębiorstw petrochemicznych. Jako narzędzia informatyczne wykorzystywane są: bezpłatna europejska baza danych IUCLID5 oraz portal REACH IT, który służy m.in. do przesyłania plików rejestracji wstępnej.

Grupa LOTOS na bieżąco analizuje postęp procedur tworzenia tzw. List Kandydackich substancji SVHC (substancji wzbudzających szczególne duże obawy) i podejmuje wszelkie niezbędne działania celem wywiązania się z obowiązków nałożonych przez rozporządzenie REACH. Żadna z substancji produkowanych i wprowadzanych do obrotu przez Grupę LOTOS nie znajduje się obecnie na opublikowanej przez ECHA Liście Kandydackiej substancji SVHC.

**ZDROWIE
I BEZPIECZEŃSTWO
KLIENTA**

LOTOS Oil Wszystkie wyroby produkowane w LOTOS Oil posiadają *Kartę Charakterystyki*. Na podstawie tych kart produkty klasyfikowane są jako bezpieczne lub niebezpieczne. Opis produktu przedstawiony na *Karcie* informuje użytkownika o potencjalnych zagrożeniach, jakie niesie produkt w odniesieniu do zdrowia człowieka oraz środowiska naturalnego. W przypadku produktu zaklasyfikowanego jako niebezpieczny, opis zagrożeń jest umieszczony w punkcie 15 *Karty* oraz na etykiecie produktu. W tych miejscach znajduje się również numer telefonu kontaktowego, pod którym można uzyskać więcej informacji na jego temat.

Etapy cyklu użytkowania, w których usprawniany jest wpływ produktów na zdrowie i bezpieczeństwo

- ⊗ koncepcja rozwoju produktu
- ⊗ R&D (badania i rozwój)
- ⊗ certyfikacja
- ⊗ produkcja i wytwarzanie
- ⊗ marketing i promocja
- ⊗ dystrybucja zapasów i zaopatrzenie
- ⊗ użytkowanie i serwis
- ⊗ wycofanie z użytkowania, ponowne użycie lub recykling.

LOTOS Paliwa Spółka LOTOS Paliwa prowadzi działania mające na celu ochronę zdrowia i bezpieczeństwa na wszystkich etapach procesu sprzedaży paliw, od momentu wydania produktu z bazy do sprzedaży na stacjach paliw sieci LOTOS. Firma zapewnia transport w odniesieniu do około 30% sprzedawanego paliwa (hurt i detal razem), w tym w 100% dla stacji własnych sieci LOTOS oraz w 100% dla wysyłek kolejowych. Pozostała sprzedaż jest realizowana z odbiorem transportem klienta. Transport drogowy paliw jest realizowany przez zewnętrzne podmioty spoza Grupy Kapitałowej LOTOS na zasadach outsourcingu usług. Prowadzony jest nadzór nad bezpieczeństwem tego etapu realizacji usługi poprzez ustalanie warunków oraz kontrolę dostaw na podstawie umów i stosownych procedur. Transport kolejowy do odbiorców jest realizowany przez spółkę LOTOS Kolej.

W ramach prowadzonego nadzoru aspektu zdrowia i bezpieczeństwa w transporcie drogowym monitorowane są m. in.:

- załadunek w bazach,
- bezpieczny przejazd cysterny na kontrolowanej trasie,
- bezpieczeństwo miejsc rozładunku – rozładunek zgodnie z ustaloną procedurą postępowania oraz wskaźnik jej realizacji,
- postępowanie w przypadku rozlania, awarii,
- działania korygujące w przypadku zaistnienia nieprawidłowości.

W zakresie sprzedaży paliw na stacjach własnych LOTOS Paliwa ustala standardy i prowadzi nadzór nad ich realizacją przez Zarządzających stacjami. Proces uregulowany jest na podstawie odrębnych umów i obowiązujących procedur postępowania, które są systematycznie poddawane doskonaleniu. W ramach ustalonych standardów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa, nadzorowane i poddawane ocenie zgodności z nimi są m.in:

- dostawy paliw,
- nadzór nad infrastrukturą,
- postępowanie w przypadku wypadków i awarii,
- zasady bezpieczeństwa w zakresie obsługi klienta i sprzedaży paliw,
- zarządzanie środowiskowe zgodne z normą PN-EN ISO 14001: 2005,
- zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy zgodne z normą PN-N-18001.

W ramach prowadzonej działalności LOTOS Paliwa posiada certyfikat zgodności Systemu Zarządzania Jakością z normą PN-EN ISO 9001:2001 w zakresie hurtowego obrotu i dostarczania do stacji paliw benzyn i olejów napędowych do pojazdów samochodowych oraz hurtowego obrotu lekkimi olejami opałowymi.

**ZDROWIE
I BEZPIECZEŃSTWO
KLIENTA**

LOTOS Parafiny Na każdym etapie procesu stosowane są przez LOTOS Parafiny metody, mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa użytkowania wprowadzanych na rynek produktów. Na etapie projektowania ustalane są dostępne surowce i źródła ich pochodzenia oraz zakres analiz, które będą przeprowadzane dla projektowanego wyrobu. Dla każdego wyrobu przygotowana zostaje dokumentacja techniczna – *Warunki techniczne*, w których przywołane są normy czynnościowe oraz wymagania dotyczące parametrów jakościowych wyrobu gotowego oraz *Karta charakterystyki* zgodna z rozporządzeniem REACH.

W oparciu o zasady obowiązującego w Spółce Zintegrowanego Systemu Zarządzania na każdym etapie produkcji prowadzona jest kontrola w zakresie:

- Surowce – bieżąca kontrola parametrów na podstawie badań wykonywanych zgodnie z obowiązującym harmonogramem badań; surowce kontrolowane w zakresie bezpieczeństwa użytkowania (wszyscy kwalifikowani dostawcy potwierdzili wdrożenie rozporządzenia REACH oraz przesłali aktualne *Karty Charakterystyki*),
- Produkty – kontrola jakości zgodnie z obowiązującym harmonogramem badań; wyrób dopuszczony do sprzedaży na podstawie atestu jakości; okresowa kontrola produktów w zakresie zawartości substancji rakotwórczych oraz metali ciężkich, szczególnie dotyczy materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- Odpady – Spółka posiada zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku odpadów parafinowych. Odpady poddawane są rafinacji w istniejących instalacjach Spółki i wykorzystywane w produkcji.

Wyroby dostarczane są klientom wraz z atestem jakości, obowiązującymi warunkami technicznymi oraz *Kartą Charakterystyki*. Dokumentacja techniczna aktualizowana jest na bieżąco. Obowiązujące procedury obejmują wszystkie produkty Spółki, która 13 listopada 2008 r. dokonała rejestracji wstępnej substancji wprowadzanych do obrotu zgodnie z rozporządzeniem REACH.

NR GRI	OBSZAR
PR 2	Całkowita liczba incydentów niedostosowania się do regulacji i dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących wpływu produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo
W okresie sprawozdawczym w Grupie Kapitałowej LOTOS odnotowano 4 incydenty niedostosowania do obowiązujących regulacji, przepisów i kodeksów w zakresie wpływu produktu na zdrowie. Wszystkie stwierdzone przypadki odnoszą się do LOTOS Paliwa.	

OZNAKOWANIE
PRODUKTÓW I USŁUG

NR GRI	OBSZAR
PR 3	Rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur oraz procent znaczących produktów i usług podlegających takim wymogom
	<p>Dla wszystkich produktów wytwarzanych w Grupie LOTOS opracowywane są dokumenty zwane <i>Kartami Charakterystyki</i>, które są sporządzane w oparciu o obowiązujące wymagania prawne (rozporządzenie REACH). W dokumentach tych znajdują się informacje na temat wpływu produktu na zdrowie i środowisko, występowania niebezpiecznych składników, kontroli narażenia, postępowania w przypadku pożaru i uwolnienia produktu do środowiska oraz utylizacji odpadów. <i>Karty Charakterystyki</i> produktów dostępne są też na stronie internetowej www.lotos.pl.</p> <p>Grupa LOTOS Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług wymaganych przez wewnętrzne procedury</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊗ Pochodzenie składników danego produktu lub usługi ⊗ Skład, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo ⊗ Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi ⊗ Utylizacja produktów i wpływu na środowisko/społeczeństwo ⊗ Inne: postępowanie w trakcie magazynowania i transportu, właściwości fizykochemiczne, stabilność i reaktywność, postępowanie z odpadami <p>Spółki handlowe Grupy Kapitałowej LOTOS realizują obowiązek udostępniania informacji o produktach zgodnie z wytycznymi wynikającymi z przepisów prawa oraz obowiązujących wewnętrznych procedur postępowania.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ogólne zasady oznakowania opakowań zostały określone w ustawie o towarach paczkowanych. Zgodnie z tą ustawą na opakowaniu powinna być umieszczona nazwa produktu, jego nominalna ilość oraz oznaczenie paczkującego. ● Ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów zobowiązuje producenta do dostarczenia konsumentowi informacji umożliwiającej mu ocenę zagrożeń związanych z produktem w czasie zwykłego lub możliwego do przewidzenia okresu jego używania, jeżeli takie zagrożenia nie są, przy braku odpowiedniego ostrzeżenia, natychmiast zauważalne, jak również możliwości przeciwdziałania tym zagrożeniom. Oznaczenie każdego wytworzonego produktu, na podstawie obowiązujących przepisów prawa, właściwym kodem Polskiej Klasyfikacji Wytworów i Usług umożliwia dalszym sprzedawcom poprawne opodatkowanie towaru. ● Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej nakazuje wprowadzającemu towar zamieszczenie na nim (jego opakowaniu, etykiecie lub instrukcji) jego nazwy i adresu, nazwy towaru, innych oznaczeń i informacji wymaganych na podstawie odrębnych przepisów. ● Ustawa o substancjach i preparatach chemicznych nakłada obowiązek oznaczenia substancji i preparatów niebezpiecznych. Przepisy nakazują etykietowanie preparatów niebezpiecznych w pełnym zakresie, zaś w ograniczonym w stosunku do preparatów niezaklasyfikowanych jako niebezpieczne, ale zawierających przynajmniej jedną substancję niebezpieczną.

OZNAKOWANIE
PRODUKTÓW I USŁUG

LOTOS Asphalt W przypadku wytwarzanych przez LOTOS Asphalt materiałów budowlanych, do których zalicza się grupy produktowe, takie jak: asfalty drogowe, asfalty modyfikowane, emulsje asfaltowe oraz specyfiki asfaltowe, niezbędne jest podanie pełnej informacji dotyczącej produktów. Zwłaszcza istotne są informacje o wyrobie budowlanym oraz odpowiednie oznakowanie produktu specjalnym znakiem budowlanym. Na „Dowodzie wydania” dołączanym do każdej partii ekspediowanego produktu, oprócz znaku budowlanego, podawane są następujące informacje:

- adres producenta i zakładu, w którym wyrób został wyprodukowany,
- nazwa, gatunek produktu według specyfikacji technicznej (normy lub aprobaty technicznej) oraz nazwa handlowa,
- numer i data publikacji polskiej normy lub aprobaty technicznej, z którą potwierdzono zgodność wyrobu,
- numer i data wystawienia krajowej deklaracji zgodności,
- nazwa jednostki certyfikującej (jeśli brała udział w zastosowanym systemie oceny zgodności),
- zalecenia BHP.

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług wymaganych przez wewnętrzne procedury

- ⊗ Pochodzenie składników danego produktu lub usługi
- ⊗ Skład, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo
- ⊗ Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi
- ⊗ Utylizacja produktów i wpływu na środowisko/społeczeństwo
- ⊗ Inne: zagrożenia, które mogą wystąpić przy stosowaniu produktu, treści wymagane specyfikacjami technicznymi (normami zharmonizowanymi, aprobatami) do umieszczania w dołączanych informacjach, oznakowanie wymagane przepisami prawnymi (prawo budowlane)

LOTOS Oil W związku z tym, że Spółka sprzedaje wyroby konfekcjonowane oraz w tzw. luzie, informacje o danym produkcie przekazywane są ich odbiorcy w różnej formie. Produkty konfekcjonowane zawierają niezbędne informacje na etykietach, natomiast informacje o wyrobach sprzedawanych luzem znajdują się w *Karcie Charakterystyki*, dostarczanej do odbiorcy wraz z produktem, dostępnej również na stronie internetowej producenta.

Na podstawie obowiązujących przepisów na produktach LOTOS Oil umieszcza się następujące informacje:

- nazwę produktu,
- opis i zastosowanie produktu,
- aprobaty i specyfikacje, jakie produkt spełnia,
- adres producenta,
- ilość nominalną produktu,
- oznaczenie dotyczące substancji niebezpiecznych w przypadku produktów zawierających substancje niebezpieczne,
- często także kod kreskowy.

W Spółce funkcjonuje procedura nadzorowania dokumentacji techniczno-produkcyjnej, w której określone zostały zasady dotyczące

napisów na etykietach z produktami. Wskazane są także osoby odpowiedzialne za wzory napisów i opakowań oraz treść umieszczanych informacji.

Do pozostałych dokumentów Systemu Zarządzania Jakością, funkcjonujących w Spółce należą m.in.:

- procedura procesów produkcyjnych,
- procedura kontroli i badań,
- procedura postępowania z wyrobem niezgodnym,
- instrukcje technologiczne,
- warunki techniczne,
- wzory etykiet i nadruków.

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług wymaganych przez wewnętrzne procedury

- ⊗ Pochodzenie składników danego produktu lub usługi
- ⊗ Skład, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo
- ⊗ Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi
- ⊗ Utylizacja produktów i wpływu na środowisko/społeczeństwo

OZNAKOWANIE
PRODUKTÓW I USŁUG

LOTOS Paliwa Spółka LOTOS Paliwa, dbając o dostęp do informacji dotyczących oddziaływania produktu, realizuje obowiązek ich udostępniania zgodnie z wytycznymi wynikającymi z przepisów prawa oraz obowiązujących wewnętrznych procedur postępowania.

W zakresie sprzedaży hurtowej i detalicznej, na życzenie klienta, udostępniane są informacje dotyczące charakterystyki wszystkich sprzedawanych paliw w postaci *Karty charakterystyki* substancji niebezpiecznej. Dla towarów sprzedawanych na stacjach, Zarządzający stacjami są zobowiązani do udostępniania na żądanie klienta analogicznych *Kart charakterystyki* substancji niebezpiecznych w zakresie towarów dostępnych w sklepach na stacjach paliw.

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług wymaganych przez wewnętrzne procedury

- ⊗ Pochodzenie składników danego produktu lub usługi (w zakresie Grupy LOTOS)
- ⊗ Skład, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo
- ⊗ Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi
- ⊗ Utylizacja produktów i wpływu na środowisko/społeczeństwo
- ⊗ Inne: identyfikacja zagrożeń; postępowanie w przypadku niezamierzonego uwolnienia do środowiska; informacje o transporcie

LOTOS Parafiny Klienci o własnościach wyrobu informowania są za pomocą Wzrostków Technicznych oraz *Kart Charakterystyk* tzw. *Kart bezpieczeństwa*. Informacje stosowane na opakowaniach, etykietach dla produktów winny zawierać co najmniej takie dane, jak: nazwa producenta i wyrobu, data produkcji, ilość nominalna, numer partii, czy znaki bezpieczeństwa.

W ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania w Spółce funkcjonuje szereg dokumentów regulujących pośrednio i bezpośrednio wytworzenie wyrobów, w szczególności:

- Instrukcje technologiczne,
- Karty technologiczne,
- Karty Charakterystyk substancji i preparatów,
- Procedura projektowania nowych wyrobów,
- Procedura identyfikacji wyrobów,
- Procedura zabezpieczania wyrobu oraz monitorowania jego jakości,

- Instrukcja nadzoru nad danymi dotyczącymi bezpieczeństwa użytkowania substancji i preparatów chemicznych,
- Procedura nadzorowania dokumentów,
- Instrukcja nadzorowania dokumentacji produkcyjno-technologicznej.

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług wymaganych przez wewnętrzne procedury

- ⊗ Skład, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo
- ⊗ Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi
- ⊗ Utylizacja produktów i wpływu na środowisko/społeczeństwo
- ⊗ Inne: identyfikacja zagrożeń; postępowanie w przypadku niezamierzonego uwolnienia do środowiska; informacje o transporcie

OZNAKOWANIE
PRODUKTÓW I USŁUG

NR GRI	OBSZAR
PR 4	Całkowita liczba incydentów niedostosowania się do regulacji i dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących informacji na temat produktów i usług oraz ich etykietowania

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono w Grupie Kapitałowej LOTOS żadnych incydentów niedostosowania do obowiązujących regulacji, przepisów i kodeksów w zakresie informacji na temat produktów.

NR GRI	OBSZAR
PR 5	Praktyki dotyczące satysfakcji klienta z uwzględnieniem wyników ankiet mających na celu badanie tej satysfakcji

LOTOS Paliwa Zgodnie z wewnętrznymi procedurami Zintegrowanego Systemu Zarządzania oraz normą ISO 9001, której kluczową myślą jest orientacja na klienta, LOTOS Paliwa prowadzi systematyczne badania pomiaru satysfakcji klientów. Analizy dotyczą zadowolenia z produktów i usług ze strony klientów indywidualnych, jak i satysfakcji ze współpracy klientów instytucjonalnych. Częstotliwość pomiaru i metodologia zostały określone w wewnętrznych kartach procesu.

Klienci indywidualni

Nazwa miernika	Częstotliwość pomiarów	Metoda pomiaru
Wskaźnik znajomości marki	spontaniczna wspomagana	1-2 razy na rok
Wskaźnik oceny jakości	1 raz na rok / 2 lata	OMNIBUS lub CAPI, próba min. 1000
Wskaźnik ogólnej oceny stacji (wizerunku)	1 raz na rok / 2 lata	Badania indywidualne CAPI lub PAPI
		Badania indywidualne

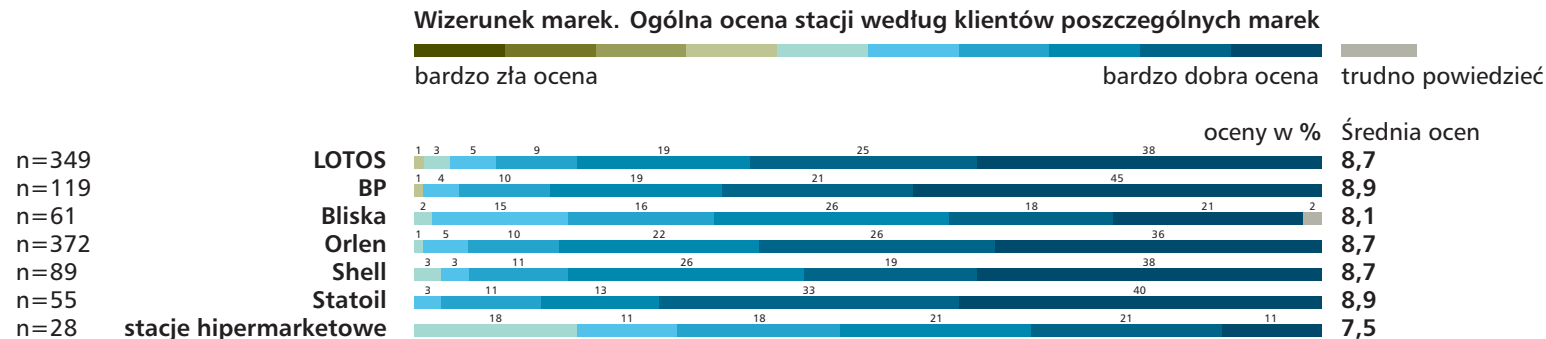
Klienci instytucjonalni

Indeks satysfakcji klientów ze współpracy	1 raz na rok / 2 lata	CATI, próba min. 400
Indeks satysfakcji klientów z opiekuna		
Indeks satysfakcji klientów z Biura Obsługi Klienta		
Indeks oceny funkcjonalności		
Indeks wizerunku marki		

102

Miernik procesu

OZNAKOWANIE
PRODUKTÓW I USŁUG

Zadowolenie klientów stacji LOTOS na tle rynku

Średnia ocena na skali od 1 (zdecydowanie niezadowolony) do 5 (zdecydowanie zadowolony)

% zadowolonych klientów
ogółem n=1000
Klienci LOTOS n=349

Przykładowe wyniki badań klientów indywidualnych LOTOS Paliwa z 2008 r. oraz porównanie do 2006 r.

Źródło:
Pentor RI, sierpień 2008

OZNAKOWANIE
PRODUKTÓW I USŁUG

LOTOS Oil Badanie i monitorowanie satysfakcji klienta jest ważną częścią działań LOTOS Oil. Ma ono na celu utrzymanie wysokiej jakości nie tylko produktów i usług, ale również wszystkich działań okołoproductowych, w tym związanych z utrzymaniem partnerskich stosunków z Autoryzowanymi Dystrybutorami. Badania satysfakcji klienta analizowane są w dwóch płaszczyznach:

- badania satysfakcji ostatecznych użytkowników olejów silnikowych,
- badania satysfakcji bezpośrednich partnerów handlowych – Autoryzowanych Dystrybutorów LOTOS Oil.

Badania pierwszej grupy, a więc ostatecznych odbiorców olejów, monitoruje się za pomocą zewnętrznych badań MOTO SCAN. Są to badania rynku olejów silnikowych do samochodów osobowych. Badanie ma charakter cykliczny (przeprowadzane od 2003 r.) – odbywa się 2 razy w roku (wiosna/jesień) na reprezentatywnej próbie losowej właścicieli samochodów osobowych (z silnikami czteresurowymi). Dzięki temu istnieje możliwość śledzenia zmian i trendów rynkowych, dokonywania porównań oraz weryfikacji rezultatów działalności w badanym okresie.

Satysfakcja drugiej grupy, którą stanowią Autoryzowani Dystrybutorzy LOTOS Oil, mierzona jest przez Dział Promocji Sprzedaży za pomocą bezpośrednich wywiadów (kwestionariusze) raz w roku. Przeprowadza się je z właścicielem, prezesem danej hurtowni, osobą odpowiedzialną za handel lub marketing (dyrektorzy, kierownicy). Badanie to polega na ocenie LOTOS Oil i najlepszego konkurenta (wybranego przez respondenta) według danego kryterium. Kryteria obejmują takie sfery działalności jak: produkty, sprzedaż/handel, transport/logistyka, marketing, serwis olejowy, asortyment produktowy, ogólne oceny współpracy.

Kluczowe wnioski z badań:

- **Udział w rynku producentów olejów silnikowych**
Udział w rynku olejów mierzony jest procentowym wskaźnikiem ilości zakupionego w ostatnich 12 miesiącach oleju silnikowego danej firmy, do całkowitej ilości olejów silnikowych kupionych w ostatnich 12 miesiącach przez wszystkie badane osoby. Największy udział w rynku ma LOTOS Oil (29,6%).
- **Pozycja rynkowa producentów olejów silnikowych**
Pozycja rynkowa producenta olejów mierzona jest procentowym wskaźnikiem liczby osób, które kupiły olej danej firmy do liczby wszystkich badanych właścicieli i użytkowników samochodów osobowych, którzy dokonali zakupu oleju w ostatnich 12 miesiącach. W 2008 r. najsilniejszą pozycję rynkową (30,1%) zanotował LOTOS Oil.

W podziale na asortyment produktowy, najsilniejszą pozycję rynkową zanotowały oleje LOTOS Semisyntetic i LOTOS Mineralny. Zgodnie z wynikami badania konsumenckiego MOTO SCAN, marka LOTOS cieszy się największą lojalnością użytkowników spośród wszystkich marek olejowych i wynosi 98,9%.

Ze względu na strukturę dystrybucji LOTOS Oil poprzez Autoryzowanych Dystrybutorów (co ma wpływ na niewielką liczbę ankietowanych podmiotów), badanie satysfakcji klienta biznesowego jest badaniem jakościowym i przytaczanie danych procentowych nie daje pełnego obrazu satysfakcji. Dzięki temu badaniu prowadzone jest udoskonalanie obszarów działających prawidłowo i usprawnianie obszarów tego wymagających, aby współpraca pomiędzy producentem a dystrybutorem w kolejnym roku była jeszcze bardziej satysfakcjonująca.

OZNAKOWANIE
PRODUKTÓW I USŁUG

LOTOS Parafiny Badania satysfakcji klientów wykonywane są raz w roku poprzez odpowiednio przygotowany zestaw pytań w formie ankiet. Ankietywanie przeprowadza się wśród kluczowych klientów LOTOS Parafiny.

Poniżej zamieszczono pytania, jakie zostały zawarte w ostatnim badaniu, które odbyło się w listopadzie 2008 r. Przeprowadzono je za pomocą ankiet zawierających 20 badanych czynników. Analizowano oceny ważone (iloczyn oceny i wagi każdego z ocenianych). Po analizie ankiet stwierdzono, iż:

Najmniejsze znaczenie (średnio) mają czynniki:

- rodzaj produktów konfekcjonowanych – pastylki, granulat,
- formy opakowań dla konfekcji.

Największe znaczenie dla współpracy (średnio) i największą zgodność respondentów mają czynniki:

- braki w realizacji zamówień,
- czas dostaw,
- czas oczekiwania na realizację.

Przeprowadzono także ocenę ogólną Spółki na tle konkurencji. Po analizie ankiet stwierdzono, że:

Najkorzystniej przedstawia się przewaga LOTOS Parafiny w:

- dostarczaniu niezbędnych informacji,
- częstotliwości kontaktów bezpośrednich przedstawicieli Spółki,
- czasie oczekiwania na załadunek i czasie załadunku produktów,
- odpowiednich formach opakowań dla konfekcji.

Neutralnie przedstawia się ocena czynników:

- godziny otwarcia biura sprzedaży,
- kompletność dokumentów sprzedażowych.

Niższe oceny niż konkurencja uzyskała Spółka dla kategorii:

- sposób i terminowość rozstrzygania reklamacji,
 - ceny produktów w stosunku do jakości.
- Reakcją na niższą ocenę w zakresie terminowości rozstrzygania reklamacji jest wdrażanie elektronicznego trybu rozpatrywania reklamacji w Spółce.

Przykładowe pytania zastosowane w ankiecie:

Jakość	Jak oceniana jest jakość oferowanych produktów
Cena	Czy ceny odpowiadają jakości produktów
Oferta	Czy oferta w zakresie „parafin” jest kompletna i dopasowana do potrzeb rynku
Konfekcja	Jak oceniacie zastosowanie produktów konfekcjonowanych (pastylki, granulat)
Opakowania	Czy dostępne formy opakowań dla konfekcji spełniają wymagania i oczekiwania
Obsługa sprzedaży	Proszę ocenić poziom obsługi w zakresie wystawiania dokumentów sprzedaży (fachowość pracowników)
Godziny sprzedaży	Czy godziny otwarcia biura sprzedaży są dopasowane do potrzeb
Czas dostaw	Czy czas dostaw LOTOS Parafiny spełnia oczekiwania
Czas realizacji	Czy czas oczekiwania na realizację zamówienia spełnia oczekiwania klienta
Reklamacja	Jak oceniacie sposób i terminowość rozstrzygania reklamacji
Informacje	Czy przedstawiciele LOTOS Parafiny dostarczają niezbędnych informacji i posiadają fachową wiedzę doradczą

KOMUNIKACJA
MARKETINGOWA

NR GRI	OBSZAR
PR 6	<p>Programy przestrzegania praw, standardów oraz dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących komunikacji marketingowej z uwzględnieniem reklamy, promocji oraz sponsoringu</p> <p>Grupa Kapitałowa LOTOS w procesie zarządzania całokształtem zagadnień związanych ze strategią marki korporacyjnej, strategią promocji oraz budową wartości i pożądanego wizerunku marki LOTOS, stosuje w swoich działaniach zasady:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● przestrzegania obowiązujących przepisów, ● nieprzynoszenia szkody w sposób rozmyślny, ● ponoszenia odpowiedzialności za konsekwencje działalności, ● właściwego wykorzystania wykształcenia, przygotowania zawodowego i doświadczenia pracowników. <p>Wszystkie działania realizowane są zgodnie z poszanowaniem ludzkiej godności, równości płci, bez używania treści kontrowersyjnych mogących obrażać grupy społeczne i bez negatywnych emocji. Zasady te stanowią uzupełnienie obowiązujących i bezwzględnie przestrzeganych przepisów prawa, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Konstytucji RP, ● Kodeksu cywilnego, ● Ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, ● Ustawy prawo prasowe, ● Ustawy o radiofonii i telewizji, ● Ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów, ● Ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, ● Ustawy o ochronie danych osobowych, ● Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ● Prawa własności przemysłowej, ● Kodeksu Etyki Reklamy. <p>Podmioty, z którymi współpracują spółki Grupy Kapitałowej LOTOS w zakresie komunikacji marketingowej zobowiązane są do przestrzegania Międzynarodowego Kodeksu Praktyki Reklamowej, wydanego przez Międzynarodową Izbę Handlową (ICC). Grupa LOTOS w prowadzonych działaniach sponsoringowych przestrzega standardów oraz stosuje zasady określone w dobrowolnych kodeksach postępowania opracowanych między innymi przez organizacje zrzeszające przedsiębiorców, skupiające podmioty realizujące działalność w przedmiocie promocji, reklamy czy sponsoringu, jak również organizacje propagujące dobre praktyki przedsiębiorstw. Koncern, jako członek Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, stosuje się w działaniach sponsoringowych do standardów i zasad kanonu etycznego wyznaczonego przez PKPP „Lewiatan”. Zgodnie ze wskazanymi standardami, Grupa LOTOS podejmuje ważne społecznie inicjatywy oraz sprawuje mecenat na miarę posiadanych możliwości.</p> <p>Firma stosuje się do zasad wskazanych w Kodeksie Etyki Reklamy opracowanym przez Radę Reklamy. Zawierane umowy o charakterze sponsoringowym są czytelne i zrozumiałe co do ich charakteru, określają precyzyjnie wszystkie zainteresowane podmioty oraz zobowiązania sponsorowanego. Grupa LOTOS nie angażuje się w wydarzenia, które mogłyby narazić na uszczerbek obiekty o znaczeniu historycznym lub artystycznym, jak również w wydarzenia, które mogłyby mieć negatywny wpływ na środowisko naturalne.</p> <p>Grupa LOTOS, jako członek Global Compact, w swoim postępowaniu stosuje się do dziesięciu przyjętych przez tę organizację fundamentalnych zasad z zakresu praw człowieka, standardów pracy, ochrony środowiska i przeciwdziałania korupcji. W odniesieniu do zasady związanej z odpowiedzialnością za środowisko naturalne w zakresie komunikacji marketingowej i sponsoringu firma działa w zgodzie z Zasadą 7., tj. <i>prewencyjne podejście do środowiska naturalnego</i> oraz Zasadą 8., tj. <i>podejmowanie inicjatyw mających na celu promowanie postaw odpowiedzialności ekologicznej</i>.</p>

KOMUNIKACJA
MARKETINGOWA

NR GRI	OBSZAR
PR 7	Całkowita liczba przypadków niezgodności z regulacjami i dobrowolnymi kodeksami regulującymi kwestie komunikacji marketingowej z uwzględnieniem reklamy, promocji i sponsoringu według rodzaju skutków
W okresie sprawozdawczym nie odnotowano żadnych przypadków niezgodności z regulacjami i kodeksami regulującymi kwestie komunikacji marketingowej.	

PRYWATNOŚĆ KLIENTA

NR GRI	OBSZAR
PR 8	Całkowita liczba uzasadnionych skarg związanych z naruszeniem prywatności klienta i utraty danych
W spółkach handlowych Grupy Kapitałowej, czyli w spółkach: Grupa LOTOS, LOTOS Asphalt, LOTOS Oil, LOTOS Paliwa i LOTOS Parafiny nie zarejestrowano żadnej skargi, ani reklamacji związanej z naruszeniem prywatności klienta lub z utratą danych.	

DOSTOSOWANIE SIĘ
DO OBOWIĄZUJĄCYCH
PRAW I REGULACJI

NR GRI	OBSZAR
PR 9	Wartość pieniężna istotnych kar z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami dotyczącymi dostawy i użytkowania produktów i usług
W okresie sprawozdawczym nie odnotowano żadnych incydentów związanych z dostarczeniem i użytkowaniem produktów oraz świadczeniem usług. W związku z powyższym, nie zastosowano wobec podmiotów Grupy Kapitałowej LOTOS żadnych sankcji administracyjnych lub sądowych nakładanych na podmioty gospodarcze w związku z niezastosowaniem się do praw czy też regulacji związanych z dostarczeniem i użytkowaniem produktów oraz świadczeniem usług.	

SPOŁECZEŃSTWO

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

NR GRI	OBSZAR
SO 1	<p>Charakter, skala i efektywność programów i praktyk w zakresie oceny i zarządzania wpływem działalności organizacji na społeczność lokalną, włączając wpływ wejścia na dany rynek, prowadzenia i zakończenia działalności</p> <p>Grupa LOTOS, realizując działania na rzecz społeczności w postaci zaangażowania w działania dobroczynne (poprzez przekazanie darowizn), realizację programów i akcji społecznych, jak również zaangażowanie w wydarzenia o charakterze kulturalno-społecznym, stosuje zasadę monitorowania wydatkowanych przez Spółkę środków w aspekcie celu, na jaki zostały przeznaczone.</p> <p>W przypadku realizacji działań społecznych we współpracy z podmiotami zewnętrznymi – organizatorami wydarzenia, inicjatorami programów, czy projektów akcji, Grupa LOTOS oczekuje rzetelnego raportu poświadczającego realizację zakładanych celów. Zwyczajowo podczas każdego wydarzenia obecny jest przedstawiciel Grupy LOTOS celem oceny podejmowanych przez organizatorów działań przez pryzmat oczekiwań, odbioru społecznego i zaangażowania Spółki w działanie.</p> <p>Działania inicjowane i realizowane przez Spółkę są oceniane pod względem przydatności i odbioru społecznego celem doskonalenia działań w przyszłości, zgodnie z kierunkami przyjętymi przez firmę, z jednoczesnym spełnieniem oczekiwań społecznych. Analiza poszczególnych projektów prowadzona jest pod kątem ewaluacji działań w ramach danego przedsięwzięcia.</p> <p>Grupa LOTOS, angażując się w działania społeczne, prowadzi dialog z organizacjami, przedstawicielami dzielnic sąsiadujących ze Spółką w celu rozpoznania potrzeb i oczekiwań najbliższego otoczenia. Na podstawie pozyskanych informacji oraz zgłoszonych potrzeb i oczekiwań, firma podejmuje działania na rzecz społeczności lokalnych.</p> <p>Sponsoring i działalność dobroczynna Grupy Kapitałowej LOTOS koncentrują się na działaniach prospołecznych, spójnych z misją i strategią rozwoju koncernu oraz wartościami reprezentowanymi przez markę LOTOS w obszarach ważnych dla życia klientów oraz mieszkańców okolic zakładów. Swoje cele biznesowe firma realizuje z uwzględnieniem istotnych celów społecznych.</p> <p>Działalność dobroczynną Grupa LOTOS realizuje w dwóch priorytetowych obszarach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ludzie i ich otoczenie: wspierane są instytucje zdrowia publicznego, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, rozwój nauki i edukacji, rozwój kultury fizycznej i edukacji sportowej młodego pokolenia, ● ochrona środowiska i ekologia: wspierane są inicjatywy z zakresu ochrony środowiska i ekologii ze szczególnym uwzględnieniem ochrony walorów przyrodniczych Morza Bałtyckiego.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Kultura

Koncern angażuje się w realizację wydarzeń kulturalnych najważniejszych dla regionów, na terenie których zlokalizowane są podmioty Grupy Kapitałowej LOTOS. Angażuje się w przedsięwzięcia kulturalne, które są zbieżne ze strategią komunikacji marki. Najczęściej są to wydarzenia lokalne, ale wychodzące swoim oddziaływaniem poza region. Kryterium wyboru projektów kulturalnych stanowi ich wymiar społeczny oraz wpływ na promocję regionu na arenie ogólnopolskiej czy międzynarodowej.

Istotne wydarzenia kulturalne sponsorowane w 2008 r.

Podmiot	Wydarzenie	Miasto
Pomorska Fundacja Filmowa	Festiwal Polskich Filmów Fabularnych	Gdynia
Fundacja CONSPERO	Wystawa Jerzego Dudy-Gracza „Remanenty”	Gdańsk
MM Communcations Sp. z o.o.	Festiwal Gwiazd	Gdańsk
Fundacja Theatrum Gedanense	Festiwal Szekspirowski	Gdańsk
Video Studio Gdańsk	Festiwal Dobrego Humoru	Gdańsk
Stowarzyszenie „Zjednoczenie Łemków”	Międzynarodowe Obchody Święta Kultury Łemkowskiej „Łemkowska Watra”	Zdynia/k. Gorlic
Fundacja ART 2000	Lato Teatralne – Sopot 2008, Teatr Atelier	Sopot
Telewizja Polska S.A. Oddział w Gdańsku	Festiwal Teatru Telewizji Polskiej i Teatru Polskiego Radia „Dwa Teatry”	Sopot
Stowarzyszenie Miłośników Bieszczad „Moje Bieszczady”	Festiwal Sztuk Różnych „Bieszczadzkie Anioły”	Cisna, Dołżyce
Stowarzyszenie Sztuka Teatr	LOTOS Jazz Festival – Bielska Zadymka Jazzowa	Bielsko-Biała
Stowarzyszenie Festiwal Kultury Żydowskiej	Festiwal Kultury Żydowskiej	Kraków
Regionalny Ośrodek Kultury	Tydzień Kultury Beskidzkiej	Wisła, Szczyrk, Żywiec, Oświęcim, Maków Podhalański

Spółka przyczyniła się również do organizacji wydarzeń kulturalno-społecznych adresowanych głównie do mieszkańców Trójmiasta oraz Jasła i Czechowic-Dziedzic, takich jak m.in. „Święto Miasta Gdańska”, Święto ulicy Bohaterów Monte Cassino „Sopot ulica Artystów”, „Lato zaczyna się w Gdyni – Świętojańska Carnival”, Dni Jasła i Dni Czechowic-Dziedzic.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Ochrona i promocja zdrowia

W ramach działań w obszarze ochrony i promocji zdrowia, zgodnie z przyjętymi zasadami społecznej odpowiedzialności, Grupa LOTOS wspiera finansowo instytucje zdrowia publicznego z przeznaczeniem na zakupy rzeczowe w postaci sprzętu medycznego, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, promocję honorowego krwiodawstwa oraz działania organizacji niosących pomoc ludności cywilnej.

Działalnością dobroczynną dotyczącą działań na rzecz osób niepełnosprawnych zostało objętych 3 obecnych i byłych pracowników Grupy LOTOS.

Istotne cele dobroczynne w obszarze ochrony i promocji zdrowia wsparte w 2008 r.

Podmiot	Cel wsparcia	Miejscowość
Poszukiwawcze Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	Dofinansowanie działalności statutowej	Gdynia
Zespół Szkół Miejskich nr 3	Dofinansowanie wyposażenia i remontu sal do rehabilitacji dla niepełnosprawnych uczniów	Jasło
Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym SPON	Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	Sopot
Szpital Specjalistyczny św. Wojciecha	Sfinansowanie zakupu sprzętu medycznego – pompy infuzyjnej jednostrzykawkowej	Gdańsk
Gorlickie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	Dofinansowanie działalności statutowej	Klimkówka
Klub Honorowych Dawców Krwi	Dofinansowanie działalności statutowej	Gdańsk
Pracownik Grupy LOTOS	Sfinansowanie zakupu pompy insulinowej	Gdańsk
Pracownik Grupy LOTOS	Dofinansowanie zakupu samochodu do transportu niepełnosprawnych dzieci	Wiślina

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Nauka i edukacja
Współpraca z wyższymi uczelniami

Grupa LOTOS w ramach działań w obszarze społecznej odpowiedzialności wspiera wyższe uczelnie i instytuty naukowe, a tym samym zacieśnia współpracę i tworzy obopólnie korzystny pomost między przemysłem a środowiskiem naukowym.

Spółka współpracuje z Politechniką Gdańską od 2004 r. W roku akademickim 2008/2009 zrealizowany został Program Stypendysta LOTOS dedykowany 20 najlepszym studentom z:

- Wydziału Chemicznego,
- Wydziału Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki,
- Wydziału Elektrotechniki i Automatyki,
- Wydziału Mechanicznego.

Celem takiej formy współpracy była promocja najlepszych studentów kierunków pożądaných przez koncern pod kątem potencjalnego zapotrzebowania na specjalistów tych branż, które będą poszukiwane w Grupie LOTOS w najbliższej perspektywie.

W roku akademickim 2007/2008 podobną inicjatywę podjęto z Akademią Górniczo-Hutniczą im. St. Staszica w Krakowie poprzez ufundowanie 10 stypendiów dla najlepszych studentów tej Uczelni z:

- Wydziału Górnictwa i Geoinżynierii,
- Wydziału Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska,
- Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska,
- Wydziału Wiertnictwa Nafty i Gazu,
- Wydziału Paliw i Energii.

W podobnym zakresie współpraca jest kontynuowana w roku akademickim 2008/2009.

Wsparcie procesu edukacji oraz wypoczynku dzieci i młodzieży

Grupa LOTOS wspiera inicjatywy społeczne podejmowane na rzecz dzieci i młodzieży znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, pochodzących z rodzin wielodzietnych, ubogich, niejednokrotnie patologicznych – w zakresie organizacji wypoczynku zimowego i letniego oraz pomocy materialnej dla osób najzdolniejszych w formie comiesięcznych stypendiów.

Dzięki wsparciu finansowemu organizacji pozarządowych w 2008 r. zostały ufundowane stypendia dla uczniów poprzez:

- Fundację Pomocy Społecznej im. J.Beaumont:
18 dzieci z rodzin wielodzietnych z niskim dochodami z powiatu gdańskiego, które osiągają bardzo dobre wyniki w nauce,
- Fundację Servi Pacis:
5 dzieci (sieroty i dzieci żołnierzy poszkodowanych w akcjach wojskowych w Iraku i Afganistanie) z całej Polski.

Grupa LOTOS dofinansowała grupowy zimowy i letni wypoczynek 456 dzieci, w tym:

- 190 dzieci poprzez Fundację Przyjaciół Wilna i Grodna „Serce Dzieciom”,
- 20 dzieci z Parafii p.w. Chrystusa Miłosiernego w Gdyni,
- 15 dzieci z Domu Pomocy Społecznej „Ostoja”,
- 120 dzieci z Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Matki Boskiej Bolesnej w Gdańsku,
- 45 dzieci poprzez Fundację „Pomóż Sobie i Innym”,
- 38 dzieci poprzez Fundację Pomocy Społecznej im. J.Beaumont,
- 30 dzieci i młodzieży poprzez Gdańskie Stowarzyszenie Pedagogów Praktyków.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Spółka w zakresie nauki i edukacji wsparła finansowo projekty edukacyjne realizowane przez uczniów szkół, wykraczające poza przyjęte programy nauczania oraz inwestycje rzeczowe bądź remontowe instytucji oświatowych.

Istotne cele edukacyjne i inwestycje w obiektach oświatowych sfinansowane w 2008 r.

Podmiot	Cel wsparcia	Miejscowość
VIII Liceum Ogólnokształcące	Dofinansowanie projektu edukacyjnego „Pokój dla Europy – Europa dla pokoju”	Gdańsk
Stowarzyszenie JANTAR	Dofinansowanie programu edukacyjnego „Wsi spokojna... wsi wesola” skierowanego do dzieci z terenów wiejskich woj. warmińsko-mazurskiego	Elbląg
Centrum Kształcenia Ustawicznego	Dofinansowanie działalności dydaktyczno-wychowawczej	Elbląg
Towarzystwo Przyjaciół Topolówki	Dofinansowanie udziału uczniów w międzynarodowym projekcie „Odyseja Umysłów”	Gdańsk
Gdańska Fundacja Oświatowa	Dofinansowanie programu edukacyjnego – rekonstrukcja wydarzenia historycznego	Gdańsk
Liceum Ogólnokształcące im. M. Reja	Dofinansowanie ekologicznego programu edukacyjnego	Bielsko-Biała
I Liceum Ogólnokształcące	Dofinansowanie remontu biblioteki szkolnej	Jasło
Spółeczne Towarzystwo Oświatowe	Dofinansowanie projektu edukacyjnego „Spotkania Dzieci Europy”	Gdańsk
Zespół Szkół Publicznych w Żyrakowie, woj. podkarpackie	Dofinansowanie ekologicznego programu edukacyjnego	Żyraków

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Bezpieczeństwo ruchu drogowego

Niski poziom bezpieczeństwa na drogach to w Polsce ważny problem społeczny. „LOTOS – Bezpieczna droga do szkoły” to program edukacyjno-prewencyjny, którego celem jest zapobieganie wypadkom drogowym, których ofiarami są dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Akcja skierowana jest do pierwszoklasistów szkół podstawowych i ma na celu zwrócenie uwagi na zagrożenia dotyczące bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD).

W ramach programu prowadzone są przez policjantów i ekspertów BRD zajęcia, podczas których omawiane są zasady bezpiecznego poruszania się po drogach oraz rozpoznawania odpowiednich miejsc do zabawy. Policjanci przeprowadzają też instruktaże prawidłowego przechodzenia przez jezdnię i przekazują uczestnikom szkoleń ufundowane przez koncern elementy odblaskowe. W roku szkolnym 2008/2009 dzieci uczestniczące w programie, oprócz odblasków, otrzymały również specjalnie przygotowane pakiety edukacyjne z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W pakietach przekazane zostały m.in. książeczka edukacyjna z zasadami BRD, materiały na płycie CD oraz gry podnoszące świadomość bezpiecznego zachowania na drodze. W ramach programu przeprowadzany jest również konkurs plastyczny „Uwolnić odblaski”.

Program realizowany jest na terenie funkcjonowania wybranych podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej LOTOS, tj. w województwie pomorskim oraz powiatach znajdujących się w bezpośrednim oddziaływaniu spółek LOTOS Czechowice i LOTOS Jasło. W woj. pomorskim działania podejmowane są od 2001 r., w Jasle od 1998 r., a w Czechowicach od 2004 roku. W 2008 r. w ramach działań związanych z bezpieczeństwem w ruchu drogowym, Grupa LOTOS zaangażowała się również jako główny partner w Piknik Motoryzacyjny, stanowiący część ogólnopolskiego Programu ABC Bezpieczeństwa.

Przy działaniach z zakresu BRD, Grupa LOTOS współpracowała w roku szkolnym 2008/2009 z następującymi partnerami:

w województwie pomorskim:

- Wydział Ruchu Drogowego – Wojewódzka Komenda Policji w Gdańsku,
- Pałac Młodzieży w Gdańsku,
- Link PR we współpracy z Pomorską Radą Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego,
- Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego.

w Jasle i Czechowicach:

- Jasielski Klub Motorowy i Ratownictwa Drogowego,
- Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie,
- Komenda Powiatowa w Jasle,
- Inspektor Transportu Drogowego w Rzeszowie,
- Straż Miejska w Jasle i Przemyśle,
- Komenda Miejska Policji w Bielsku-Białej.

W omawianej edycji programu działaniami edukacyjno-prewencyjnymi zostało objętych 13 tys. dzieci, w tym 9 tys. z woj. pomorskiego i po 2 tys. z Jasła oraz Czechowic.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Gabriela Zdunek,
dyrektor Zespołu Szkół Miejskich
nr 1 w Jaśle

Dzieci pobierają ważne lekcje
u policjantów

Pomocne w nauce najmłodszych
są atrakcyjne materiały
edukacyjne.

Zespół Szkół Miejskich nr 1 w Jaśle, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa nr 6 i Przedszkole Miejskie nr 12, mieści się na obrzeżach Jasła, a do placówki uczęszczają dzieci z pobliskiego osiedla i okolicznych wsi. W pobliżu szkoły przebiega droga krajowa o szczególnie dużym natężeniu ruchu. Brak chodników w niektórych miejscach powoduje znaczne zagrożenie dla dzieci uczęszczających do szkoły. Jest niebezpiecznie, gdyż dzieci wędrują wśród szybkich i coraz potężniejszych pojazdów, których kierowcy nie zawsze zauważają dzieci i nie zawsze honorują ich prawa. W związku z tym konieczne jest kształtowanie umiejętności bezpiecznego poruszania się po drodze, co stanowi jedno z priorytetowych zadań realizowanych w ramach naszego szkolnego programu wychowawczego. Służy ono zwiększaniu świadomości wśród dzieci, a także ich rodziców, propagowaniu kultury komunikacyjnej i podejmowaniu działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa naszych uczniów.

Tematyka wychowania komunikacyjnego w naszej szkole ma już swoje tradycje. Od kilku lat aktywnie uczestniczymy w programie prewencyjno-edukacyjnym „LOTOS – Bezpieczna droga do szkoły”. Program zdecydowanie odpowiada potrzebom ochrony młodych ludzi, szczególnie tych, którzy po raz pierwszy stają się samodzielnymi uczestnikami ruchu. Uczniowie klas pierwszych objętych programem znacznie poszerzają zakres swojej wiedzy o bezpiecznym poruszaniu się po drogach, zyskują umiejętności zachowania się w sytuacji bezpośredniego zagrożenia, stają się odpowiedzialni za swoje postępowanie i świadomi zagrożeń.

Realizacja założeń programu oparta jest głównie o doskonale przygotowane materiały edukacyjne, niezwykle pomocne w codziennej pracy nauczycieli: książeczki dla pierwszaków, zakładki do książek, naklejki, dyplomy, gry planszowe, płyty CD. Bardzo ważnym elementem kampanii na rzecz bezpieczeństwa są również noszone na co dzień przez uczniów elementy odblaskowe, znacznie zwiększające ich bezpieczeństwo, szczególnie w okresach jesienno-zimowych.

Dzieciaki na lekcjach uczą się teoretycznie i praktycznie zasad bezpiecznego poruszania się po drogach pod okiem nauczyciela przy wsparciu policjantów, pracują z książeczką „Bezpieczna droga do szkoły”, a na co dzień w drodze do szkoły sprawdzają zdobyta wiedzę. Cieszy fakt, że nie odnotowujemy żadnych wypadków drogowych z udziałem naszych uczniów i to jest doskonały dowód na to, że program, który realizujemy, jest skuteczny, ważny, a przede wszystkim bardzo potrzebny.

O tym jak ważne jest bezpieczeństwo najmłodszych uczestników ruchu drogowego, dziś już nie trzeba nikogo przekonywać. Niestety podstawa programowa z zakresu wychowania komunikacyjnego w szkole podstawowej jest uboga w treści. W kontekście dzisiejszych warunków panujących na drogach: jakości dróg, natężania ruchu, braku segregacji ruchu drogowego na drogach lokalnych, nierespektowania przez kierowców ograniczeń prędkości, braku kultury na drodze, słabej widoczności pieszych i rowerzystów, edukacja komunikacyjna powinna być w szerszym stopniu uwzględniana w szkolnych programach edukacyjnych. Szczególnie powinna uwzględniać najmłodszych uczniów, ponieważ oni właśnie po raz pierwszy samodzielnie, bez opiekunów, włączają się w ruch uliczny, są jeszcze rozkojarzeni i bardzo często nie zwracają uwagi na swoje bezpieczeństwo.

Program „LOTOS – Bezpieczna droga do szkoły” realnie przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa dzieci na drogach i z punktu widzenia dyrektora szkoły, nauczycieli i wychowawców, a także rodziców naszych uczniów program jest godny uznania i dalszej kontynuacji.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Dobre sąsiedztwo

„Dobry Sąsiad” to realizowany od 2006 r. autorski program społeczny Grupy LOTOS adresowany do najbliższego sąsiedztwa koncernu. Od lat powraca problem dobrego współistnienia z mieszkańcami dzielnic oraz miejscowości sąsiadujących z rafinerią w Gdańsku.

Występujące w dzielnicach objętych programem społeczne patologie, jak również fakt, że należą one do jednych z bardziej ubogich, sprawiają, że niewystarczające jest wyjaśnianie specyfiki działania i organizacji pracy zakładu. Samo informowanie o instalacjach chroniących przed emisją węglowodorów nie przekona większości mieszkańców o braku szkodliwości odczuwanych przykrych zapachów. Nieuniknione jest zatem systematyczne angażowanie się Spółki w działania na rzecz społeczności lokalnych, mające na celu wyrównywanie widocznych na tle innych dzielnic miasta różnic społecznych poprzez wspomaganie działań uwzględniających głównie dobro dzieci.

Celem strategicznym programu jest podwyższenie świadomości istoty ochrony środowiska i działań proekologicznych poprzez wspomaganie edukacji dzieci i tą drogą wpływanie na wiedzę dorosłych.

Głównymi odbiorcami programu „Dobry Sąsiad” są:

- mieszkańcy dzielnic sąsiadujących z rafinerią, w tym dzieci,
- podopieczni fundacji i organizacji pożytku publicznego funkcjonujących w obszarze oddziaływania programu,
- kluby sportowe działające w dzielnicach objętych programem,
- Rady Osiedli.

Od początku 2008 r. do chwili przygotowania niniejszego Raportu przedstawiciele Grupy LOTOS trzykrotnie spotykali się z przedstawicielami mieszkańców terenu objętego programem. W lutym 2008 r. uczestniczyli w spotkaniu z mieszkańcami jednej z sąsiadujących z rafinerią gmin (gmina Pruszcz Gdański, miejscowość Przejazdowo) celem przedstawienia planów i możliwości zaangażowania się Spółki w inicjatywy społeczne realizowane w Przejazdowie. Podczas tego spotkania zgłoszone zostały oczekiwania mieszkańców wobec firmy dotyczące wsparcia inicjatyw podejmowanych przez mieszkańców i władze gminne. Wspólnie z władzami gminy ustalone zostały priorytety i możliwości realizacji. Podczas kolejnego spotkania z mieszkańcami w marcu 2009 r. potwierdzono wolę współpracy. Jej efektem jest plan działań realizowanych w 2009 roku.

We wrześniu 2008 r. na terenie Grupy LOTOS odbyła się publiczna prezentacja planu działań środowiskowych, jakie podjął koncern w związku z realizacją jednej z największych obecnie inwestycji w polskiej gospodarce, tj. Programu 10+. W spotkaniu uczestniczyły władze terenów sąsiadujących ze Spółką oraz przedstawiciele urzędów administracji państwowej i samorządowej.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Istotne inicjatywy programu „Dobry Sąsiad” w 2008 r.

	Podmiot	Przeznaczenie
pomoc finansowa	Publiczne Gimnazjum w Przejazdowie	Dofinansowanie zakupu sprzętu sportowego, doposażenia placu zabaw przy szkole, modernizacji boiska szkolnego – montaż tablic do gry w koszykówkę
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Boskiej Bolesnej	Dofinansowanie letniego wypoczynku dzieci i młodzieży z rodzin o obniżonym potencjale ekonomicznym
	Polski Związek Działkowców – Rodzinny Ogród im. M. Konopnickiej	Dofinansowanie ogrodzenia terenu ogródków działkowych od pasa rafineryjnego
	Fundacja „Pomóż Sobie i Innym”	Dofinansowanie letniego wypoczynku dzieci i młodzieży „Słoneczne Lato na Wyspie Stogi”, dożywiania podopiecznych Fundacji, organizacji Wigilii i paczek żywnościowych dla podopiecznych oraz dla ubogich rodzin
	Fundacja Pomocy Społecznej im. J.Beaumont	Ufundowanie stypendiów dla zdolnych dzieci z wielodzietnych rodzin, dofinansowanie letniego wypoczynku dzieci i młodzieży „Kolorowe Wakacje”
	Dom Pomocy Społecznej „Ostoja”	Dofinansowanie wypoczynku letniego dzieci i młodzieży – projekt „Babcia i Dziadek z półkolonii”
	Szkoła Podstawowa Nr 29	Dofinansowanie remontu biblioteki szkolnej
	Gdańskie Stowarzyszenie Pedagogów Praktyków	Dofinansowanie letniego wypoczynku dzieci z rodzin dysfunkcyjnych
wsparcie rzeczowe	Zespół Specjalnego Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego nr 1	Festyn z okazji Dnia Dziecka
	Szkoła Podstawowa Nr 11	Wydarzenie z okazji Dnia Dziecka
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Boskiej Bolesnej	Festyn rodzinny
	Dzienny Dom Pomocy „Ostoja”	Festyn „Artystyczne spotkania”
	Rada Osiedla Rudniki	Festyn rodzinny
	Sołectwo Przejazdowo	Festyn letni

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Edukacja ekologiczna

Zgodnie z założeniami strategii społecznej odpowiedzialności, Grupa LOTOS wspiera ochronę środowiska i ekologię, czyli szeroko rozumiane działania związane ze strukturą i funkcjonowaniem przyrody. W ramach działań proekologicznych Spółka prowadzi i popiera inicjatywy mające na celu m.in. podwyższanie świadomości istoty ochrony środowiska i działań ekologicznych poprzez wspomaganie procesu edukacji dzieci i młodzieży. W sposób szczególny firma angażuje się w organizację i współfinansowanie konkursów i wydarzeń o tematyce proekologicznej adresowanych do najbliższego otoczenia Spółki.

- Konkurs „Wspomóżmy środowisko – zadbajmy o czystość”

W 2008 r. Spółka, zorganizowała konkurs proekologiczny „Wspomóżmy środowisko – zadbajmy o czystość” wraz z przekazaniem zwycięskiej szkole grantu na organizację akcji proekologicznej związanej z Międzynarodowym Dniem Sprzątania Świata. Konkurs realizowany w ramach programu „Dobry Sąsiad”, skierowany był do szkół znajdujących się w bliskim otoczeniu Grupy LOTOS, a jego celem było podnoszenie świadomości ekologicznej oraz wiedzy z tego zakresu wśród dzieci i młodzieży. Do konkursu przystąpiły szkoły, które wyraziły chęć zorganizowania akcji proekologicznej i przygotowały jej scenariusz oraz instalację plastyczną z odpadów, które mogą być poddawane recyklingowi. Komisja konkursowa po zapoznaniu się z wynikami prac, wyłoniła zwycięzcę – Szkołę Podstawową nr 29 z dzielnicy Rudniki, która zorganizowała akcję proekologiczną, zgodnie z przygotowanym scenariuszem.

Od początku roku szkolnego uczniowie rywalizowali również w międzyklasowym konkursie na największą liczbę zebranej makulatury, plastikowych butelek czy aluminiowych puszek, który zakończył się podczas finału akcji „Wspomóżmy środowisko – zadbajmy o czystość”, 16 września – w Dniu Sprzątania Świata. Łącznie uczniowie szkoły zebrali prawie 6 ton makulatury, 4 tys. puszek aluminiowych, 3,5 tys. butelek oraz 12,5 tys. plastikowych nakrętek.

- Konkurs „Bogactwo energetyczne natury”.

W ramach współpracy z Fundacją Poszanowania Energii, Grupa LOTOS zaangażowała się w organizację konkursu „Bogactwo energetyczne natury”. Konkurs skierowany był do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, a jego celem było aktywizowanie środowisk lokalnych wokół tematu odnawialnych źródeł energii. Konkurs miał III etapy: szkolny, powiatowy i wojewódzki. Podczas finału uczestnicy, oprócz rozgrywek konkursowych, wzięli udział w spotkaniach z ekspertami z dziedziny odnawialnych źródeł energii.

Nagrodą główną dla 10 laureatów konkursu oraz ich nauczycieli była czterodniowa wizyta studyjna w Królewskim Instytucie Technologicznym w Sztokholmie. Jej uczestnicy zapoznali się z możliwościami praktycznego zastosowania odnawialnych źródeł energii na najwyższym światowym poziomie.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Współpraca z instytucjami w zakresie ochrony środowiska

Grupa LOTOS jako przedsiębiorstwo działające w branży chemicznej w sposób szczególny poczuwa się do podejmowania prospołecznych działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Poza przedsięwzięciami z zakresu edukacji ekologicznej, Spółka współpracuje z instytucjami zaangażowanymi w ochronę środowiska naturalnego.

- Fundacja Agencja Regionalnego Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Gdańskiej
W ramach współpracy z Fundacją Agencja Regionalnego Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Gdańskiej, Grupa LOTOS przekazała środki finansowe na zakup numerycznej prognozy pogody na 2008 r. Współpraca została zapoczątkowana w 1995 r. poprzez ufundowanie przez Spółkę dwóch pierwszych stacji monitoringu powietrza, które zapoczątkowały powstanie trójmiejskiej sieci, liczącej teraz 10 stacji. Na stacjach mierzone są następujące zanieczyszczenia: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pył zawieszony PM10, tlenek węgla, ozon, amoniak, benzen, toluen oraz ksyleny.
- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzikich Zwierząt „Sokół”
W 2008 r. Grupa LOTOS zaangażowała się w projekt realizowany przez organizację pożytku publicznego – Stowarzyszenie Na Rzecz Dzikich Zwierząt „Sokół” z Włocławka, który dotyczy odbudowania populacji sokoła wędrownego. W tym celu na kominie zakładowej elektrociepłowni zostało zainstalowane sztuczne gniazdo dla sokołów wędrownych. Stowarzyszenie prowadzi stały monitoring gniazda. Organizacja działa na rzecz aktywnej ochrony gatunków chronionych oraz edukacji ekologicznej.

Udział ekspercki Grupy LOTOS w wydarzeniach o tematyce proekologicznej w 2008 r.

Organizator	Wydarzenie
Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica w Krakowie	Konferencja „Clean Coal Technology”
Towarzystwo Badania Przemian Środowiskowych GEOSFERA i Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica w Krakowie	Konferencja „Przemiany Środowiska Naturalnego a rozwój zrównoważony”
Instytut Paliw i Energii Odnawialnej	Konferencja Biopaliwowa „Prawne i praktyczne aspekty realizacji Narodowego Celu Wskaźnikowego w Polsce”
Politechnika Gdańska Wydział Chemiczny	Międzynarodowe sympozjum „Analityka środowiskowa”
Politechnika Gdańska Wydział Chemiczny; Pomorskie Centrum Badań i Technologii Środowiska POMCERT	Konferencja „Oleje i paliwa dla zrównoważonego rozwoju – AUZO 2008”

KORUPCJA

NR GRI	OBSZAR													
SO 2	Procent i całkowita liczba jednostek biznesowych narażonych na ryzyko korupcyjne													
	<p>W Grupie Kapitałowej LOTOS obowiązują następujące dokumenty odnoszące się do postaw moralnych i etycznych, oczekiwanych w firmie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kodeks postępowania pracownika Grupy Kapitałowej LOTOS, • Kodeks menedżera Grupy Kapitałowej LOTOS, • Dekalog korporacyjny, • Kodeks etyki audytora wewnętrznego, • oraz uregulowania wewnętrzne, procedury, instrukcje zawierające w sobie systemowe mechanizmy kontroli wewnętrznej z uwzględnieniem dobrych praktyk funkcjonowania przedsiębiorstwa, komórki organizacyjnej, stanowiska pracy i wszystkich szczebli organizacyjnych. <p>W Grupie LOTOS utworzono Biuro Audytu Wewnętrznego, które poprzez wykonywanie zadań audytowych, jako jeden z elementów wyników badania, odnosi się do ryzyk istniejących i potencjalnych. Szczególną uwagę poświęca elementom funkcjonalnej i systemowej kontroli wewnętrznej oraz diagnozowaniu nieprawidłowości. Analizy przekrojowe, procesowe w całej firmie wspomagają identyfikację miejsc powstawania nieprawidłowości i nadużyć.</p> <p>Roczne i długoterminowe plany audytów, a także zadania doraźne obejmują całą Spółkę. Procedury audytu wewnętrznego ściśle i jasno określają uniwersum audytu, prowadzenie zadań oraz procesowanie wyników i sprawozdań z badania.</p>													
NR GRI	OBSZAR													
SO 3	Procent pracowników przeszkolonych w zakresie polityki i procedur antykorupcyjnych organizacji													
	<table> <tr> <th></th><th>Stanowiska kierownicze</th><th>Pozostałe</th></tr> <tr> <td>Liczba pracowników ogółem</td><td>148</td><td>1098</td></tr> <tr> <td>Liczba pracowników poddanych szkoleniom</td><td>44</td><td>105</td></tr> <tr> <td>Procent przeszkolonych pracowników</td><td>29,7</td><td>9,5</td></tr> </table>		Stanowiska kierownicze	Pozostałe	Liczba pracowników ogółem	148	1098	Liczba pracowników poddanych szkoleniom	44	105	Procent przeszkolonych pracowników	29,7	9,5	
	Stanowiska kierownicze	Pozostałe												
Liczba pracowników ogółem	148	1098												
Liczba pracowników poddanych szkoleniom	44	105												
Procent przeszkolonych pracowników	29,7	9,5												
NR GRI	OBSZAR													
SO 4	Działania podjęte w odpowiedzi na przypadki korupcji													
	<p>W okresie sprawozdawczym nie zidentyfikowano przypadku praktyk korupcyjnych kwalifikujących się do wszczęcia spraw sądowych ani wszczętych przeciwko Spółce z powyższego tytułu.</p>													

POLITYKA PAŃSTWOWA

NR GRI	OBSZAR
SO 5	Stanowisko w zakresie polityki państwowej oraz udział organizacji w rozwoju polityki państwowej i lobbingu
<p>Eksperti Grupy LOTOS są aktywni w procesie opiniowania różnych dokumentów o charakterze ustaw i rozporządzeń znajdujących się w fazie projektu. Koncern działa w tym względzie zarówno w sposób bezpośredni, uczestnicząc w procesie opiniowania inicjowanym przez poszczególne ministerstwa, jak i pośredni poprzez organizacje branżowe i środowiskowe, których jest członkiem.</p>	

NR GRI	OBSZAR
SO 6	Całkowita wartość finansowa i rzeczowa darowizn na rzecz partii politycznych, polityków i instytucji o podobnym charakterze
<p>Zasady etyczne przyjęte przez Grupę LOTOS zakładają apolityczność koncernu, który w żaden sposób nie wspiera ugrupowań politycznych.</p>	

**ZACHOWANIA
ANTYKONKURENCYJNE**

NR GRI	OBSZAR
SO 7	Całkowita liczba działań prawnych, zachowań antykonkurencyjnych, antytrustowych i praktyk monopolowych podjętych wobec organizacji oraz ich wynik finalny
	<p>Postanowieniem prezesa UOKiK z 21 marca 2005 r. zostało wszczęte z urzędu postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem zawarcia przez Polski Koncern Naftowy ORLEN w Płocku oraz Grupę LOTOS w Gdańsku porozumienia w sprawie jednoczesnego zakończenia produkcji i dystrybucji benzyny uniwersalnej U95. Zdaniem Zarządu Spółki, w związku z faktem kontynuacji produkcji i sprzedaży benzyny uniwersalnej U95 zarzuty UOKiK są bezpodstawne i w kwietniu 2005 r. Zarząd wystosował wniosek o wydanie decyzji o nie stwierdzeniu stosowania przez Grupę LOTOS praktyki ograniczającej konkurencję. W lipcu 2005 r. Spółka złożyła do Sądu Antymonopolowego zażalenie na postanowienie UOKiK w przedmiocie ograniczenia dostępu do części zebranego w sprawie materiału dowodowego. Niezależnie od złożonego zażalenia Spółka wystąpiła we wrześniu 2005 r. z kolejnym wnioskiem o wydanie decyzji o stwierdzenie niestosowania przez Grupę LOTOS praktyk monopolistycznych. W październiku 2005 r. wpłynęło kolejne postanowienie UOKiK w przedmiocie ograniczenia dostępu do części zebranego materiału dowodowego, na które Spółka złożyła do Sądu Antymonopolowego zażalenie. Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił zażalenie. Na postanowienia w przedmiocie oddalenia zażaleń, Grupa LOTOS wniosła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie stosowne zażalenia, które zostały oddalone. Postanowieniem z 18 kwietnia 2007 r. ograniczono Grupie LOTOS na wniosek PKN ORLEN prawo wglądu do materiału dowodowego w postępowaniu antymonopolowym w postaci materiałów zgromadzonych w trakcie kontroli PKN ORLEN w Płocku w zakresie części załączników do protokołu kontroli biur w Płocku oraz ograniczono wgląd do protokołu kontroli biur w Warszawie i załączników. Tym samym Postanowieniem odmówiono uwzględnienia wniosku PKN ORLEN o ograniczenie prawa wglądu do materiału dowodowego w zakresie protokołu kontroli biur wnioskodawcy w Płocku. W dniu 26 kwietnia 2007 r. Grupa LOTOS złożyła zażalenie na Postanowienie ograniczające Grupie LOTOS prawo wglądu do materiału dowodowego. 9 maja 2007 r. Grupa LOTOS otrzymała Wezwanie UOKiK do udzielenia informacji dotyczących zmiany cen U95 i Pb95. Tego samego dnia Spółka przesłała do UOKiK wymagane informacje. 2 sierpnia 2007 r. Grupa LOTOS wysłała pismo do UOKiK informujące o zakończeniu produkcji benzyny U95. 31 grudnia 2007 r. prezes UOKiK nałożył na Grupę LOTOS karę w wysokości 1.000 tys. zł. W związku z tym 17 stycznia 2008 r. do Sądu Okręgowego w Warszawie zostało złożone odwołanie od tej decyzji. 23 września 2008 r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów przesłał odpowiedź prezesa UOKiK na odwołanie Grupy LOTOS od decyzji prezesa UOKiK. Prezes UOKiK w odpowiedzi na odwołanie Grupy LOTOS stwierdził, iż zarzuty Grupy LOTOS zarówno dotyczące przepisów materialnych, jak i formalnych są bezzasadne i wniósł o oddalenie odwołania powoda w całości oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Sprawa jest w toku.</p>

**ZGODNOŚĆ
Z OBWIĄZUJĄCYM PRAWEM
I REGULACJAMI**

NR GRI	OBSZAR
SO 8	Pieniężna wartość istotnych kar i całkowita liczba niepieniężnych sankcji w związku z niedostosowaniem się do obowiązującego prawa i regulacji
	<p>W okresie sprawozdawczym spółki Grupy Kapitałowej LOTOS nie płaćły istotnych grzywien i nie nałożono na nie istotnych niepieniężnych sankcji w związku z niedostosowaniem się do obowiązującego prawa i regulacji.</p>

**INDEKS TREŚCI G3 GRI
[3.12]
W PORÓWNANIU Z G2**

Treści raportu za rok 2008
według wskaźników GRI w wersji G3

Umiejscowienie treści w raporcie za lata 2006–2007
według wskaźników GRI w wersji G2

STRATEGIA I ANALIZA 1.1–1.2

- 1.1 Oświadczenie firmy na temat znaczenia zrównoważonego rozwoju dla organizacji i jej strategii
- 1.2 Opis kluczowych wpływów, szans i ryzyk

PROFIL ORGANIZACYJNY 2.1–2.9

- 2.1 Nazwa raportującej organizacji
- 2.2 Główne marki, produkty / usługi
- 2.3 Struktura operacyjna
- 2.4 Lokalizacja głównej siedziby
- 2.5 Liczba i nazwy krajów, w których działa organizacja
- 2.6 Forma własności i struktura prawna organizacji
- 2.7 Obsługiwane rynki
- 2.8 Skala działalności
- 2.9 Znaczące zmiany w raportowanym okresie dotyczące rozmiaru, struktury lub formy własności
- 2.10 Nagrody otrzymane w raportowanym okresie

PARAMETRY RAPORTU 2.10–2.22

- 3.1 Okres sprawozdawczy
- 3.2 Data publikacji poprzedniego raportu
- 3.3 Cykl raportowania
- 3.4 Osoba kontaktowa
- 3.5 Proces definiowania zakresu raportu
- 3.6 Zasięg raportu
- 3.7 Oświadczenie w sprawie jakichkolwiek ograniczeń w zakresie i zasięgu raportu
- 3.8 Informacja o przedsięwzięciach, które w znaczący sposób mogą wpłynąć na porównywalność działań organizacji w poszczególnych okresach
- 3.9 Techniki i przyjęte założenia odnośnie szacunków i kalkulacji wskaźników zawartych w raporcie
- 3.10 Wyjaśnienia dotyczące efektów jakichkolwiek korekt informacji podanych w poprzednich raportach
- 3.11 Znaczące zmiany w stosunku do poprzedniego raportu dotyczące zakresu, zasięgu lub metod pomiaru zastosowanych w raporcie
- 3.13 Weryfikacja

NADZÓR, ZOBOWIĄZANIA I ZAANGAŻOWANIE 3.1–3.20

- 4.1 Struktura nadzorcza organizacji
- 4.2 Wskazanie, czy przewodniczący najwyższego organu nadzorczego jest również dyrektorem zarządzającym
- 4.3 Liczba członków najwyższego organu nadzorczego z wyróżnieniem niezależnych
- 4.4 Mechanizmy umożliwiające akcjonariuszom i pracownikom zgłaszanie rekomendacji i wskazówek dla najwyższego organu nadzorczego
- 4.5 Związek pomiędzy poziomem wynagrodzeń najwyższego organu nadzorczego, wyższej kadry menadżerskiej i zarządu a wynikami organizacji
- 4.6 Procesy pozwalające na uniknięcie konfliktu interesów członków najwyższego organu nadzorczego

**INDEKS TREŚCI G3 GRI
[3.12]
W PORÓWNANIU Z G2**

Treści raportu za rok 2008
według wskaźników GRI w wersji G3

Umiejscowienie treści w raporcie za lata 2006–2007
według wskaźników GRI w wersji G2

- 4.7 Proces weryfikacji kwalifikacji i doświadczenia członków najwyższego organu nadzorczego pod kątem wytyczania strategii obejmującej zagadnienia ekonomiczne, środowiskowe i społeczne
- 4.8 Wewnętrznie sformułowana misja, wartości organizacji, kodeks postępowania oraz zasady odnoszące się do aspektów ekonomicznych, społecznych i środowiskowych funkcjonowania organizacji i poziom ich implementacji
- 4.9 Procedury najwyższego organu nadzorczego dotyczące nadzoru identyfikacji i zarządzania kwestiami ekonomicznymi, środowiskowymi i społecznymi, włączając stosowne ryzyka i szanse
- 4.10 Proces ewaluacji działań najwyższego organu nadzorczego w odniesieniu do kwestii ekonomicznych, środowiskowych i społecznych
- 4.11 Wyjaśnienie czy i w jaki sposób organizacja stosuje zasadę ostrożności
- 4.12 Zewnętrzne, popierane lub przyjęte przez organizację ekonomiczne, środowiskowe i społeczne deklaracje, zasady i inne inicjatywy
- 4.13 Członkostwo w organizacjach
- 4.14 Identyfikacja kluczowych interesariuszy
- 4.15 Podstawy identyfikacji i selekcji angażowanych grup interesariuszy
- 4.16 Podejście do angażowania interesariuszy
- 4.17 Kluczowe kwestie i problemy poruszane przez interesariuszy oraz odpowiedź ze strony organizacji

PODEJŚCIE DO ZARZĄDZANIA
WSKAŹNIKI WYNIKÓW
WSKAŹNIKI EKONOMICZNE

- EC1 Bezpośrednia wartość ekonomiczna uzyskana i rozdysponowana z uwzględnieniem przychodów, kosztów operacyjnych, wynagrodzenia pracowników, dotacji i innych inwestycji na rzecz społeczności, niepodzielonych zysków oraz wpłat dla właścicieli kapitału i instytucji państwowych _____ EC10
- EC2 Konsekwencje finansowe, ryzyka i możliwości organizacji związane ze zmianami klimatycznymi _____ ∅
- EC3 Pokrycie zobowiązań organizacji związanych z planami emerytalnymi i świadczeniami _____ ∅
- EC4 Istotne wsparcie finansowe uzyskane od państwa _____ EC9
- EC5 *Relacja standardowego wynagrodzenia na poziomie podstawowym do minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w głównych lokalizacjach dla działalności firmy* _____ ∅
- EC6 Polityka, praktyki oraz udział wydatków na rzecz lokalnych dostawców w głównych lokalizacjach organizacji _____ ∅
- EC7 Procedury w zakresie zatrudniania pracowników z rynku lokalnego oraz procent wyższego kierownictwa pozyskanego z rynku lokalnego w głównych lokalizacjach organizacji _____ ∅
- EC8 Wkład w rozwój infrastruktury oraz świadczenie usług na rzecz społeczeństwa poprzez działania komercyjne, przekazywanie towarów oraz działanie pro-bono. Wpływ tych działań na społeczeństwo _____ ∅

WSKAŹNIKI ŚRODOWISKA NATURALNEGO

- EN1 Wykorzystane surowce / materiały według wagi i objętości _____ EN1
- EN2 Procent materiałów pochodzących z recyklingu wykorzystanych w procesie produkcyjnym _____ EN2
- EN3 Bezpośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii _____ EN3
- EN4 Pośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii _____ EN4

Kursywą zaznaczono
wskaźniki dodatkowe GRI

**INDEKS TREŚCI G3 GRI
[3.12]
W PORÓWNANIU Z G2**

Treści raportu za rok 2008
według wskaźników GRI w wersji G3

Umiejscowienie treści w raporcie za lata 2006–2007
według wskaźników GRI w wersji G2

EN5	Ilość energii zaoszczędzonej dzięki konserwacji / remontom infrastruktury i poprawie efektywności energetycznej dotychczas stosowanych narzędzi	⊗
EN8	Całkowity pobór wody według źródła	EN5
EN9	Źródła wody zubożone przez nadmierny jej pobór	⊗
EN10	Procent i łączna objętość wody podlegającej recyklingowi i ponownemu wykorzystaniu	⊗
EN11	Lokalizacja oraz powierzchnia posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych gruntów zlokalizowanych w obszarach chronionych lub obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi bądź przylegających do takich obszarów	EN6
EN12	Opis istotnego wpływu działalności, produktów i usług na bioróżnorodność obszarów chronionych i obszarów o dużej bioróżnorodności poza obszarami chronionymi	EN7
EN13	Siedliska chronione lub zrewitalizowane	⊗
EN14	Strategie, działania i plany zarządzania wpływem na bioróżnorodność	⊗
EN15	Liczba gatunków znajdujących się w Czerwonej Księdze IUCN oraz na krajowych listach gatunków zagrożonych, zidentyfikowanych na obszarze oddziaływania organizacji według stopnia zagrożenia wyginięciem	⊗
EN16	Całkowita bezpośrednia i pośrednia ilość emisji gazów cieplarnianych według wagi	EN8
EN17	Inne istotne pośrednie emisje gazów cieplarnianych według wagi	⊗
EN18	Inicjatywy podjęte w celu zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i uzyskane efekty	⊗
EN19	Emisje substancji niszczących warstwę ozonową według wagi	EN9
EN20	Emisja związków NO _x , SO _x i innych istotnych związków emitowanych do powietrza według rodzaju i wagi	EN10
EN21	Całkowita objętość odprowadzanych ścieków według jakości i docelowego miejsca przeznaczenia	EN12
EN22	Całkowita waga odpadów według rodzaju i metody postępowania z nimi	EN11
EN23	Całkowita liczba i objętość istotnych wycieków	EN13
EN24	Waga transportowanych, importowanych, eksportowanych i przetworzonych odpadów uznanych za niebezpieczne oraz procent odpadów przemieszczanych transgranicznie	⊗
EN25	Rodzaj, rozmiar, status ochronny oraz znaczenie dla bioróżnorodności akwenów wodnych i odnośnych siedlisk, na które istotny wpływ ma zrzucała przez organizację woda i wycieki	⊗
EN26	Inicjatywy mające na celu minimalizowanie wpływu produktów i usług na środowisko oraz zakres wpływu tych inicjatyw	EN14
EN27	Procent odzyskanych materiałów ze sprzedawanych produktów i ich opakowań, według kategorii materiału	EN15
EN28	Wartość istotnych grzywien i całkowita wartość niefinansowych sankcji za niedostosowanie się do praw i regulacji dotyczących ochrony środowiska	EN16
EN29	Istotny wpływ na środowisko na skutek transportu produktów, innych dóbr i materiałów wykorzystywanych w działalności organizacji oraz transport pracowników	EN34
EN30	Całkowite wydatki poniesione na ochronę środowiska i inwestycje według ich rodzaju	EN35

WSKAŹNIKI SPOŁECZNE
PRAKTYKI ZATRUDNIENIA I GODNA PRACA

LA1	Łączna liczba pracowników według typu zatrudnienia, rodzaju umowy o pracę i regionu	LA1
LA2	Łączna liczba odejść i wskaźnik rotacji pracowników w podziale na grupy wiekowe, płeć i region	LA2

INDEKS TREŚCI G3 GRI
[3.12]
W PORÓWNANIU Z G2

Treści raportu za rok 2008
według wskaźników GRI w wersji G3

Umiejscowienie treści w raporcie za lata 2006–2007
według wskaźników GRI w wersji G2

LA3	Świadczenia dodatkowe gwarantowane pełnoetatowym pracownikom, które nie są zapewniane pracownikom czasowym i pracującym w niepełnym wymiarze godzin, według głównych jednostek organizacyjnych	LA12
LA4	Odsetek pracowników, których obejmuje układ zbiorowy pracy	LA3
LA5	Minimalne okresy wypowiedzenia związane z istotnymi zmianami działalności, z uwzględnieniem czy są one określone w układzie zbiorowym pracy	LA4
LA6	Odsetek całkowitej liczby zatrudnionych, reprezentowanych w formalnych komisjach ds. bezpieczeństwa i higieny pracy, w których skład wchodzi kierownictwo i pracownicy, które doradzają w zakresie programów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz monitorują takie programy	LA6
LA7	Wskaźnik urazów, chorób zawodowych, dni straconych i nieobecności w pracy oraz liczba wypadków śmiertelnych związanych z pracą, według regionów	LA7
LA8	Edukacja, szkolenia, doradztwo, programy prewencyjne i kontroli ryzyka, które zapewniają pomoc w przypadku poważnych chorób pracownikom, ich rodzinom lub członkom społeczności lokalnej	LA8
LA9	Kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy uwzględnione w formalnych porozumieniach ze związkami zawodowymi	LA15
LA10	Średnia liczba godzin w ramach szkoleń przypadających na jednego pracownika według rodzaju zatrudnienia w systemie rocznym	LA9
LA11	Programy rozwoju umiejętności menadżerskich i kształcenia ustawicznego, które wspierają ciągłość zatrudnienia pracowników oraz ułatwiają przejście na emeryturę	LA16
LA12	Odsetek pracowników podlegających regularnym ocenom jakości pracy i przeglądowi rozwoju kariery zawodowej	⊙
LA13	Skład organów zarządzających i nadzorczych spółki w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności	LA11
LA14	Skala podstawowego wynagrodzenia mężczyzn w stosunku do wynagrodzenia kobiet według kategorii zatrudnienia	⊙

PRAWA CZŁOWIEKA

HR1	Procent i łączna liczba znaczących umów inwestycyjnych, które zawierają klauzule dotyczące praw człowieka lub które zostały poddane kontroli pod tym kątem	HR2
HR2	Procent znaczących dostawców i wykonawców, którzy zostali poddani kontroli w zakresie przestrzegania praw człowieka oraz działania podjęte w tej kwestii	HR3
HR3	Łączna liczba godzin szkoleń pracowników w zakresie polityki i procedur dotyczących przestrzegania praw człowieka, które są istotne dla prowadzonej działalności biznesowej oraz procent przeszkolonych pracowników	HR8
HR4	Łączna liczba przypadków dyskryminacji i podjęte działania w tej kwestii	HR4
HR5	Działalność zidentyfikowana jako mogąca stanowić ryzyko naruszenia prawa swobody zrzeszania się i negocjacji zbiorowych oraz działania podjęte w celu wspierania możliwości wykonania tych praw	HR5
HR6	Działania zidentyfikowane jako niosące ze sobą istotne ryzyko wykorzystania pracy dzieci oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków	HR6
HR7	Działania zidentyfikowane jako niosące ze sobą istotne ryzyko wystąpienia pracy przymusowej lub obowiązkowej oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków	HR7
HR8	Procent pracowników ochrony wyszkolonych zgodnie z polityką bądź procedurami obowiązującymi w organizacji dotyczącymi aspektów praw człowieka, które są istotne w związku z prowadzoną działalnością biznesową	⊙

**INDEKS TREŚCI G3 GRI
[3.12]
W PORÓWNANIU Z G2**

Treści raportu za rok 2008
według wskaźników GRI w wersji G3

Umiejscowienie treści w raporcie za lata 2006–2007
według wskaźników GRI w wersji G2

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PRODUKT

PR1	Etapy cyklu życia produktu, na których ocenia się wpływ produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo w celu poprawy wskaźników oraz procent istotnych kategorii produktów i usług podlegających takim procedurom	PR1
PR2	Całkowita liczba incydentów niedostosowania się do regulacji i dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących wpływu produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo	⊗
PR3	Rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur oraz procent znaczących produktów i usług podlegających takim wymogom	PR2
PR4	Całkowita liczba incydentów niedostosowania się do regulacji i dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących informacji na temat produktów i usług oraz ich etykietowania	⊗
PR5	Praktyki dotyczące satysfakcji klienta z uwzględnieniem wyników ankiet mających na celu badanie tej satysfakcji	PR8
PR6	Programy przestrzegania praw, standardów oraz dobrowolnych kodeksów postępowania dotyczących komunikacji marketingowej z uwzględnieniem reklamy, promocji oraz sponsoringu	PR9
PR7	Całkowita liczba przypadków niezgodności z regulacjami i dobrowolnymi kodeksami regulującymi kwestie komunikacji marketingowej z uwzględnieniem reklamy, promocji i sponsoringu według rodzaju skutków	PR10
PR8	Całkowita liczba uzasadnionych skarg związanych z naruszeniem prywatności klienta i utraty danych	PR11
PR9	Wartość pieniężna istotnych kar z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami dotyczącymi dostawy i użytkowania produktów i usług	⊗

WSKAŹNIKI WPŁYWU NA SPOŁECZEŃSTWO

SO1	Charakter, skala i efektywność programów i praktyk w zakresie oceny i zarządzania wpływem działalności organizacji na społeczność lokalną, włączając wpływ wejścia na dany rynek, prowadzenia i zakończenia działalności	SO1
SO2	Procent i całkowita liczba jednostek biznesowych narażonych na ryzyko korupcyjne	SO2
SO3	Procent pracowników przeszkolonych w zakresie polityki i procedur antykorupcyjnych organizacji	SO2
SO4	Działania podjęte w odpowiedzi na przypadki korupcji	SO3
SO5	Stanowisko w zakresie polityki państwowej oraz udział organizacji w rozwoju polityki państwowej i lobbingu	⊗
SO6	Całkowita wartość finansowa i rzeczowa darowizn na rzecz partii politycznych, polityków i instytucji o podobnym charakterze	SO5
SO7	Całkowita liczba działań prawnych, zachowań antykonkurencyjnych, antytrustowych i praktyk monopolowych podjętych wobec organizacji oraz ich wynik finalny	SO6
SO8	Pieniężna wartość istotnych kar i całkowita liczba niepieniężnych sankcji w związku z niedostosowaniem się do obowiązującego prawa i regulacji	⊗

POZIOM APLIKACJI

Poziom Aplikacji GRI	C	C+	B	B+	A	A+
Własna deklaracja					⊗	

SŁOWNICZEK TERMINÓW

Terminy związane z działalnością rafinerii

Audit recertyfikujący Zintegrowany System Zarządzania (odnawiający): audit, którego celem jest ocena zgodności systemu zarządzania z wymaganiami norm. Audit recertyfikujący wykonywany w określonym przez jednostkę certyfikacyjną okresie, w celu przedłużenia okresu ważności oraz wydania nowego certyfikatu ZSZ.

Baryłka (ropy naftowej): podstawowa wielkość, w jakiej mierzy się wydobyte ropy naftowej. Jedna baryłka to 159 litrów.

BAT: koncepcja najlepszej technologii – oznacza, iż ze wszystkich możliwych metod wybierana jest najlepsza w danej sytuacji (ang. *Best Available Techniques*).

BEP: najlepsze metody postępowania dotyczące ochrony środowiska. Koncepcja najlepszej polityki postępowania – oznacza, że ze wszystkich metod wybierana jest metoda najlepsza w danej sytuacji (ang. *Best Environmental Practice*).

Biopaliwo: paliwo powstałe poprzez dodanie do benzyny lub oleju napędowego tzw. biokomponentu, (zawierające powyżej 5% biokomponentów) pochodzącego z przetwórstwa produktów roślinnych. Biokomponent dodawany do paliw ciekłych otrzymywany jest najczęściej w drodze fermentacji alkoholowej (najczęściej etanol) – benzyna z dodatkiem etanolu lub przetwórstwa nasion roślin oleistych (np. olej rzepakowy) – *biodiesel*. *Benzyna surowa* – frakcja benzynowa pochodząca wprost z destylacji atmosferycznej ropy naftowej lub z innych procesów przemysłu petrochemicznego albo koksochemicznego. Jest produktem pośrednim do otrzymywania benzyn gotowych.

CDU/VDU (instalacja): podstawowy układ instalacji służący do przerobu ropy naftowej, składający się z instalacji destylacji atmosferycznej (CDU, ang. *Crude Distillation Unit*) i instalacji destylacji próżniowej (VDU, ang. *Vacuum Distillation Unit*).

Certyfikacja Zintegrowanego Systemu Zarządzania: certyfikacja systemu oznacza sprawdzenie, czy system zarządzania w organizacji jest zgodny z wymaganiami norm, tj. w przypadku Grupy LOTOS norm: ISO 9001 (Systemy zarządzania jakością), ISO 14001 (Systemy zarządzania środowiskowego), PN-N-18001 (Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy).

HDS (instalacja): instalacja hydroodsiarczania olejów napędowych (ang. *Hydrodesulphurisation Diesel Unit*).

HGU (instalacja): instalacja do produkcji wodoru (ang. *Hydrogen Generation Unit*).

Hydrokraking: kompleks instalacji hydrokrakingu uruchomiony w rafinerii w Gdańsku na początku 2000 r. Wytwarza on komponenty służące do produkcji wysokiej jakości paliw o minimalnej zawartości siarki.

ISO: Międzynarodowa Organizacja d/s Standaryzacji (*International Organization for Standardization*).

KAS (instalacja): kompleks aminowo-siarkowy, zespół instalacji do oczyszczania gazów rafineryjnych z siarkowodoru i produkcji płynnej siarki.

SŁOWNICZEK TERMINÓW

Konwencja Helsińska: „Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego” – znana jako Konwencja Helsińska, podpisana w 1974r. przez wszystkie kraje Morza Bałtyckiego, a w 1992 r. przez nowo powstałe kraje nadbałtyckie i Unię Europejską. Konwencja Helsińska jest pierwszą międzynarodową umową biorącą pod uwagę wszystkie aspekty ochrony środowiska morskiego. Jej celem jest ochrona środowiska morskiego Bałtyku poprzez zapobieganie zanieczyszczeniom pochodzącym ze statków, ładu i atmosfery oraz będących rezultatem eksploatacji dna morskiego. Konwencja dotyczy nie tylko Morza Bałtyckiego, ale także całego obszaru jego zlewni, zajmującego ponad 1,7 mln kilometrów kwadratowych. Organem wykonawczym jest Komisja Helsińska (HELCOM) – główny twórca polityki ekologicznej dla obszaru Morza Bałtyckiego

Lekki olej opałowy: LOO – charakteryzuje się niższą od ciężkiego oleju opałowego zawartością siarki oraz gęstością. Stosowany jest głównie w kotłowniach przydomowych. Grupa LOTOS sprzedaje wysokiej jakości LOO pod nazwą LOTOS Red.

LPG: gaz skroplony będący mieszaniną propanu i butanu, pochodzący z procesu przerobu ropy naftowej. LPG stosowane jest m.in. jako paliwo silnikowe, czy paliwo spalane w domowych kuchenkach gazowych (ang. *Liquidified Petroleum Gas*).

MHC (instalacja): instalacja hydrokrakingu, która pracuje w nieco łagodniejszych warunkach, niż standardowa instalacja hydrokrakingu (ang. *Mild-Hydrocracking Unit*).

Norma PN-EN ISO/IEC 17025: ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących – norma określa wymagania dla systemów zarządzania w laboratoriach. Ideą normy PN-EN ISO/IEC 17025 jest stworzenie dla laboratorium wytycznych dotyczących zarówno zarządzania jakością, jak i wymagań technicznych co do jego prawidłowego funkcjonowania. Standard ten można traktować zatem jako techniczne uzupełnienie do ISO 9001:2000. W efekcie, każda organizacja, która spełnia wymagania ISO 17025 spełnia również wymagania ISO 9001:2000; nie jest jednak odwrotnie.

Olej bazowy: główny składnik olejów smarujących, zwykle mineralny pochodzenia naftowego (parafinowy lub naftenowy) lub syntetyczny (np. węglowodorowy, estrowy, poliglikolowy, silikonowy) będący produktem

reakcji syntezy różnych materiałów wyjściowych, z którego po dodaniu odpowiednich pakietów dodatków uszlachetniających w procesie blendingu (mieszania) otrzymuje się finalne oleje smarowe.

Olej smarowy: kompozycja składająca się z oleju bazowego i dodatków uszlachetniających. Ilość, rodzaj i wzajemne proporcje tych składników decydują o klasie wytworzonego oleju. Ich głównym zadaniem jest zmniejszenie tarcia między powierzchniami dwóch stykających się i współpracujących ze sobą ruchomych elementów urządzeń mechanicznych. Oleje smarowe znalazły swoje zastosowanie w branży motoryzacyjnej oraz w przemyśle. *Olej bazowy* – olej nie uszlachetniony, bez dodatków, pochodzący z przerobu ropy naftowej. Stanowi podstawowy surowiec do produkcji olejów smarowych. *Oksydacja* – jeden z głównych procesów technologicznych służący do produkcji asfaltów w wyniku kontrolowanego utleniania (oksydacji) ciężkich pozostałości próżniowych. W procesie oksydacji powstaje asfalt o zwiększonej twardości (penetracji), pozwalającej zastosować go jako lepsze m.in. do budowy dróg.

Paliwo Jet A1: wysokiej jakości paliwo lotnicze dedykowane do silników odrzutowych, uzyskiwane w tzw. procesie słodzenia nafty na instalacjach typu Merox. Około 80% wyprodukowanego w 2006 r. przez Grupę LOTOS paliwa Jet A1 trafiło na eksport, m.in. do Wielkiej Brytanii, Szwecji, Danii, Norwegii, Finlandii oraz Czech. W/w paliwo Grupa LOTOS z powodzeniem dostarcza na krajowe lotniska we Wrocławiu, Szczecinie, Bydgoszczy, Rzeszowie oraz Gdańsku.

Parafina: mieszanina stałych węglowodorów nasyconych, wydzielana z frakcji ropy naftowej. Stosowana jest m.in. do wyrobu świec, past do podłóg oraz jako materiał izolacyjny.

Płuczka wiertnicza: medium ciekłe lub gazowe stosowane w wiertnictwie. Zadaniem płuczki jest m.in. wynoszenie zwiercin – okruchów, miału skalnego powstałego wskutek wiercenia otworów.

Półprodukt: w procesie produkcyjnym rafinerii w Gdańsku półproduktami są m.in. benzyna surowa, czy olej bazowy.

Program 10+: program, w ramach którego do 2010 r. na terenie rafinerii w Gdańsku powstanie szereg nowoczesnych instalacji technologicznych, dzięki którym zakład znacznie zwiększy moce przerobowe oraz

SŁOWNICZEK TERMINÓW

produkcyjne. Po zrealizowaniu Programu gdańskie przedsiębiorstwo stanie się jedną z najbardziej zaawansowanych technologicznie i efektywnych rafinerii w Europie.

Stacje paliw agencyjne: obiekty będące własnością spółki LOTOS Paliwa, zarządzane przez firmy zewnętrzne (ang. *CODO: company-owned, dealer-operated*).

Stacje paliw partnerskie: obiekty działające pod marką LOTOS w ramach partnerstwa handlowego na podstawie długookresowej umowy franczyzowej (ang. *DOFO: dealer-owned, franchise-operated*).

Stacje paliw patronackie: obiekty funkcjonujące w barwach byłej Rafinerii Gdańskiej na podstawie umowy patronackiej (ang. *DODO: dealer-owned, dealer-operated*).

Towary ropopochodne: dostępne na rynku produkty uzyskane w procesie przerobu ropy naftowej m.in. benzyny, olej napędowy, smary, czy oleje silnikowe.

Zakładowa Kontrola Produkcji (ZKP): stała i systematyczna wewnętrzna kontrola wyrobu i procesu produkcji, prowadzona przez producenta wyrobu w celu zapewnienia stabilności procesu produkcyjnego oraz uzyskiwania powtarzalnych cech wyrobu zgodnych z założonymi wymaganiami technicznymi. ZKP obowiązuje producentów wyrobów budowlanych – system oceny zgodności wyrobów budowlanych ustalono w *Rozporządzeniu* Ministra Infrastruktury z 11.08.2004 r. w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym, określającym wymagane systemy zgodności dla poszczególnych grup wyrobów budowlanych.

Złoże B3: złożo ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego leżące ok. 73 km na północ od Rozewia. Eksploatowane od 1992 r. Mieści się na nim Morska Kopalnia Ropy. Główne źródło ropy wydobywanej przez Spółkę Petrobaltic.

Złoże B8: złożo ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego, leżące ok. 68 km na północny wschód od Rozewia.

SŁOWNICZEK TERMINÓW

Terminy związane ze społeczną odpowiedzialnością biznesu

Darowizna: forma umowy, w której darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego, kosztem swego majątku. Darowizna może być dokonana zarówno przez osoby fizyczne jak i osoby prawne. Przedmiotem darowizny mogą być nieruchomości i ruchomości, pieniądze, a także prawa majątkowe, nie może być zaś bezpłatne świadczenie usług.

Dialog społeczny: wymiana informacji i prezentacja stanowisk, dotyczących problemów i zagadnień społecznych, pomiędzy stronami, którymi mogą być instytucje publiczne, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe. Jest formą reprezentacji interesów poszczególnych stron. Źródłem jego powodzenia jest rzetelna informacja między stronami oraz współdziałanie.

Etyka biznesu: uwzględnianie aspektu moralnego w biznesie, czyli stosowanie rozwiązań godzących wymogi moralne z interesem strategicznym firmy. Etyka biznesu określa etyczne standardy zachowań, normy, wartości i sposoby postępowania w przedsiębiorstwie.

Interesariusz: osoba lub podmiot zainteresowany działalnością firmy i ponoszący różnego typu ryzyko związane z jej funkcjonowaniem oraz te osoby bądź podmioty, na które firma wywiera poprzez swoją działalność wpływ. Polski odpowiednik angielskiego terminu *stakeholder* (*stake=stawka*). W przeciwieństwie do akcjonariusza (ang. *shareholder*) zainteresowanego przede wszystkim zyskiem z działalności spółki, interesariusze to grupa o wiele szersza obejmująca m.in. pracowników, klientów, kredytodawców, dostawców, administrację rządową, a w szerszym kontekście społeczeństwo lokalne, środowisko naturalne, opinię

publiczną. Termin wprowadzony przez Stanford Research Institute w 1963 r.

Inwestycje społecznie odpowiedzialne: integracja dobra firmy z dobrem społecznym w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Inwestowanie społeczne zakłada zarówno uwzględnianie potrzeb finansowych przedsiębiorcy jak i społeczny wpływ jego działań, inaczej: *inwestycje społeczne* (ang. *social investments, socially responsible investing, SRI*).

Kapitał ludzki: pracownicy danej firmy, przyczyniający się do jej funkcjonowania i rozwoju, posiadający określoną wiedzę, umiejętności i talenty.

Kodeks etyczny: zbiór przepisów regulujący sferę życia moralnego. Kodeks etyczny w działalności gospodarczej oprócz ogólnych wskazań mówiących o rzetelności i uczciwości wymaganych w działalności gospodarczej i o podejmowaniu czynności sprzyjających rozwojowi społecznemu i niesprzecznych z normami moralnymi oraz obyczajami zbiorowości, wskazuje na konkretne „zachowania” organizacji.

Kultura organizacyjna: zespół norm, wartości, wzorów zachowań, postaw i założeń oraz symboli, które determinują sposób myślenia i działania w danej firmie oraz określają standardy komunikacji i postępowania.

Organizacja pozarządowa: dobrowolna organizacja, działająca niezależnie od struktur państwowych i politycznych, której funkcjonowanie nie jest nastawione na zysk. Działa ona na rzecz spraw społecznych i dobra publicznego. Jej działalność w dużej mierze opiera się na wolontariacie (ang. *non-governmental organization, NGO*).

SŁOWNICZEK TERMINÓW

Misja firmy: zestaw trwałych dążeń i celów firmy. Zawiera ona wartości wyznawane przez zarząd firmy i jest podstawową wytyczną jej działań. Misja firmy określa jej tożsamość oraz kulturę organizacyjną.

Program społeczny: zaplanowane działania mające na celu rozwiązanie lub przeciwdziałanie określonymu problemowi społecznemu. Może być realizowany wspólnie bądź niezależnie przez instytucje publiczne, biznes i organizacje społeczne.

Raport społeczny: raport wydawany przez firmę przedstawiający w sposób całościowy strategię firmy i jej politykę społeczną. Uwzględnia on zarówno aspekt: ekonomiczny, społeczny oraz ekologiczny działań firmy.

Spółeczna odpowiedzialność biznesu: strategia, która zakłada dobrowolne uwzględnianie przez firmę interesów społecznych przy dążeniu do osiągania celów ekonomicznych, podejmowaniu decyzji i działań. CSR zakłada dbałość o zasady etyczne, prawa pracowników, prawa człowieka, otoczenie społeczne i środowisko naturalne. Przyjmuje się, że społeczna odpowiedzialność biznesu powinna być obok ekonomicznych dążeń firmy integralną częścią polityki przedsiębiorstwa (ang. *Corporate Social Responsibility, CSR*).

Spółeczne zaangażowanie biznesu: podejmowanie przez firmę kwestii społecznych i udział w rozwiązywaniu problemów społecznych. Jest pojęciem węższym od społecznej odpowiedzialności biznesu. Odnosi się do różnych aktywności podejmowanych przez firmę w społeczności. Obejmuje różne metody zaangażowania firmy, takie jak: wsparcie finansowe, pomoc rzeczową, wolontariat pracowniczy. Zaangażowanie społeczne uwiarygodnia firmę w oczach opinii publicznej i buduje jej pozytywny

wizerunek na zewnątrz (ang. *corporate community involvement, corporate community investment*).

Spółeczność lokalna: zbiorowość ludzi mieszkająca na danym terenie, połączona więzią społeczną, wspólną tradycją oraz kulturą. Spółeczność lokalną tworzą mieszkańcy wsi, miasta, dzielnicy lub gminy.

Sponsoring: wzajemne zobowiązanie dwóch stron, sponsora i sponsorowanego. Sponsor przekazuje środki finansowe, materialne lub usługi sponsorowanemu, w zamian za świadczenia promocyjne ze strony sponsorowanego. *Sponsoring* jest działaniem planowanym i świadomym, służącym kreowaniu pozytywnego wizerunku firmy. Często jest też częścią długookresowej strategii marketingowej firmy.

Wolontariat pracowniczy: polega na angażowaniu się pracowników firm w działalność wolontarystyczną na rzecz organizacji społecznych. Pracownicy-wolontariusze świadczą różnego rodzaju prace na rzecz potrzebujących, wykorzystując przy tym swe umiejętności i zdolności, a jednocześnie rozwijając swe talenty w innych dziedzinach. Firma wspiera pracownika w tych działaniach – w zależności od swej kultury organizacyjnej: deleguje pracownika do pracy jako wolontariusza w czasie pracy, przekazuje pomoc rzeczową, wsparcie logistyczne i finansowe (ang. *corporate volunteering*).

Zrównoważony rozwój: droga rozwoju społeczno-gospodarczego zharmonizowanego ze środowiskiem naturalnym. Idea zrównoważonego rozwoju zakłada umiejętne korzystanie z zasobów (społecznych, ludzkich lub zasobów ziemi) tak, aby mogły być one również wykorzystywane w przyszłości (ang. *sustainable development*).

Opracowanie terminów związanych ze społeczną odpowiedzialnością na podstawie informacji ze stron:
www.filantropia.org.pl
www.fob.org.pl
www.pfcg.org.pl

Pozyskanie dodatkowych informacji

Dodatkowe informacje na temat działalności ekonomicznej oraz społecznych i środowiskowych aspektów funkcjonowania Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS udostępniane są na stronie internetowej Grupy LOTOS www.csr.lotos.pl.

Wszelkie pytania związane ze społeczną odpowiedzialnością Spółki należy kierować do Grupy LOTOS pod adres:

Biuro Komunikacji i CSR

Grupa LOTOS S.A.
ul. Elbląska 135
80-718 Gdańsk
tel. 48 58 308 72 71
fax 48 58 308 84 81
e-mail: csr@grupalotos.pl

Zespół

Beata Jurkschat
dyrektor, Biuro Komunikacji i CSR, Grupa LOTOS
Patrycja Zbytniewska
specjalista, Biuro Komunikacji i CSR, Grupa LOTOS
Anna Pawelska
dyrektor, Dział Audytu i CSR, Martis CONSULTING

Doradztwo merytoryczne

Martis CONSULTING
www.martis-consulting.pl

Podziękowania

Zespół odpowiedzialny za przygotowanie *Raportu społecznej odpowiedzialności* składa podziękowania wszystkim pracownikom Grupy Kapitałowej LOTOS, którzy przyczynili się do powstania *Raportu*, za okazane temu projektowi zrozumienie, życzliwość oraz współpracę merytoryczną. W sposób szczególny podziękowania kierujemy do następujących osób (w kolejności alfabetycznej):

Jana Biedronia,
Wojciecha Blewa,
Mieczysława Broniszewskiego,
Pawła Czajkowskiego,
Ewy Eljasiak,
Bożeny Fiedosiuk,
Ireny Formella,
Anny Goliszewskiej,
Krzysztofa Grabowskiego,
Jarosława Józwiaka,
Jarosława Kozłowskiego,
Ewy Kruszyn,
Hanki Krzyżańskiej,
Doroty Litarowicz-Becła,
Jacka Matrackiego,
Leszka Pikulskiego,
Tomasza Południowskiego,
Katarzyny Sikorskiej,
Haliny Stasiewicz,
Jerzego Staszczuka,
Jowity Twardowskiej,
Joanny Tyszka,
Henryka Wronkowskiego.

List prezesa	1 Profil organizacji	2 Profil raportu	3 Struktura i system zarządzania	4 Zaangażowanie	5 Ekonomiczne aspekty działalności	6 Środowiskowe aspekty działalności	7 Społeczne aspekty działalności
--------------	----------------------	------------------	----------------------------------	-----------------	------------------------------------	-------------------------------------	----------------------------------